

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 1

**POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE**

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SOCIÉTÉ FERMIERE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILÉSIE.

**KRÓLEWSKA HUTA G. ŚL.
RYNEK, L. 915.**

TELEFONY: KRÓLHUTA 636-640 I KATOWICE 972.

SPRZEDAŻ

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZAMONU
Z KOPALNÍ KRÓL' BIELSZOWICE, KNURÓW

ADR. TELEGR. SKARBOFERME KRÓL. HUTA.

DOSTARCZAMY NASTĘPUJĄCE
PRODUKTY PRZEMYSŁU AZOTOWEGO DLA CELÓW TECHNICZNYCH:

SALETRE AMONOWĄ

SALETRE SODOWĄ
P R Z E M Y S Ł O W A

SALETRE SODOWĄ
R A F I N O W A N A

S A L M I A K

WĘGLAN AMONU

KWAS AZOTOWY

AMONIAK SKROPLONY

WODĘ AMONIAKALNĄ

T L E N . . . . .

ORAZ NAWOZY AZOTOWE ZA POŚREDNICTWEM WSZYSTKICH
WIĘKSZYCH ORGANIZACJI ROLNICZO-HANDLOWYCH W KRAJU

**PAŃSTWOWA FABRYKA
ZWIĄZKÓW AZOTOWYCH**

**W CHORZOWIE
NA GÓRNYM ŚLĄSKU**

„ROBUR” Związek Kopalń Górnośląskich

KATOWICE, UL. POWSTAŃCÓW 49

Tel. — Katowice: Międzymiastowe 2627 do 2630. Adres telegr. „ROBUR — Katowice”
Miejscowe 2631 do 2634

DOSTARCZA:

pierwszorzędnego węgla kamiennego z własnych kopalń
pierwszorzędnego koksu z własnych koksowni
pierwszorzędnych brykietów z własnych brykietowni

Roczne wydobycie wynosi około 40% ogólnego wydobycia Górnego Śląska

Zastępstwa w kraju:

„SILEMIN”, Sp. z ogr. odp., Warszawa, Moniuszki 2,

„SILESIA”, Tow. z ogr. por., Poznań, Gwarna 8,

„SCHLAAK & DĄBROWSKI”, Tow. z o. p., Bydgoszcz, Bernardyńska 5,

„POLSKIE TOW. HANDLOWE”, Sp. Akc., Kraków, Sławkowska 1

„SILESIANA”, Sp. z ogr. odp., Lwów, Legionów 1,

„KONSORCJUM”, Sp. z ogr. odp., Łódź, Przejazd 62.

OGŁOSZENIE LICYTACJI ZASTAWÓW

AKCYJNY BANK HIPOTECZNY Filja w Krakowie

podaje do publicznej wiadomości, że w Wydziale Zastawniczym Banku, Rynek L. 21, odbędzie się w dn. 9 listopada 1931 r. i dni następujących od godz. 9.30 rano w obecności odpowiednich władz w myśl art. 88 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 17 marca 1928 r. o prawie bankowem („Dz. Ust. R. P.” Nr. 34, poz. 321)

PUBLICZNA LICYTACJA

na której zostaną sprzedane najwięcej dającemu kosztowności, zastawione w 1929 r. Nr. 11.813 i od 10 lutego 1930 do 31 grudnia 1930 r., t. j. od Nr. 15.317 — 21.322, dotąd niewykupione. Również ulegną sprzedaży zastawy z tego samego czasu pochodzące, dotąd częściowo tylko opłacone a nie sprolongowane formalnie.

Uzyskana z licytacji zastawu nadwyżka, jaka powstanie po zaspokojeniu należności Banku, będzie w myśl ustawy w ciągu 2 tygodni od dnia licytacji złożona do depozytu sądowego. Wzywa się zatem interesowanych do wykupna lub sprolongowania wymienionych zastawów przed terminem licytacji, t. j. najpóźniej do dn. 7 listopada 1931 r.

Kraków, dn. 1 października 1931 r.

Długotrwałe formalności celne

opóźniają wydanie i możliwość sprzedaży importowanych towarów

UNIKNIEMY TYCH NIEDOGODNOŚCI, SPROWADZAJĄC TOWARY SAMOLOTAMI, GDYŻ WÓWCZAS ODPRAWIANE SĄ NATYCHMIAST PO PRZYBYCIU PRZED WSZYSTKIMI INNEMI.

Samoloty kursują codziennie
Niskie taryfy towarowe

INFORMUJCIĘ SIĘ

W BIURACH P. L. L. „LOT” (W WARSZAWIE,
UL. MARSZAŁKOWSKA 138, TEL. 547-60).

POLSKA GOSPODARCZA

DAWNIEJ

PRZEMYSŁ I HANDEL

TYGODNIK WYDAWANY PRZEZ MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU
PRZY WSPÓŁDZIAŁE MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA ORAZ KOMUNIKACJI
WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	STR.		STR.
ROLA WŁASNYCH DOŚWIADCZEŃ PRZY TWORZENIU POLSKIEGO USTAWODAWSTWA GOSPODAR- CZEGO — BRONISŁAW HEŁCZYŃSKI	1423	KOMUNIKACJA I TRANSPORT . . . . . Koleje pruskie a Gdańsk — J. G.	1437
PROBLEMY NAFTOWE — DR. IGNACY WYGARD	1425	ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE . . . . . Projekt reformy opłat portowych w Gdyni	1438
ŻYCIE GOSPODARCZE: Z Naczelnego Komitetu do Spraw Bezrobocia Normalizacja druków państwowych		KRONIKA BIEŻĄCA: PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ . . . . . TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH	1439 1439
SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWO- DAWCZYCH	1431	SKARBOWOŚĆ I FINANSE: SPRAWY BUDŻETOWE . . . . . PODATKI I OPŁATY . . . . . KREDYT . . . . . RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH . . . . . Z BANKU POLSKIEGO	1440 1442 1442 1443 1444
GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ: GÓRNICCTWO WĘGLOWE . . . . . PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY	1432 1433	PRZEGLĄD ZAGRANICZNY: KRONIKA ZAGRANICZNA: Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	1445
ROLNICTWO. . . . . . Handel zagraniczny zwierzętami i wytworami zwierzęcymi w 1930/31 r. — W. F.	1434		
HANDEL: KRAJOWE RYNKI TOWAROWE . . . . . RYNEK AKCYJNY	1435 1437		

ROLA WŁASNYCH DOŚWIADCZEŃ PRZY TWORZENIU POLSKIEGO USTAWODAWSTWA GOSPODARCZEGO

KTOKOLWIEK — jak niżej podpisany — miał sposobność współdziałać w opracowywaniu przepisów prawnych, mających normować życie gospodarcze — w tworzeniu polskiego ustawodawstwa gospodarczego, niezawodnie musiał uczynić spostrzeżenie, że praca ta odbywa się w pewnej mierze po omacku, t. zn. bez zupełnie dokładnej znajomości warunków i potrzeb polskiego życia gospodarczego.

Stosowana w tych razach recepta powtarza się prawie bez zmian przy opracowywaniu dowolnej dziedziny ustawodawstwa gospodarczego. Jako element dla konstruowania prawa polskiego bierze się przede wszystkim normujące analogiczne materje obce ustawy względnie projekty ustaw: w pierwszej linii niemieckie, austriackie i francuskie, częściowo także

państw sukcesyjnych, szwajcarskie i włoskie, znacznie rzadziej ustawodawstwa innych krajów. Jeżeli wspomniane ustawy obce są mniej więcej zgodne, następuje zazwyczaj prosta recepcja wypracowanych przez nie formuł. Jeżeli natomiast zachodzą poważne rozbieżności, stosuje się eklektyzm, biorąc rozwiązania poszczególnych zagadnień z różnych ustawodawstw obcych. Nie chcę przez to powiedzieć, by przy tem czerpaniu wzorów z takiego czy innego prawa obcego miała decydować dowolność: bierze się pod uwagę argumenty, przytaczane przez literaturę i dostarczane przez judykaturę i wogóle praktykę zagraniczną, waży się je na szali, snuje się nawet przypuszczenia, które z tych rozwiązań najlepiej odpowiadałyby polskim warunkom gospodarczym. Trafność

tych przypuszczeń zależy jednak bodaj w większej mierze od zdolności wyczuwania potrzeb gospodarstwa narodowego aniżeli od ich pozytywnej znajomości.

W ten sposób powstaje projekt pierwotny. Zdarza się — jeżeli sprawa jest lub wydaje się być bardzo pilną, że ten projekt dostaje się od razu na warsztat aparatu ustawodawczego i niebawem przebrnąwszy w szybkim tempie przez obowiązkowe etapy konferencji międzyministerjalnych, podpisów odpowiednich ministrów lub też uchwały Rady Ministrów lub wreszcie krótkich debat ciał ustawodawczych — bez istotnych zmian dostaje się na szpalty „*Dziennika Ustaw*”, poddając lub próbując poddać daną sferę życia gospodarczego pod swoje dyktando. Dopiero po jego wejściu w życie częstokroć okazują się jego niedomagania, pojawiają się protesty sfer zainteresowanych, głosy krytyki w prasie, nowe konferencje i wreszcie — konieczna dla uzgodnienia go z potrzebami życia — nowelizacja. Jeżeli niema powodu do tak wielkiego pośpiechu, projekt po opracowaniu go przez referentów, a przed decyzją kompetentnych władz zostaje poddany opinii zainteresowanych sfer gospodarczych w drodze pisemnej lub ustnej ankiety.

Wydawałoby się, że jest to najwłaściwsza droga do zbadania, czy i w jakiej mierze odpowiada on potrzebom życia. Niestety, doświadczenia nasze niezupełnie to potwierdzają. Jeden jest tylko niewątpliwy rezultat tego rodzaju ankiet: zdjęcie z bark Rządu odpowiedzialności formalnej za zgodność projektu z potrzebami życia, jeżeli — oczywiście — przy rozpisywaniu ankiety nie pominięto jakiejś organizacji, która ma, względnie rości sobie tytuł do zabierania głosu w danej sprawie. Ale poza uczynieniem zadość formie nie przynoszą nieraz ankiety spodziewanego rezultatu.

Różne składają się na to przyczyny. Pierwsza — to znane polskie lenistwo, dzięki któremu otrzymywane do zaopiniowania projekty bywają przez organizacje gospodarcze bagatelizowane i pozostają bez odpowiedzi, a co najmniej bez słowa krytyki ze strony tych samych instytucji, które potem po ich wejściu w życie gorąco przeciw nim protestują. Druga — łącząca się zresztą z pierwszą — to brak w wielu z tych instytucji odpowiedniego aparatu do opinjowania odnośnych projektów; niejednokrotnie przekazywane one są do opinii wyłącznie ich urzędnikom-prawnikom, którzy niezawsze posiadają o potrzebach życia gospodarczego informacje bardziej bliskie niż prawnicy, pracujący w ministerstwach. Organizacje gospodarcze nieraz nie zdają sobie sprawy z celu, dla którego projekty przesyłane im są do zaopiniowania: zamiast odpowiadać, jakie pożądane lub niepożądane gospodarczo skutki wywołałoby dla reprezentowanych przez nie sfer wprowadzenie danego projektu w życie, przesyłają uwagi o charakterze techniczno-kodyfikacyjnym, zwracając się w tym celu nieraz o opinię do profesorów prawa, niejednokrotnie nawet do tych właśnie, którzy współdziałali w opracowaniu danego projektu. Trzecia przyczyna — to konserwatyizm dzielnicowy: zwłaszcza przy opinjowaniu projektów unifikacyjnych nadsyłane opinie instytucji gospodarczych wypowiadają się za możliwym zbliżeniem projektu do obowiązującego w danej dzielnicy ustawodawstwa dotychczasowego, przyczem jako jedyny motyw podawany jest właśnie fakt, że dana dzielnica z tem ustawodawstwem się zżyła. Rzecz jasna, że przychylenie się do tego rodzaju opinii byłoby równoznaczne z zaniechaniem zamierzonej unifikacji; przy zamianie rozbieżnych ustaw

dzielnicowych przez nową jednolitą są tego rodzaju opinie zupełnie bez wartości. Czwarta przyczyna — to fakt, że w razie kierowania ankiet do instytucji, reprezentujących w danej sprawie sprzeczne interesy, otrzymywane odpowiedzi są wprost ze sobą sprzeczne; w tym wypadku ankietę ma przynajmniej dla czynników decydujących tę samą wartość, co wywody przeciwnych stron dla sądu procesowego: oświetlają one wszechstronnie zagadnienie, grupują argumenty, przemawiające za przeciwnymi sobie rozwiązaniami. Gorzej jest, jeżeli nadsyłane lub wypowiedzane opinie nie reprezentują sprzecznych interesów pewnych grup, lecz wyłącznie subiektywne, a sprzeczne poglądy pewnych osób, poparte powszechnym przekonaniem, że te właśnie osoby są niejako żywymi skarbnicami znajomości praktycznej danych problemów, a sprzeczność ich poglądów pochodzi stąd, że oparte są na ich istotnym, ale fragmentarycznym doświadczeniu. To właśnie jest może najsłabszą, bo najtrudniejszą do usunięcia stroną wszelkich tego rodzaju pisemnych, a jeszcze bardziej ustnych ankiet: nieunikniony niemal subiektywizm nie w wartościowaniu istniejących zjawisk, ani w ocenie tego, jaki stan byłby najbardziej pożądany, bo w tych kierunkach subiektywizm jest konieczny, ale w konstatowaniu stanu faktycznego, w ocenie, jakie zjawiska są typowe i normalne, a jakie należą do wyjątków. Jeżeli np. jeden z przedstawicieli życia gospodarczego twierdzi, że w przeważnej ilości spółek akcyjnych zarządy są wyłaniane w drodze porozumienia poważniejszych grup akcjonariuszów, a drugi wypowiada zdanie wprost przeciwne, że przeważnie większość nie dopuszcza przedstawicieli mniejszości do udziału we władzach spółki, to oczywiście wypowiedzenia ich opierają się na istotnych, ale fragmentarycznych doświadczeniach, natomiast niepodobna sobie na podstawie tych wypowiedzeń wyrobić zdania, które z tych zjawisk jest bardziej typowe. Jeżeli jeden ze znawców stosunków ubezpieczeniowych jest zdania, że zakłady ubezpieczeń, aby być „coulant” w stosunku do klientów, uwzględniają zazwyczaj nawet wykraczające poza warunki umowne ich roszczenia, drugi zaś — przeciwnie — wywodzi, że w celu skłonienia ubezpieczonych do ustępstw negują one zazwyczaj ich nawet zupełnie bezsporne prawa, to kodyfikator ustawodawstwa ubezpieczeniowego jest istotnie bardzo poważnie zakłopotany, który z tych niewątpliwie zdarzających się objawów ma poczytywać za bardziej zbliżony do przeciętnej normy.

Czy i jakie środki zaradcze można obmyśleć i przeprowadzić, by te niedomagania usunąć? Oczywiście, usunięcie wielu z nich zależy wyłącznie od przeciężenia przez organizacje gospodarcze wspomnianych wyżej złych nawyknień, a więc od przykładania przez nie większej wagi do rozsyłanych do nich ankiet, bardziej starannego opracowywania odpowiedzi na nie, zrozumienia, że ustawy unifikacyjne nie mogą żywcem kopjować ustaw dzielnicowych. Poza temi wskazaniem jednak, które należy ciągle mieć na oku, ale na których bezapelacyjne stosowanie zawsze i wszędzie nie można niestety liczyć, wydaje mi się, że jest jedna wielka dziedzina pracy, leżąca w dużej mierze odłogiem, a mianowicie stałe rejestrowanie zjawisk życia gospodarczego pod kątem widzenia zużytkowania ich dla celów ustawodawstwa gospodarczego.

Jeżeli tak skwapliwie i wydatnie korzysta się u nas ze wzorów obcych, to przedewszystkiem dlatego, że zjawiska tamtejszego życia gospodarczego są przez

literaturę obcą tak opracowane, iż mogą służyć za materiał do konstruowania ustaw gospodarczych. W każdym lepszym podręczniku niemieckim czy francuskim znajdziemy opis tego, w jaki sposób dochodzą do skutku transakcje giełdowe, na jakich warunkach zawierane bywają typowe operacje bankowe, schemat umów, zawieranych przez przedsiębiorstwa spedycyjne, wzory umów kartelowych, warunki, na jakich są zatrudnieni komiwojażerowie i agenci handlowi, przedstawienie wytworzonych przez praktykę instytucyj prawa akcyjnego i t. p. Jeżeli zaś literatura teoretyczna może tam tak wydatnie opierać się na zjawiskach praktyki, jeżeli nie poprzestaje ona na interpretowaniu i komentowaniu tekstów ustawowych, lecz umie ilustrować teoretyczne wywody całym szeregiem nie szkolnych, lecz praktycznych przykładów, segregując przytem t. zw. „kazusy” — wypadki rzadkie i szczególnie skomplikowane, od wypadków typowych — szablonowych, to zawdzięcza to ona bogactwu materiałów, gromadzonych i publikowanych przez praktykę. Z materiałów tego rodzaju znajdujemy w literaturze polskiej niemal jedynie przypadki, które doszły przed kratki sądowe — i to przeważnie tylko te, które dotarły aż przed Sąd Najwyższy. Już judykatura sądów apelacyjnych, a cóż dopiero okręgowych — publikowana jest bardzo niekompletnie. Natomiast zupełny prawie brak rejestracji w druku lub ogólnie dostępnych zbiorach tych objawów życia prawno-gospodarczego, które nie dały powodu do spraw sądowych, a które tak obficie rejestrowane są np. w działach ekonomicznych czasopism zagranicznych. Każde walne zgromadzenie, każda nowa emisja akcji, każda fuzja, każdy kartel są tam natychmiast opisane i skomentowane. Podobnie komentuje się szeroko i obszernie wszelkie zmiany i odstępstwa od przyjętych schematów typowych umów handlowych.

Jakże daleko u nas do tego stanu. To też nic dziw-

nego, że nietylko ci prawnicy, pracujący przeważnie na polu teorii, którzy z natury rzeczy powoływani bywają w pierwszej linii do opracowywania odpowiednich projektów (referenci ministerjalni, profesoria prawa na wyższych uczelniach), ale nawet ci, którzy bezpośrednio stykają się z praktycznymi przejawami życia prawno-gospodarczego (radcowie prawni przedsiębiorstw, adwokaci i sędziowie), mają trudności w wyrobieniu sobie poglądów na całość względnie choćby pewien wycinek tych przejawów. Nierejestrowane i nieutrwalone w żadnych zbiorach zjawiska te łatwo zacierają się w pamięci. Jeżeli zawód prawnika w Anglii uważany jest za tak trudny dzięki brakowi względnie fragmentaryczności ogólnych norm ustawowych i potrzebie doszukiwania się ich w powodzi setek i tysięcy precedensów, stworzonych przez judykaturę, jeżeli skwapliwie gromadzone tomy wyroków sądowych przerstają już możliwości pamięciowego — choćby najbardziej powierzchownego — opanowania nagromadzonego w nich materiału, to może niemniejszą trudność ma polski prawnik, nie chcący się ograniczać do samej znajomości tekstów, lecz pragnący zdać sobie dokładnie sprawę ze sposobu, w jaki teksty te wykorzystuje życie, i zdany przytem w znacznej mierze na pamięć własną względnie tych, do których może się odwołać. To też, podobnie jak np. prowadzenie dokładnej statystyki obrotu towarowego z zagranicą jest pierwszym warunkiem możliwości prowadzenia przez Państwo należytej polityki celnej — rejestrowanie i publikowanie przebiegających zdarzeń i objawów życia prawno-gospodarczego wydaje mi się jednym z najpilniejszych zadań wstępnych, leżących na drodze do stworzenia odpowiadającego naszym potrzebom ustawodawstwa gospodarczego, do prowadzenia przez Państwo należytej polityki prawno-gospodarczej.

Bronisław Helczyński

PROBLEMY NAFTOWE

W związku z zamieszczonym w zeszycie 38 naszego pisma artykułem redakcyjnym p. t. „O konsolidację przemysłu naftowego” udziela mi miejsca artykułowi niniejszemu pióra P. Dr. Ig. Wygarda, dyrektora Syndykatu Naftowego.

Jakkolwiek rozważania P. Dyr. Wygarda w wielu momentach nie pokrywają się z zapatrywaniami naszymi, to jednakże uważamy za pożyteczne zaznajomienie z niemi naszych Czytelników, jako z poglądami tak wybitnego znawcy spraw naftowych.

REDAKCJA

MAMY ropy zamało i za dużo. Zamało, by wykorzystać możliwości przerobcze wszystkich rafinerij, czego wynikiem jest albo konieczność zamknięcia niektórych z nich, albo też podwyższenie kosztów przeróbki. Zamało, gdyż od dłuższego czasu nie możemy stworzyć poważniejszych zapasów, które są podstawą racjonalnej gospodarki (momentów państwowych nie poruszam, ograniczając się do problemów prywatno-gospodarczych). Mamy ropy za dużo, o ile chodzi o pokrycie zapotrzebowania w jej derywatach w granicach ochrony celnej. Konieczność przerabiania większych ilości ropy (z powodu klucza ruchomego) i tendencja do obniżenia kosztów prze-

róbki, wreszcie konsekwencja tego stanu — deficytowy eksport, a nawet w tej chwili brak eksportu wogóle — oto pierwszy problem, domagający się rozwiązania.

Co robić? Czy ograniczyć produkcję surowca, za który po przerobieniu go na eksport otrzymuje się mniej, niż się zań płaci; czy magazynować surowiec i ograniczyć przeróbkę rafineryjną; czy może przez zmianę systemu przeróbki rafineryjnej dadzą się uniknąć lub umniejszyć straty?

Zmniejszenia produkcji surowca zasadniczo nie można propagować w naszych warunkach, w przeciwnieństwie do tendencji ogólnoświatowej. Niema jednak powodu do zbytniego forsowania eksploatacji surowca, powodującej niestosunkowy nakład kosztów, wtedy, kiedy jest ona nadwyżką ponad ilości, potrzebne do samowystarczalności. Uważam więc, że zaprzestanie eksploatacji szybów małowydajnych w terenach wyczerpanych byłoby posunięciem celowym. Nie należy natomiast ograniczać eksploatacji na kopalniach nowych, będących w rozwoju, gdyż od nich należy przyszłość naszego przemysłu, który z własnej podstawy surowcowej zrezygnować nie może. Nie mówiąc o możliwościach eksportowych, których dzisiejsza zła prognoza może się zmienić — każda poprawa konjunktury może i winna przynieść, szczególnie

w Polsce, pozostającej bardzo w tyle, bardzo znaczny rozwój konsumpcji produktów naftowych, a wykorzystanie własnego rynku stałoby się utrudnionem, a może nawet niemożliwym dla przemysłu rafineryjnego z tą chwilą, gdyby z własnego kopalnictwa nie otrzymał potrzebnych ilości ropy. Polityki przemysłu naftowego, szczególnie o ile chodzi o jego stronę kopalnianą, nie można układać na rok, lecz na dziesięciolecia, i z tego powodu bardzo trudne jest określenie ilości ropy, jakie już w najbliższym czasie nam mogą być potrzebne i jakie winny być wydobywane, a tem mniej jeszcze ilości szybów, jakie w tym celu winny być wiercone. Pewną jest rzeczą, że w naszych specyficznych warunkach nie wolno zaniedbywać robót eksploracyjnych, gdyż możemy się w pewnym momencie znaleźć w sytuacji takiej, że zapotrzebowanie ropy będzie ogromne, chęć do wiercenń również, a brak odkrytych terenów uniemożliwi ich realizację. Stwierdzam więc, że zmniejszenie eksploatacji powinno się ograniczyć tylko do szybów gospodarczo najniekorzystniej sytuowanych, jakkolwiek jestem przekonany, że w praktyce ograniczenie to pójdzie jeszcze dalej z powodu deficytu budżetowego przedsięwzięciom producencko-rafineryjnym.

Drugie pytanie — to kwestja ograniczenia przeróbki rafineryjnej do pojemności rynku krajowego. O ile chodzi o producentów-rafinerów, to stoi temu na przeszkodzie fakt posiadania nadwyżki ropy, jak i zwiększenie kosztów przeróbki przez ilościowe jej (przeróbki) ograniczenie. Lombard ropy nadwyżkowej, który umożliwiłby jej magazynowanie, jest w naszych warunkach niewykonalny. Ograniczenie przeróbki w rafinerjach, kupujących ropę na targu, spowodowałoby, oprócz zwiększonych kosztów przeróbki dla tych rafinerji, obniżenie ceny ropy, a w konsekwencji zmniejszenie jej produkcji, poza tem zaś pochopniejszy zakup ropy przez outsiderów i zwiększenie ich udziału w pokryciu zapotrzebowania rynku produktów na niekorzyść wszystkich firm zrzeszonych. Obniżenie cen ropy oznaczałoby też w konsekwencji obniżenie krajowych cen produktów, co znów obniżyłoby jeszcze wartość produkcji producentów-rafinerów i surowca w ogóle. Okazuje się więc, że ograniczenie przeróbki rafineryjnej jest niemożliwe.

Zmianą systemu przeróbki, powodującą większe oszczędności, byłoby tylko zgrupowanie przeróbki ropy w mniejszej ilości fabryk; w tym kierunku winna iść reforma umów kartelowych, jakkolwiek nie można przeczyć trudności i złych skutków, z tem związanych. Złe skutki leżą przedewszystkiem na terenie socjalnym, a gospodarczo — w deprecjacji obiektów nie pracujących. Te kwestje, jak i sprawy prestiżowe, rozwiązania tego problemu nie ułatwią, jakkolwiek należy doń dążyć konsekwentnie.

Mówiąc o kwestjach ropnych, należy rozważyć w tem miejscu sprawy kontyngentowania ropy i przydziału jej między poszczególne rafinerje. Nie mówię w tej chwili o efektywnem jej przerobieniu, lecz o przydziale w jego wartości ekonomicznej. Ropę przerabianą otrzymujemy jako ropę: a) czystych producentów, b) producentów-rafinerów, oraz c) ropę bruttową. Trzecia kategoria jest wyłączona z obrotu jako ropa „Polminu” z wyjątkiem wypadków zwolnienia jej przez „Polmin”. Druga kategoria w okresie obecnie obowiązujących umów kartelowych również nie była przedmiotem obrotu, gdyż przerabiali ją —

z małemi wyjątkami — jej producenci-właściciele. Pozostała pierwsza kategoria jako jedyny rezerwuwar surowca dla czystych rafinerji zrzeszonych i outsiderów.

Niechęć producentów-rafinerów do zapewnienia własną ropą czystym rafinerjom zrzeszonym ich kontyngentów ropnych spowodowała przyznanie tym rafinerjom decydującego wpływu na politykę ropną. Rafinerzy-producenci tłumaczą słusznie, że dla nich jedyną gwarancją ich kontyngentów jest ich własna praca kopalniana, że więc niesłuszne byłoby korzystanie przez czystych rafinerów z wysiłków kopalnianych producentów-rafinerów. Rafinerje czyste również słusznie argumentują, że o ile udział ich w kartelu jest dla rafinerji producenckich korzystny, to muszą te ostatnie stworzyć dla pierwszych możliwie warunki istnienia, a więc albo przez umożliwienie im partycypacji w ropie producencko-rafinerskiej, albo przez oddanie im uprzywilejowanego, a nawet decydującego wpływu na rynek ropny.

Przywileje, a już z pewnością hegemonja pewnych grup w ramach wspólnej organizacji, są objawem niezdrowym, nawet gdyby chodziło o sprawy mniejszej wagi niż polityka ropna. Dochodzę więc do wniosku, że należy ten problem załatwić w ten sposób, aby: a) sprawy polityki ropnej rozstrzygane były w ramach organizacji przez wszystkich tych, którzy w niej są zainteresowani, b) konsekwencje rozstrzygnięć obciążały równomiernie wszystkich uprawnionych, c) alimentowanie w ropę odbywało się na równych zasadach dla wszystkich rafinerji zrzeszonych, z przyznaniem rafinerjom producenckim tylko pewnego ograniczonego pierwszeństwa w stosunku do ich własnej ropy.

* * *

Mimo że faktycznie nie istnieją dwie różne ceny, to jednak fakt wprowadzenia kontyngentów przerób- czych ruchomych stworzył dwie skale. Jedna — to cena ropy na wolnym rynku, kształtująca się wedle wartości uzyskanych z niej produktów, zbywanych całkowicie w granicach ochrony celnej. Druga — to wartość ropy rafinerji producenckich, pracujących na kluczu ruchomym, a więc ropy, kalkulującej się z przeciętnej utargu krajowego i eksportowego. Można powiedzieć, że ropa producencko-rafineryjna została w ten sposób zdewaluowana w stosunku do ropy czystych producentów i do ropy bruttowej.

Na cenę ropy rynkowej wpływa tendencja zrzeszonego przemysłu (pokrywająca się z linią polityki rządowej) w kierunku podtrzymania produkcji, a w markach specjalnych także konkurencja znajdujących się w uprzywilejowanej pozycji outsiderów. Zachodzą pytania: a) jak długo znajduje swe uzasadnienie motyw popierania produkcji przez wysoką cenę, i b) kogo winny obciążać koszty polityki wysokich cen? Dumpingowanie bowiem produkcji wysoką ceną ma uzasadnienie tylko w okresie niedoboru surowca. O ile chodzi o samowystarczalność krajową, niedoboru w tej chwili nie mamy, jednakże zachodzi obawa znacznej straty produkcji z chwilą zmniejszenia jej rentowności, a następnie — braku jej, zwłaszcza wobec faktu, że 25% produkcji przypada na czystych producentów.

Ze względu na niejasność przyszłego rozwoju tak w dziedzinie terenowo-eksploracyjnej jak i konsumpcyjnej oznaczenie kryterjów ilościowych i czasowych, charakteryzujących konieczność dumpingu, jest niemożliwe, a w każdym razie bardzo niepewne. W dzie-

dzinie produkcji ropnej nies. odzianki są możliwe, a nawet prawdopodobne. Z chwilą dowiercenia szybów o większej produkcji, zmieniających fizjognomję dzisiejszego stanu naszego kopalnictwa ropnego, ochrona ceny ropy ponad rendement przeciętnego utargu krajowo-eksportowego, a więc ponad jej wartość rzeczywistą, będzie nieuzasadniona, a nawet niemożliwa.

W razie nieistnienia kartelu obniżenie cen ropy do poziomu jej wartości z chwilą nadprodukcji nastąpiłoby automatycznie. Przy istnieniu kartelu automatyczne działania podaży i popytu jest zahamowane, a odpowiedź na pytanie, co ma zastąpić te automatyczne działania ekonomiczne, nie jest łatwa przy istniejącej rozbieżności interesów.

Chcąc dać czystym rafinerjom pewną gwarancję ropną ze strony producentów-rafinerów, tym ostatnim zaś, jak i czystym producentom — prawo wpływania na politykę ropną, nie chcielibyśmy stwarzać nowych tematów dyskusyjnych, zapełniających porządku dziennego zebrań, a dotyczących regulowania cen ropy; muszą być znalezione pewne kryteria, możliwie sprawiedliwe, od uchwał większości niezależne. Takim kryterjum może być, poza przeciętn. m utargiem produktowym, stosunek ilości ropy wyprodukowanej do ilości ropy, potrzebnej dla konsumpcji krajowej. Przyjmując np. stan dzisiejszy za podstawowy, uzasadniający dzisiejszy protekcyjny poziom cen ropnych — możnaby oznaczyć zgóry skalę obniżenia tych cen, w miarę jak stosunek zwiększać się będzie na korzyść pierwszej części, t. j. ropy, przewyższającej pokrycie konsumpcji krajowej.

Utyskiwanie niektórych czystych producentów na niskie ceny ropy było dotychczas nieusprawiedliwione, gdyż czysti producenci byli jedyną gałęzią przemysłu naftowego, która w czasie istnienia kartelu wstrząśnięć kryzysowych nie tylko nie odczuła, lecz przeciwnie dzięki kartelowi przeżywała okres wysokiej koniunktury.

Jakkolwiek więc czysta produkcja dotychczas krzywdy nie doznała, uzależnienie jej od polityki jedynie czystych rafinerji mogłoby być dla niej rzeczą groźną, zwłaszcza w chwili, gdyby rafinerje producentkie chciały pokryć całe zapotrzebowanie rafinerji czystych. Bagatelizowanie takiego słusznego argumentu czystych producentów nie miałoby celu, a wykorzystanie przewagi gospodarczej zemściłoby się. Z tych też motywów powiedziałem powyżej, że na politykę ropną winni mieć wpływ nie tylko kupujący czysti rafinerzy, ale i producenci-rafinerzy, a nie wykluczam bynajmniej czystych producentów, o ileby potrafili znaleźć się w ramach organizacyjnych. Tej ewentualności z powodu trudności dobrowolnego zorganizowania wszystkich obecnych i przyszłych producentów ropy narazie nie przewiduję i dlatego nie wahałbym się dopuścić w tej tak ważnej kwestji wpływu Ministerstwa Przemysłu i Handlu, w wypadku, gdyby groziło pokrzywdzenie usprawiedliwionych interesów produkcji surowca. Niezałatwienie tej kwestji spowodować może, jak to było i dotychczas, w okresie, w którym interesy producentów praktycznie nie były naruszane, niepotrzebny konflikt, zużywający siły obu stron i przynoszący obu szkody moralne i materialne.

Arbitrażowa ingerencja, oparta na zgóry co do zasady unormowanej kalkulacji, jest potrzebna nie tylko dla ochrony produkcji, ale i dla ochrony rafinerji przed nieusprawiedliwionymi żądaniami i atakami produ-

centów. Aczkolwiek ingerencja rządowa w sprawach prywatno-gospodarczych może być naogół niepożądana, to jednak sądzę, że w tym specjalnym wypadku niebezpieczeństwo jest minimalne, a zalety poważne. Oddziaływanie czystych producentów na kształtowanie się cen ropy w inny sposób, aniżeli może to uczynić arbitrażowa ingerencja państwowa — jest trudne do pomyślenia, ze względu na to, że ci, którzy posiadają produkcję, nie są zorganizowani, a ci znów, którzy występują pod firmą organizacji, przeważnie dopiero na produkcję liczą.

* * *

Nasz przemysł rafineryjny mógłby przerabiać przeszło dwa razy tyle surowca, wiele go Polska dzisiaj produkuje, natomiast tylko jedną czwartą część swej sprawności wykorzystuje obecnie dla pokrycia konsumpcji krajowej. Wszystko, co przekracza ten ułamek przeróbki, przerabia ze stratą, wynikająca z katastrofalnych cen eksportowych. Z drugiej strony, niewykorzystanie sprawności fabryk powoduje bardzo znaczne zwiększenie kosztów przeróbki, co wyraz swój znaleźć musi albo w obniżce cen surowca, albo w zwiększeniu cen produktów końcowych. W wyjątkowo szczęśliwym położeniu znajdują się rafinerje niezrzeszone, które swoje możliwości przerobcze wykorzystują w 100% i całą swoją wytwórczość lokują w kraju, tak, że jedynie one, tak jak i niezrzeszone gazoliniarnie wykorzystują w pełni ochronę celną, która przecież nie dla nich, a dla całego przemysłu była przeznaczona.

W ciągu trwania obecnego kartelu rafinerje niezrzeszone powiększyły swój udział w pokryciu rynku krajowego kilkakrotnie, zagarniając tem samym kontyngenty krajowe rafinerji zrzeszonych, co przy ogólnym spadku konsumpcji i fatalnej sytuacji eksportowej tem silniej uderzyło w rafinerje zrzeszone i utrudniło odbiór oraz przeróbkę ropy, której cena jest utrzymana na poziomie, przewyższającym kilkakrotnie cenę surowca zagranicznego. W ten sposób producenci ropy, popierając rozwój rafinerji niezrzeszonych, działali i działają w rezultacie przeciwko sobie: jakkolwiek pozornie wydaje się, że niezrzeszone rafinerje są rezerwą dla odbioru surowca w wypadku, gdyby go nie odebrały rafinerje kartelowe — to w istocie rozwój outsiderów prowadzi do rozwalenia organizacji kartelowej, a z tą chwilą, jak zawsze dotychczas było, zamierają outsiderzy i cena ropy spada w przepaść.

Problem outsiderów, rozpatrywany nie z punktu widzenia zarobków rafinerji skartelowanych, ale całokształtu interesów naftowych, odgrywał od początku istnienia kartelu wielką rolę i załatwić się nie dał. Próby zamknięcia kilku warsztatów kosztem odpłat, stosowane szeroko w kartelach innych branż, dały rezultat nieuzupełny.

Dowiedliśmy poprzednio, że zmniejszenie kosztów przeróbki leży w interesie producentów surowca, gdyż umożliwi płacenie wyższych cen. Stąd wniosek, że w naszych obecnych warunkach program reorganizacji przemysłu winien objąć jak najdalej idącą koncentrację przeróbki. Zdaję sobie sprawę z tego, że koncentracja taka, pomijając trudności przeprowadzenia, związane z różną strukturą handlową przedsiębiorstw rafineryjnych, które jednak dadzą się przewyciężyć, powoduje także komplikacje na terenie socjalnym, zwłaszcza przy obecnym ostrym stanie

bezrobocia. Sądę jednak, że przeprowadzenie koncentracji może się poważnie przyczynić do ominięcia kryzysu w wydobyciu surowca, który znowu zwiększyć mogłoby bezrobocie w tym dziale gospodarczym; także ewentualnie konieczna obniżka cen produktów da się łatwiej przeprowadzić przy zmniejszeniu kosztów produkcji przez jej koncentrację.

Jedną z najtrudniejszych kwestyj jest sprawa udziału zakładów przerobczych w przydziale ropy z jednej strony i w pokryciu krajowego zapotrzebowania z drugiej strony. Wszystkie dotychczasowe metody, opierające się na warunkach, aktualnych w chwili podpisywania umów, okazały się fałszywymi. Wywoływały one zależnie od chwilowych warunków konsumpcji krajowej i możliwości eksportowych niedobór lub nadmiar ropy, niezależnie od wysokości jej produkcji. Przyszła organizacja przemysłu naftowego musi — o ile chodzi o dział przeróbki — oprzeć się na takich zasadach, które wiązałyby ze sobą udział w odbiorze ropy jak i kontyngenty produktów krajowych i uwzględniały sprawność techniczną oraz wysiłki wiertnicze. Głównym warunkiem trwałości organizacji i dobrego jej funkcjonowania musi być sprawiedliwe zastosowanie tych samych zasad do wszystkich zakładów przetwórczych. Właściwe załatwienie tego problemu decyduje o przyszłej polityce ropnej.

* * *

Korzyści handlowe organizacji kartelowej winny powstać: 1) z możności wykorzystania ochrony celnej, 2) z uniknięcia, a co najmniej z obniżenia strat z powodu niewypłacalności odbiorców, 3) ze zmniejszenia kosztów handlowych, 4) z ułatwienia zwalczania outsiderów oraz środków zastępczych, 5) z układu składowych części ceny w ten sposób, by z niej jak największa część przypadła wytwórcy, 6) z rozszerzenia zbytu wytwarzanych produktów, 7) z uzyskania jednolitej ceny dla wszystkich uczestników. O ile chodzi o pp. 1 i 2, to obecny Syndykat dał rezultaty zadowalające. Ochrona celna, choć wykorzystana przede wszystkim przez outsiderów, jest znaczna. Fakt istnienia zwartej organizacji, jak i wprowadzenie centralnej sprzedaży hurtowej — umożliwiły ściągnięcie wielomilionowych należności; poza tem straty, wynikające z bieżącego interesu, i to tak hurtowego, jak i składowego, spadły do minimum.

Obniżenie kosztów handlowych może nastąpić przede wszystkim przez zwiększenie obrotów jednostki organizacyjnej. Wiemy, że jednostek tych mamy za dużo w stosunku do konsumpcji, a ilość ich po utworzeniu Syndykatu nie tylko się nie cofnęła, lecz nawet wykazywała stale tendencję do zwiększania. Niektóre firmy główny zysk swego przedsiębiorstwa widziały w interesie handlowym, rozbudowanym ponad potrzeby swojej wytwórczości, a więc w sprzedaży obcych produktów. Podczas gdy inne firmy rozbudowały swój aparat handlowy w tendencji sprzedawania jak największej ilości produktów własnych we własnej organizacji, bez potrzeby dzielenia się zyskiem handlowym.

Gdyby wszystkie organizacje handlowe miały za zadanie sprzedać tylko swój towar, a nie towar obcych dostawców, to kwestja rozdziału zysku przemysłowego i handlowego załatwiałaby się bez komplikacji, postulat zwiększenia zysków przemysłowych kosztem handlowych dałby się wtedy zrealizować, a nawet obni-

żenie cen, powiększające konsumpcję nie kosztem wytwórcy, byłoby do pomyslenia.

Uważając kompletną koncentrację handlu zasadniczo za tem konieczniejszą, im gorsza jest sytuacja produkcyjna — mam jednak to przekonanie, że koncentracja taka jest w czasie bliższym niewykonalna, i dlatego należy tymczasem pójść w kierunku forsowania racjonalizacji przez: a) ograniczenia rozbudowy, b) rejonowanie, c) postanowienia, ułatwiające koncentrację w drodze ewolucyjnej, do których przedewszystkiem zaliczam kompletną centralizację sprzedaży pompowej, która, jako organizacja młoda, nieobciążona jeszcze zbyt wielkimi grzechami przesadnych inwestycji, nadaje się do natychmiastowej reformy, koniecznej, by się uchronić od strat.

Najlogiczniejszym rozwiązaniem całego zagadnienia, jak i zapewnieniem każdemu wytwórcy równej ceny za równy produkt — byłoby wprowadzenie rozliczenia wspólnego utargu; każda rafinerja otrzymałaby tę samą cenę loco Borysław, bez względu na to, czy towar jej został sprzedany przez Centralne Biuro Sprzedaży przez składy, czy przez pompy, z tą tylko różnicą, by ustalone zgóry koszty Centralnego Biura Sprzedaży były potrącane na rzecz Syndykatu, koszty sprzedaży składowej na rzecz organizacji składowych, koszty sprzedaży pompowej na rzecz właścicieli pomp, wszystko w tym stosunku, w jakim odnośnie sprzedaży ilościowo w rozmaitych ich rodzajach wykonane zostały. Uzgodnienie ryczałtowych kosztów sprzedaży składowych uważam za obecnie tak nieprawdopodobne, a periodyczne obliczanie ilości sprzedawanych przez poszczególne składy i kontrolę — za tak trudne, że nie proponuję wprowadzenia wspólnego rozliczenia, choć, jak powiedziałem, rozwiązanie to uważałbym za celowe i logiczne. Dobre rezultaty w parafinie, której sprzedaż jest kompletnie scentralizowana i wspólnie rozliczana, winny uczestników Syndykatu zachęcić do rozwijania tego systemu.

O ile chodzi o walkę ze środkami zastępczymi, to poza parafiną nie dała ona pożądaných rezultatów.

Rozszerzenie zbytu nie nastąpiło poza naturalnem powiększeniem konsumpcji benzyny w poprzednich latach. Być może, że przeszkadzały rozszerzeniu zbytu także ceny, za wysokie przy istniejącym stanie zubożenia; na wschodnich ziemiach sieć detalicznych punktów sprzedaży jest rzadka, a rozwinięcie jej wymaga wspólnego wysiłku, możliwego tylko przy bardzo spójnym i obliczonym na długie życie organizmie, gdyż poczynione inwestycje będą w pierwszym okresie z pewnością deficytowe.

Proponowane nieraz zgrupowanie spraw przemysłowych i handlowych w dwóch różnych umowach, a nawet w dwóch odrębnych organizacjach, da się tylko w pierwszej części urzeczywistnić. Tworzenie dwóch odrębnych organizacji byłoby możliwe, a może nawet celowe tylko o tyle, o ileby się to łączyło z rzeczywistym sfuzjonowaniem organizacji sprzedażnych. Także i wtedy odrębny zespół handlowy zawierałby w sobie zarodek konfliktu z interesem przemysłowym, zwłaszcza dlatego, że uczestnicy obydwóch zespołów byłiby różni, i różny byłby ich wpływ w obu organizacjach. Rozdział przyczyniłby się poza tem do zwiększenia wpływu czynnika handlowego na niekorzyść przemysłowego, co dla przemysłu nie może być objawem pożądanym. Zwyżka kosztów administracyjnych jest dalszym kontrargumentem, któremu nie możemy przeciwstawić znaczniejszych korzyści.

Z powyższych wywodów wynika, że, poza obecnie scentralizowaną sprzedażą hurtową benzyny, nafty i oleju gazowego, jak i kompletnie scentralizowaną sprzedażą parafiny, uważam za niezbędną jedynie centralizację detalicznej sprzedaży benzyny. Uważam ją za tak konieczną, że wszystkie trudności, przeciwstawiające się tej centralizacji, muszą być przezwyciężone. Dalsza centralizacja jest obecnie nieosiągalna, przyczem nasuwać się może pytanie, czy takie dalsze scentralizowanie byłoby wogóle pożądane — ze względu na interesy samoistnych handlarzy i rozwój konsumpcji. Związki handlarzy naftowych walczyły nawet z istniejącą obecnie centralizacją — mojem zdaniem niesłusznie, gdyż obecna struktura handlowa przyniosła im: 1) częściowe wyeliminowanie jednostek słabszych, jak i tych, które tylko dorywczo zajmowały się handlem naftowym, 2) znaczne zmniejszenie ryzyka przez stabilizację cen i zmniejszenie konkurencji. Dalsza centralizacja mogłaby jednak grozić zniszczeniem egzystencji samoistnych handlarzy, co w obecnych warunkach bardziej niż kiedykolwiek wydaje się niewłaściwym.

Na koniec chciałbym jeszcze parę słów powiedzieć o eksporcie. Nie ulega kwestji, że im gorsza jest konjunktura, tem większa jest potrzeba wspólnego występowanie zagranicą, to też idea centralizacji została poza Syndykatem (który zajmuje się tylko eksportem parafiny) prawie w całości zrealizowana. Problem ten będzie tracił na wadze w miarę zwiększania się naszej konsumpcji wewnętrznej, o ile nie nastąpi niespodziewany wzrost naszej produkcji surowca.

* * *

Jasne jest, że w ramach artykułu nie było rzeczą możliwą poruszenie wszystkich problemów. Komplikacja problemów i ich zazębianie jest tak duże, że prawie wątpić należy, czy jakakolwiek organizacja, obejmująca całokształt przemysłu, a mająca cechę trwałości — powstać może w drodze dobrowolnej.

Nie chciałbym w tem miejscu narazić się wyznawcom liberalizmu gospodarczego w jego dotychczasowych klasycznych formach. Nie można jeszcze mówić o nadchodzącej konieczności planowej gospodarki, uzgodnionej z Państwem, planowej gospodarki we wszystkich dziedzinach życia ekonomicznego, by nie być w związku z tem posądzony o propagandę socjalizmu państwowego; zdaje mi się jednak, że nie znajdziemy innego wyjścia z obecnego chaosu gospodarczego, jak przez zupełne zerwanie z systemem obec-

nych wahań między skrajnym liberalizmem a etatyzmem, w których przemysł i handel odgrywają rolę piłki, rzuconej gwałtownie to w tę, to w inną stronę.

Zdaję sobie sprawę z tego, że proponując ingerencję Państwa w materji tak niesłychanie delikatnej, popełniam przestępstwo w stosunku do doktryny liberalnej, wyznawanej dotychczas przez kapitalizm współczesny. Do wniosku mego skłaniają mnie jednak 2 motywy: pierwszy, leżący w samym przemyśle naftowym — t. j. obawa, że nieuregulowanie tej kwestji w powyższy lub podobny sposób prowadzi do chaosu, na który pozwolić nie można, drugi — to przeświadczenie, że nawet skrajnych reprezentantów liberalizmu gospodarczego przestanie wnet razić wzmagający się wpływ państwa na problemy gospodarcze, skoro nikt z nich nie może nie przyznać, że światowa sytuacja gospodarcza wytrąciła ster z ręki przywódców kapitalizmu, którzy w sprzeczności ze swemi przekonaniami liberalistycznymi coraz częściej zwracają się do państwa, domagając się jego interwencji. Bo czemże innym są rosące z dnia na dzień barykady celne, ochrona karteli, a nawet kartelee przymusowe, ratowanie banków z funduszy publicznych i t. d. i t. d.? Jeżeli stare formy zawodzą, to nie wolno zwalczać nowych, a wszystkie wysiłki należy zwrócić tylko w tym kierunku, by nowym formom odebrać możliwie te złe strony, które przy ich wykonaniu uczyniłyby je nieznośnymi dla życia gospodarczego.

Droga wyjścia — to oderwanie się od zagranicy, przeżywającej kryzys gospodarczy na tle zupełnie innym, stworzenie podstaw wzajemnego zaufania między życiem gospodarczym a reprezentantami Państwa przez współpracę przy ułożeniu własnego polskiego programu planowej gospodarki. Taki polski plan, nie mający nic wspólnego z systemem sowieckim, wykonywany pod kontrolą Państwa przez nie niszczący indywidualnej inicjatywy samorząd poszczególnych dziedzin gospodarczych, oparty na ustawowym obowiązku organizacyjnym, jedynie — mojem zdaniem — może przynieść nam ratunek. W ramach takiej organizacji naszej przyszłości gospodarczej widzę też miejsce dla przemysłu naftowego.

Musimy się oderwać od tonącego okrętu przeżytych form i państw przekapitalizowanych i przeindustrializowanych, oderwać się i popłynąć własnym kursem, z planem rozważnie wytkniętym.

Dr. Ignacy Wygard

Ż Y C I E   G O S P O D A R C Z E

Z NACZELNEGO KOMITETU DO SPRAW BEZROBOCIA. — W ciągu ostatnich dni Naczelny Komitet do Spraw Bezrobocia ostatecznie już zmontował swój aparat organizacyjny i przystąpił do realizacji swych zadań. Wydział Wykonawczy Komitetu, wybrany na plenarnem posiedzeniu w dn. 28/X, uchwalił powołanie 3 sekcji, mianowicie: Sekcji Pracy, Sekcji Pomocy i Sekcji Finansowej, które stanowią główne ośrodki pracy kierowniczej, prowadzonej pod nadzorem Prezydum. Poszczególni członkowie Prezydum są przewodniczącymi powyższych sekcji.

Sekcja Pracy ukonstytuowała się w dn. 2/X pod przewodnictwem b. Min. Inż. Iwanowskiego. W skład jej weszli PP.: E. Bernatowicz, Sł. Dabulewicz, M. Jastrzębowski, A. Kamiński, A. Mencil, A. Minowski, Z. Prausowa, J. Szurig, Inż. M. Szydłowski, T. Toeplitz, L. Tomaszkiwicz, E. Trepka, Sen. M. Wiechowicz, W. Wojciechowski. Poza tem do Sekcji Pracy weszli również delegaci Min. Pracy i Opieki Społecznej: Inż. H. Zagrodzki, Zast. Gł. Insp. Pracy, jako Szef Sekcji, Rada Łubieński, Insp. Inż. St. Borkiewicz i Insp. Inż. Wł. Dubowik.

Analogiczne sekcje powołane zostaną przy wojewódzkich i lokalnych komitetach. Głównem ich zadaniem będzie wprowadzenie w życie dezzyderatów uchwały Rady Ministrów z dn. 26/VIII 1931 r. odnośnie zwiększenia stanu zatrudnienia.

Sekcja Pracy przy Nacz. Komitecie zwróciła się do zrzeszeń przemysłowców z odezwą o jak najdalej idące współdziałanie w kierunku zatrudnienia możliwie jak największej liczby bezrobotnych żywicieli rodzin, oraz o nieprzeprowadzanie żadnych redukcji bez uprzedniego porozumienia się z Inspekcją Pracy i komitetami do spraw bezrobocia.

Na dz. 15/X został wyznaczony zjazd przewodniczących sekcji pracy przy wojewódzkich komitetach, które do tego terminu mają się ukonstytuować.

Pierwsze posiedzenia Sekcji Pomocy i Sekcji Finansowej przy Naczelnym Komitecie odbyły się w dn. 3/X.

W skład pierwszej wchodzi: B. Min. Dr. Jurkiewicz, jako przewodniczący, Dyr. Jan Strzelecki, delegat Min. Pracy i Opieki Społecznej T. Grunwald, Dr. Emil Bobrowski, b. Min. A. Kamieński, K. Koralewski, M. Malinowski, Z. Moraczewska, b. Min. Olszewski, Dyr. Porowski, Ch. Razner i b. Min. G. Simon. Po zaznajomieniu się z zarządzeniami władz w dziedzinie pomocy bezrobotnym, Sekcja uchwaliła zasady wytyczne udzielania pomocy przez komitety wojewódzkie i lokalne oraz projekt swych prac na najbliższą przyszłość.

Przewodnictwo Sekcji Finansowej objął prezes Nacz. Komitetu Inż. Czesław Klarner, a w skład Sekcji weszli PP.: P. Drzewiecki, W. Fajans, A. Falter, J. Hołyński, K. Maciejowski, A. Minkowski, A. Rotwand, R. Szereszowski. Z ramienia Min. Skarbu delegowany został do Sekcji Radca K. Kolanowski. Sekcja rozpatrzyła plan sfinansowania akcji pomocy bezrobotnym w okresie tegorocznej zimy, przygotowany przez Prezydium, i powzięła szereg uchwał w sprawie znalezienia nowych źródeł dochodu, celem zapewnienia komitetom dostatecznych środków materialnych.

Oprócz ukonstytuowania powyższych sekcji i uruchomienia ich prac, Nacz. Komitet odbył szereg konferencji z przedstawicielami organizacji gospodarczych i związków zawodowych, zapewniając sobie współdziałanie tych zrzeszeń w akcji.

M. in. Nacz. Komitet zainicjował konferencję z przedstawicielami Stałej Delegacji Zrzeszeń Przemysłowców Budowlanych, Związku Reformy Mieszkaniowej oraz Związku Przemysłowców Budowlanych, poświęconą rozważeniu możliwości ożywienia ruchu budowlanego i zwiększenia w tej drodze stanu zatrudnienia. Na konferencji tej wypowiedziano się za rozwinięciem ruchu budowlanego na jesieni i w zimie, na poczet kredytów, przewidywanych na rok 1932/33, z tem, ażeby osoby zainteresowane, otrzymując gwarancję na uzyskanie tych kredytów, mogły w chwili obecnej przejściowo same znaleźć potrzebne środki. Aby pobudzić w tym kierunku inicjatywę prywatną, zebrani zaprojektowali udzielanie specjalnych premii osobom, które w ten sposób zaczęły budować.

Zaprojektowano również wprowadzenie w życie łączenia kredytów budowlanych z ubezpieczeniami, co stosowane już jest w wielu państwach europejskich. Stowarzyszenia ubezpieczeń udzielałyby na hipotekę budującego się domu pewnych sum, pozostających

w pewnym ustalonym stosunku do wysokości ubezpieczenia.

Powyższe wnioski Naczelnego Komitetu do Spraw Bezrobocia postanowił przekazać czynnikom rządowym celem skierowania ich na Komitet Ekonomiczny Ministrów.

Z inicjatywy Nacz. Komitetu Min. Skarbu zgodziło się na wydanie zarządzenia, w myśl którego sumy, złożone na cele pomocy bezrobotnym, względnie wartość przedmiotów w naturze, ofiarowanych na ten cel, nie będą doliczane do dochodów, podlegających opodatkowaniu.

NORMALIZACJA DRUKÓW PAŃSTWOWYCH. — Na posiedzeniu Komitetu Ekonomicznego Ministrów w dn. 25/IX r. b. zdecydowane zostało powołanie przy Prezesie Rady Ministrów komisji normalizacji i racjonalizacji druków państwowych oraz normalizacji gatunków i formatów papierów kancelaryjnych, używanych w urzędach państwowych.

Komisji tej powierzone zostaną następujące zadania:

a) ujednostajnienie i uproszczenie wzorów druków, używanych w urzędach państwowych,

b) dostosowanie formatów druków urzędowych do formatów znormalizowanych, ustalonych przez Polski Komitet Normalizacyjny.

c) ustalenie właściwych systemów zaopatrywania urzędów państwowych w druki ujednostajnione.

d) normalizacja gatunków papieru (pod względem jakości, barwy, trwałości i wagi), używanych na druki i wydawnictwa państwowe oraz dla celów kancelaryjnych.

e) uporządkowanie i unormowanie sprawy wydawnictw państwowych, do celu dostosowania ich rodzajów, liczby nakładu i charakteru do istotnych potrzeb oraz do celu uporządkowania administracji tych wydawnictw.

Sprawy te, napozór mniej pilne, jakby się mogło wydawać, wobec szeregu wielkich problemów ekonomicznych dzisiejszej doby, posiadają jednak wagę zagadnienia nader istotnego, zarówno z punktu widzenia interesów administracji publicznej, jak i ogólnych interesów gospodarczych kraju.

Państwo wydaje rocznie na druki i wydawnictwa około zł 19 miljn. Suma ta obejmuje wydatki na t. zw. druki manipulacyjne, t. j. wszelkiego rodzaju formularze, mające zastosowanie w pracy urzędów (około zł 10 miljn.), na wydawnictwa, związane bezpośrednio z działalnością administracyjną władz (przeszło zł 5 miljn.), oraz na druki wartościowe, t. j. marki pocztowe, stemplowe, blankiety wekslowe i t. p. (blisko zł 4 miljn.).

Już same te liczby wystarczają, aby polityka oszczędnościowa Państwa zainteresowała się również sprawą druków. Doświadczenia, poczynione w innych państwach, wykazują, że racjonalna polityka w dziedzinie druków i wydawnictw przyniesie może znaczne zmniejszenie wydatków na te cele. Sama normalizacja gatunków papieru w administracji państwowej Rzeszy Niemieckiej dała np., według opinii prasy fachowej, około 30% oszczędności, normalizacja bowiem usuwa marnotrawstwo, wynikające ze stosowania zbyt wielkich formatów lub zbyt wysokich gatunków papieru na druki, które mogą być wykonane w rozmiarach mniejszych, bądź na gorszych gatunkach.

Podobny efekt oszczędnościowy może dać również ujednostajnienie systemu zaopatrywania urzędów w druki, np. przez centralizację zamówień.

Nietylko, zresztą, dążenia oszczędnościowe kazały Rządowi zająć się sprawą druków. Nie mniej doniosły jest wzgląd na usprawnienie aparatu administracyjnego Państwa, w którym druk, stosowany w pracy biurowej, odgrywa rolę bardzo ważnego narzędzia. Od rodzaju, formy i konstrukcji tego narzędzia w dużym stopniu zależy wydajność posługującego się nim

urzędnika. Sprawa ta posiada u nas szczególne znaczenie, jeśli się zważy, że w poszczególnych urzędach stosowane są ogromne ilości różnorodnych formularzy, opracowywanych pośpiesznie w pierwszych latach montowania naszego aparatu administracyjnego. Ministerstwo Skarbu posiada np. około 1.100 rodzajów druków manipulacyjnych, łącznie zaś z t. zw. drukami celnymi około 1.800. Min. Sprawiedliwości — około 1.200 i t. d. Często się zdarza, że skomplikowany układ druków, przewidujący zapisywanie niezmiernie liczby danych, z których korzysta się później tylko w niewielkiej części, przyczynia się do wykonywania pracy zgoła nieproduktywnej.

Uproszczenie i ujednostajnienie tych różnorodnych formularzy i druków stanowi więc, jak z powyższego wynika, zagadnienie poważne. Uproszczenie druków prowadzi do usprawnienia pracy administracji, przyspieszenia obrotu wewnętrznego w czynnościach administracyjnych i t. p., ujednostajnienie zaś ich, dając ten sam efekt, toruje również drogę systemowi centralnego zaopatrywania urzędów, jako najbardziej oszczędnemu i racjonalnemu.

SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWODAWCZYCH

PROJEKTY USTAW GOSPODARCZYCH W SEJMIE. — Do Sejmu wpłynęły dalsze 3 rządowe projekty ustaw (łącznie 110). Jeden z nich dotyczy zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 12/III 1928 r. o podatku od nieruchomości. Projekt przewiduje podniesienie stopy % podatku od nieruchomości z 7% na 10%, co ma — według przewidywań — powiększyć dochody Skarbu Państwa o ok. zł 20 miljn. Zaznaczyć wypada, że stawka ta wynosiła pierwotnie 20%, stopniowo zaś zmniejszana, doszła do 7%. Oprócz tej zasadniczej zmiany projekt przewiduje możliwość dokonywania dodatkowych wymiarów podatku, niewłaściwie wymierzonego, za okres do 5 lat wstecz oraz umarzania zaległości podatkowych przez niższe instancje władz skarbowych.

Z poprzednich nieomówionych projektów zasługuje na wzmiankę projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie lokatorów. Według dotychczasowej ustawy były wyjęte z pod jej działania budynki, które w dn. 1/IV 1924 r. stanowiły własność Państwa lub związków samorządowych, o ile zajęte były na cele wojskowe lub mieściły się w nich państwowe przedsiębiorstwa przemysłowe lub handlowe. Obecny projekt rozszerza wyjęcie z pod ochronnego działania ustawy i budynki, zajęte na cele biurowe urzędów lub przedsiębiorstw państwowych. Ze względów kurtuazji międzynarodowej wyłącza się z pod działania ustawy o ochronie lokatorów budynki, będące w dn. 1/IV 1924 r. własnością państw obcych, o ile są potrzebne przedstawicielstwom tych państw dla własnego użytku. Ważnym postanowieniem ze względu na przeżywanie kryzys jest niedopuszczalność eksmisji lokatorów mieszkań jedno- i dwuizbowych w okresie od dn. 1/XI do dn. 31/III każdego roku, o ile eksmisję orzeczono z powodu zalegania z płacaniem komornego. Ustawę tę zaliczyć można, poniekąd, do rzędu tych, które Rząd wniósł w związku z walką ze skutkami kryzysu i bezrobocia.

Wspomnieć należy również o omówionym w swoim czasie na łamach tygodnika projekcie ustawy o standaryzacji wywożonych zagranicę wytworów produkcji roślinnej lub zwierzęcej oraz ich przetworów drogą uznawania w drodze rozporządzeń Rady Mini-

Wreszcie, podkreślić należy dodatni wpływ, jaki normalizacja druków pod względem gatunków i formatów papieru może wyrzucić na akcję normalizacji papieru wogóle, tak pożądaną z punktu widzenia uporządkowania naszego rynku papierniczego i ogólnych interesów gospodarczych kraju.

Zanim sprawy te zostały wniesione na Komitet Ekonomiczny Ministrów, były one przedmiotem badań specjalnej komisji do zbadania drukarni rządowych, powołanej przez Rząd przed paru miesiącami. Komisja ta, pracująca pod przewodnictwem Zastępcy Szefa Biura Ekonomicznego Prezesa Rady Ministrów, P. Wiktora Martina, przedłożyła Panu Premierowi obszerne sprawozdanie i wnioski, zmierzające do reorganizacji drukarni państwowych, oraz stanowiące podstawę wspomnianych powyżej prac w dziedzinie normalizacji druków i wydawnictw.

Powołana ostatnią uchwałą komisja normalizacji i racjonalizacji druków funkcjonować będzie przy Prezesie Rady Ministrów. W skład jej wejdą delegaci Ministerstw. Komisji do Usprawnienia Administracji Publicznej, Instytutu Naukowej Organizacji oraz Polskiego Komitetu Normalizacyjnego.

strów (na wniosek Ministra Przemysłu i Handlu) poszczególnych artykułów za nadające się do uregulowania ich wywozu przez standaryzację.

Z wielu względów ważny jest projekt ustawy, zmieniającej ustawę o organizacji statystyki administracyjnej. Projekt ten przewiduje II powszechny spis ludności w dn. 9/XII r. b., następne zaś co 10 lat. I spis ludności z 1921 r. posiadał duże luki, obecnie w wielu wypadkach już nie jest aktualny, zaktualizowanie więc danych statystycznych, otrzymywanych z powszechnego spisu ludności — jest kwestją palącą, a dla polityki gospodarczej Państwa — niezbędną.

POSELSKIE WNIOSKI USTAWOWE W SPRAWACH GOSPODARCZYCH. — Do Sejmu wpłynęło lub z poprzedniej sesji pozostało niezatwierdzonych szereg wniosków ustawowych poselskich, m. in. dotyczących spraw gospodarczych.

Posłowie Klubu Parlamentarnego Stronnictwa Ludowego są autorami projektu ustawy o częściowej zmianie ustawy o wykonaniu reformy rolnej z dn. 28 XII 1925 r.

Biorąc pod uwagę obecny stan bezrobocia na wsi — autorzy wniosku widzą jedyny sposób zaradzenia temu w udostępnieniu ziemi tym wszystkim, którzy jej nie posiadają. Projektowane w tym celu zmiany w ustawie o wykonaniu reformy rolnej mają na celu: 1) powiększenie obszaru ziemi, przeznaczonej na parcelację, a to przez zmniejszenie z 550 tys ha do 300 tys. ha ryczałtowego obszaru ziemi, z którego Rząd może powiększać pozostawione właścicielom obszary, zgodnie z art. 5 ustawy o wykonaniu reformy rolnej; 2) powiększenie rocznego kontyngentu parcelacyjnego z 200.000 ha do 400.000 ha; 3) przeciwdziałanie spekulacyjnemu wzrostowi cen ziemi; projekt przewiduje cenę ziemi przy parcelacji prywatnej większą najwyżej o 25% od cen ziemi, przewidzianych przy przymusowej parcelacji.

W związku z powyższym projektem należy oczekiwać odpowiednich wniosków budżetowych przy preliminarzu budżetowym Ministerstwa Reform Rolnych.

Klub Parlamentarny Stronnictwa Ludowego wniósł również wniosek w sprawie częściowej zmiany i uzupełnienia ustawy z dn. 6/V 1924 r. o pomocy państwowej na odbudowę budynków zniszczonych lub uszkodzonych wskutek działań wojennych — w sensie umorzenia udzielonych pożyczek po stwierdzeniu ich celowego zużycia. Wnioskodawcy wniosek swój uzasadniają ciężkim położeniem wsi.

Obliczając „na około milion” liczbę bezrobotnych niezarejestrowanych i małorolnych na wsi, znajdujących się w trudnym położeniu materialnym wskutek zupełnego braku zarobku — Klub Parlamentarny Stronnictwa Ludowego zgłosił wniosek, wzywający Rząd do przedsięwzięcia wielkich robót publicznych — około budowy dróg, kolei, regulacji rzek, melioracji, budowy dróg wodnych, szkół i gmachów publicznych. W punkcie 2 wniosku autorzy wniosku wzywają Rząd „do asygnowania na powyższy cel, co najmniej tyle, ile asygnuje Rząd każdorazowo na doraźną akcję na cele bezrobocia, z czego na pierwszą ratę kwotę 100 milja. t. j. tyle, ile wypłacono na bezrobocie w I połowie bież. roku budżetowego”. Autorzy wniosku nie dołączyli jednak do swego projektu planu finansowego, jak również nie wskazali źródeł budżetowych na taki, nieokreślony w swej wysokości, wydatek.

Związek Parlamentarny Polskich Socjalistów zgłosił wniosek, wzywający Rząd do cofnięcia rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 10/IV 1931 r. w sprawie cofnięcia dodatków, przewidzianych w ustawie skarbowej z dn. 21/III 1931 r.

Związek Parlamentarny Polskich Socjalistów zgłosił do Sejmu projekt ustawy w sprawie obniżenia stawek komornego od mieszkań jedno- i dwuizbowych o 50% na okres jednego roku w domach, podlegających ustawie o ochronie lokatorów z projektowaną ważnością ustawy od dn. 1/XI 1931 r. Oprócz tego Z. P. P. S. wniósł projekt, pokrywający się zasadniczo z analogicznym projektem rządowym, o wstrzymaniu eksmisji z mieszkań jedno- i dwuizbowych w okresie zimowym, t. j. od

1/XI do 1/IV. W stosunku do bezrobotnych projekt ten proponuje wstrzymanie eksmisji „do czasu uzyskania przez nich stałego zajęcia”, co w praktyce napotkałoby wielkie trudności i komplikacje.

ROZPORZĄDZENIA CELNE RZĄDU DO ZATWIERDZENIA SEJMU. — Stosownie do postanowień art. 8 ustawy z dn. 31/VII 1924 r. w przedmiocie uregulowania stosunków celnych — Ministerstwo Skarbu przesłało do Sejmu do zatwierdzenia 16 rozporządzeń rządowych o zmianach i uzupełnieniu taryfy celnej, wydanych w czasie od dn. 20/II do dn. 31/VIII 1931 r.

PRACE KOMISYJ SEJMU. — Sprawy, będące na porządku dziennym posiedzenia Sejmu w dn. 1/X r. b., przeszły przez pierwsze czytanie i zostały odesłane do komisji, które rozpoczęły prace. Poszczególne projekty ustaw referują: o czasie pracy i pracy młodocianych i kobiet — Pos. Tomaszewicz, o uiszczaniu podatków bezpośrednich w naturze — Pos. Moczulski, o zwolnieniu od podatku cukru dla bezrobotnych — Pos. Szymanowski, o zmianie podatku dochodowego i o nadzwyczajnym dodatku do podatku dochodowego — Pos. Czernichowski, o opodatkowaniu wina — Pos. Lechoicki, o opodatkowaniu piwa — Pos. Idzikowski, o pożyczce „Polskiej Poczty, Telegrafu i Telefonu” — Pos. Gliński, o zmianie ustawy uposażeniowej — Pos. Wagner, o przedłużeniu prawa nauczania dla nauczycieli bez kwalifikacji — Pos. Pochmarski, o budowie kolei Kraków—Miechów — Pos. Kleszczyński.

GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ

GÓRNICTWO WĘGLOWE

STAN PRZEMYSŁU WĘGLOWEGO W SIERPNIU 1931 R. — Sytuacja przemysłu węglowego w sierpniu w porównaniu z miesiącem poprzednim uległa pod wpływem dość znacznego zwiększenia zbytu na rynku wewnętrznym, jak również i na rynkach zagranicznych, dalszemu sezonowemu polepszeniu.

Zwiększenie zbytu na rynku krajowym zostało wywołane zarówno wzrostem zapotrzebowania na gatunki opałowe, gdyż hurtownicy i poważniejsi konsumenci przystąpili do uzupełniania i gromadzenia zapasów na miesiące jesienne i zimowe, jak również dało się zauważyć pewne ożywienie w zbycie gatunków przemysłowych, głównie dla rolnictwa, cukrownictwa i garzelnictwa. Dostawy węgla dla kolei wykazały również dość poważne zwiększenie wobec sezonowego wzmocnienia się przewozów kolejowych. Ożywienie sezonowe w miesiącu sprawozdawczym było większe niż w analogicznym okresie r. ub., a nie przybrało jeszcze szerszych rozmiarów tylko wskutek wyjątkowo trudnych warunków, panujących na rynku pieniężnym i kredytowym.

Co się tyczy sytuacji na rynkach zagranicznych, to ogólny eksport uległ pewnej poprawie, przyczem wywóz na rynki konwencyjne poprawił się głównie wskutek zwiększonych wysyłek do Austrii, gdyż eksport do Węgier i Czechosłowacji zmniejszył się, co pozostaje w związku z coraz większymi ograniczeniami, stosowanymi przez Rząd czeskosłowacki przy udzielaniu certyfikatów przywozowych.

W wyniku tej pomyślnej konjunktury ogólne wydobycie węgla kamiennego, pomimo mniejszej w miesiącu sprawozdawczym o 2 ilości dni roboczych (25 wobec 27) zwiększyło się o 328%.

Liczbowo stan przemysłu węglowego w sierpniu — według danych tymczasowych — ilustruje następujące zestawienie (w tys. tonn):

Rejony węglowe	Wydobycie	Zbyt w kroju	Eksport	Zapasy na zwalach ¹⁾
Śląski	2.498	1.217	1.100	1.502
Dąbrowski	612	335	197	627
Krakowski	192	166	1	60
Razem:	3.302	1.718	1.298	2.189

¹⁾ Obliczono przy uwzględnieniu węgla, zużytego na cele własne kopalń, na deputaty robotnicze, oraz węgla, skreślonego przy sprawdzaniu zapasów.

Lipiec 1931 ¹⁾	3.197	1.563	1.267	2.179
Zmiany w stosunku do lipca	+ 105	+ 155	+ 31	+ 10

Z danych zesiawienia tego wynika, że wydobycie węgla kamiennego w sierpniu wynosiło 3.302 tys. t, czyli w stosunku do lipca wzrosło o 105 tys. t. Przeciętne dzienne wydobycie (przy 25 dniach roboczych) zwiększyło się o 14 tys. t i wynosiło 132 tys. t.

Ogólny zbył węgla kamiennego w sierpniu zwiększył się o 186 tys. t w porównaniu z miesiącem poprzednim i wynosił 3.016 tys. t, przyczem na zbył krajowy przypada 1.718 tys. t, t. j. o 155 tys. t więcej, a na eksport 1.298 tys. t, a zatem o 31 tys. t więcej niż w lipcu.

Zapasy na zwalach kopalnianych zwiększyły się o 10 tys. t i wynosiły 2.189 tys. t.

Liczba robotników, zapisanych z końcem miesiąca w kopalniach węgla kamiennego, wynosiła:

Rejony	Lipiec	Sierpień	Wzrost (+) lub spadek (—) w stos. do lipca 1931
Śląski	72.474	72.386	— 88
Dąbrowski	25.642	25.605	— 37
Krakowski	7.951	8.141	+ 190
Razem:	106.067	106.132	+ 65

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych utrzymała się na poziomie poprzedniego miesiąca i wynosiła na dz. 31 sierpnia r. b. 13.000 osób.

Wydańność pracy, a więc przeciętne wydobycie na jedną robotniko-dniówkę w kopalniach węgla kamiennego wynosiło 1.388 kg, a zatem zwiększyło się o 32 kg w porównaniu z lipcem.

Przeciętne wydobycie na jedną robotniko-dniówkę całej załogi w poszczególnych rejonach węglowych ilustrują następujące dane (w kg):

Rejony	Lipiec	Sierpień
Śląski	1.483	1.515
Dąbrowski	1.039	1.086
Krakowski	1.078	1.150

¹⁾ Liczby poprawione.

Przeciętne zarobki robotnicze na dniówkę opłaconą całej załogi w poszczególnych rejonach węglowych za lipiec w porównaniu z 2 poprzednimi miesiącami wykazuje następujące zestawienie (w zł):

Rejony	Maj	Czerwiec	Lipiec
Śląski	10:34	10:34	10:34
Dąbrowski	8:70	8:79	8:77
Krakowski	8:10	8:06	8:03

Płace robotnicze w miesiącu sprawozdawczym pozostały bez zmiany.

Ceny węgla w kraju loco kopalnia pozostały w sierpniu niezmiennione, również nie uległy zmianie ceny węgla eksportowego do krajów konwencyjnych. Ceny węgla f.o.b. Gdańsk - Gdynia, wykazywały silniejszą tendencję i wynosiły dla grubych gatunków węgla górnosląskiego sh 12, a dla węgla dąbrowskiego do sh 11/3 za tonnę.

Węglowe taryfy kolejowe nie uległy zmianie.

Stawki frachtowe morskie na węgiel z Gdańska - Gdyni do Francji i Szwecji przy mocnej tendencji utrzymały się na poziomie poprzedniego miesiąca, również nie uległy zmianie stawki do G. S. S. L., wahając się w granicach sh 7 do 7/6. Słabszą natomiast tendencję wykazywały stawki frachtowe do portów duńskich i norweskich z powodu przejściowego zmniejszenia zapotrzebowania tamtejszych importerów. Za statek ok. 3.000 t płacono z Gdańska - Gdyni do Sztokholmu sh 42, do Wybarga sh 4/1, do Rouen sh 5/3.

Produkcja koksu w sierpniu w porównaniu z lipcem zwiększyła się o 4.895 t; również zwiększył się ogólny zbył koksu, mianowicie o 19.275 t, i wynosił 134.316 t. W koksarniach zatrudnionych było w miesiącu sprawozdawczym 2.190 robotników.

Produkcja brykietów w sierpniu wynosiła 26.574 t, t. j. o 3.300 t więcej niż w lipcu. Ogólny zbył brykietów zwiększył się o 5.283 t. W brykietarniach zatrudnionych było w sierpniu 203 osób.

Węgla brunatnego w sierpniu wydobyto 2.688 t, t. j. o 326 t mniej niż w lipcu, również zmniejszył się zbył krajowy. Załoga robotnicza w kopalniach węgla brunatnego wynosiła 191 robotników.

WYWÓZ WĘGLA KAMIENNEGO WE WRZEŚNIU 1931 R. — przedstawiał się — według danych tymczasowych — następująco (w tys. tonn):

Kraje	Wrzesień			Sierpień	Wrzesień	Wzrost (+) lub spadek (-) w % do sierpnia 1931
	1928	1929	1930			
Rynki konwencyjne — ogółem	480	550	381	300	331	+ 31
Rynki środkowo-europejskie	416	493	346	261	293	+ 32
Austria	260	312	208	174	190	+ 16
Węgry	74	111	68	33	43	+ 10
Czechosłowacja	81	70	70	54	60	+ 6
Niemcy	1	—	—	—	—	—
Inne rynki konwencyjne	64	57	35	39	38	— 1
Gdańsk	29	42	30	35	33	— 2
Jugosławia	35	15	5	4	5	+ 1
Rynki pozakonwencyjne — ogółem	703	669	737	942	1.000	+ 58
Rynki północne	555	526	572	717	739	+ 22
Szwecja	241	234	300	333	309	— 24
Norwegia	44	38	33	56	79	+ 23
Dania	120	154	135	166	174	+ 8
Finlandja	59	49	42	83	81	— 2
Łotwa	61	38	40	39	54	+ 15
Litwa	18	4	9	11	11	—
Estonja	—	3	2	5	4	— 1
Kłajpeda	7	6	4	5	9	+ 4
Z. S. R. R.	5	—	5	12	7	— 5
Islandja	—	—	2	7	11	+ 4
Inne rynki europejskie	147	131	155	210	251	+ 41
Francja	40	59	79	123	51	— 72
Włochy	53	46	46	54	97	+ 43
Rumunia	28	11	7	3	6	+ 3

Szwajcaria	16	10	15	8	10	+ 2
Holandja	2	5	8	14	15	+ 1
Belgia	8	—	—	8	72	+ 64
Hiszpanja	—	—	—	—	—	—
Rynki pozaeuropejskie	1	12	10	15	10	— 5
Algier	—	—	10	13	5	— 8
Brazylja	—	12	—	—	—	—
Tunis	1	—	—	2	5	+ 3
Węgiel okrętowy	62	63	84	56	49	— 7

Ogółem: 1.245 1.282 1.202 1.298 1.380 + 82

Przeładunek węgla w portach:

w Gdańsku	513	499	483	564	600	+ 36
w Gdyni	192	234	285	395	408	+ 13
w innych	—	8	—	—	—	—
Razem:	705	741	768	959	1.008	+ 49

Eksport węgla kamiennego we wrześniu w związku z większą o 1 ilością dni roboczych (26 wobec 25) w porównaniu z miesiącem poprzednim, zwiększył się o 82 tys. t, osiągając 1.380 tys. t.

Zwiększenie się eksportu miało miejsce tylko z rej. śląskiego, skąd wywieziono 1.187 tys. t, t. j. o 87 tys. t więcej; z rej. dąbrowskiego wywieziono 192 tys. t, a zatem o 5 tys. t mniej, wywóz z rej. krakowskiego utrzymał się mniej więcej na poziomie poprzedniego miesiąca i wynosił ok. 1 tys. t.

Z powyżej wymienionych ilości na rynki konwencyjne wywieziono 331 tys. t, t. j. o 31 tys. t więcej niż w sierpniu, przyczem wzrost eksportu dotyczył wszystkich państw konwencyjnych z wyjątkiem W. M. Gdańska, do którego eksport nieznacznie spadł.

Eksport na rynki pozakonwencyjne wzrósł o 58 tys. t i wyniósł 1.000 tys. t, z czego na rynki północne wywieziono 739 tys. t, t. j. o 22 tys. t więcej, na inne rynki europejskie 251 tys. t, a zatem o 41 tys. t więcej w porównaniu z miesiącem poprzednim. Na rynki pozaeuropejskie eksport nieznacznie spadł, głównie wskutek zmniejszenia się wysyłek do Algieru. Wywóz węgla okrętowego we wrześniu w porównaniu z sierpniem zmniejszył się o 7 tys. t i wynosił 49 tys. t.

Udział wymienionych rynków w ogólnym eksporcie polskiego węgla we wrześniu w porównaniu z sierpniem przedstawiał się następująco (w %-ach):

	Sierpień	Wrzesień
Rynki konwencyjne	23:11	23:99
Rynki północne	55:24	53:55
Inne rynki europejskie	16:18	18:19
Rynki pozaeuropejskie	1:16	0:72
Węgiel okrętowy	4:31	3:55
Razem:	100:00	100:00

Przeciętna dzienna wysyłka węgla kamiennego zagranicę we wrześniu przy 26 dniach roboczych wynosiła 53 tys. t, a zatem o ok. 1 tys. t więcej niż w sierpniu. Wysyłka ta z rej. śląskiego wynosiła ok. 46 tys. t, czyli o ok. 2 tys. t więcej niż w sierpniu, a z rej. dąbrowskiego ok. 7 tys. t, t. j. zmniejszyła się o 1 tys. t w porównaniu z miesiącem poprzednim.

Przeładunek węgla w portach w miesiącu sprawozdawczym osiągnął rekordową wysokość 1.008 tys. t, z czego na Gdańsk przypada 600 tys. t, t. j. o 36 tys. t więcej, a na Gdynię 408 tys. t, czyli o 13 tys. t więcej w porównaniu z miesiącem poprzednim.

PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY

EKSPORT WŁÓKIENICTWA ŁÓDZKIEGO W SIERPNIU 1931 R. — Według danych Związku Eksportowego Polskiego Przemysłu Włókienniczego eksport towarów włókienniczych z Łodzi w sierpniu przedstawiał się następująco:

Wywieziono towarów bawełnianych białych 3.761 kg wartości zł 79.190, kolorowych zaś 159.312 kg za zł 1.257.612, towarów wełnianych 253.371 kg za zł 2.750.480, półwełnianych 14.743 kg za zł 149.544, stożków do kapeluszy 447 kg za zł 15.337, odzieży i konfekcji 147.746 kg za zł 1.721.762, przędzy bawełnianej kolorowej 7.402 kg za zł 52.628, przędzy wiganowej 9.675 kg za zł 24.015, przędzy wiganowej z domieszką wełny 2.716 kg za zł 15.962.

Ogółem więc wywieziono w sierpniu towarów włókienniczych, przędzy i odzieży 641.474 kg wartości zł 6.578.943. Oznacza to wzrost eksportu zarówno w porównaniu z lipcem r. b., w którym wywieziono z Łodzi tekstylii wartości zł 6.463.346, jak i w porównaniu z sierpniem 1930 r., w którym wartość eksportu wyraziła się sumą zł 4.887.477.

Eksport ten kierował się do następujących krajów (w tys. zł): Anglja 3.339. Kraje bałtyckie (Łotwa, Finlandja, Estonia) 200, Rumunja 957, Daleki Wschód (Chiny, Japonia) 900, Holandia, Belgja, Danja, Szwecja i Norwegja 486, Turcja, Persja,

Palestyna, Syrja i Egipt 194, Afryka 150, Austrja, Węgry i Jugosławja 115, Ameryka 62, Francja 53, Niemcy 27, różne kraje 95, razem 6.579.

Eksport włókienniczy utrzymuje się na poziomie r. ub. Stały wzrost wywozu konfekcji opiera się ostatnio już nietylko o rynek angielski, ale i o cały szereg krajów odbiorczych, jak Francję, Holandję i t. p. W pozycji eksportu do Rumunji zawarty jest również wywóz przędzy wartości zł 190 tys.

M. K.

ROLNICTWO

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA ROLNICTWA

HANDEL ZAGRANICZNY ZWIERZĘTAMI I WYTWORAMI ZWIERZĘCEMI W 1930/31 R. — Handel wytworami produkcji hodowlanej, pomimo trudnych warunków, wywołanych kryzysem, wykazuje w 1930/31 r. dużą żywotność, wyrażającą się w utrzymaniu, a niejednokrotnie i rozszerzeniu dotychczasowej ekspansji na rynki zagraniczne. Niżej zamieszczone zestawienie wykazuje rozmiary handlu zagranicznego wytworami produkcji hodowlanej w roku sprawozdawczym oraz w poprzedzającym go roku gospodarczym:

	Przywóz		Wywóz	
	1929/30	1930/31	1929/30	1930/31
	m i l j n. zł			
Zwierzęta i wytwory zwierzęce	154.4	101.6	598.9	534.1
Trzoda	19.524	17.464	742.269	617.139
Bydło	220	40	45.465	34.059
Konie	741	184	37.892	63.398
Drób żywy	198.015	18.648	2.047.021	2.185.776
Drób bity	8	4	1.349	1.889
Mięso i przetwory mięsne w tem bekony	92	24	36.515	74.503
Nabiał	0	—	18.978	42.017
Nabiał	594	442	16.135	14.852
Jaja	80	16	56.429	51.265
Skóry	19.880	24.566	9.680	11.293
Tłuszcze zwierzęce	23.446	6.438	95	144
Inne produkty i odpadki zwierzęce	5.897	3.860	10.679	5.562

Kraje	1 9 2 9 / 3 0						1 9 3 0 / 3 1					
	trzoda		konie		bydło		trzoda		konie		bydło	
	sztuk	%	sztuk	%	sztuk	%	sztuk	%	sztuk	%	sztuk	%
Austrja	305.457	41.2	12.591	33.2	564	1.3	406.571	65.9	11.987	17.6	947	2.8
Belgja	—	—	4.064	10.7	—	—	—	—	17.316	25.4	—	—
Czechosłowacja	422.591	56.9	—	—	40.568	89.3	184.258	29.9	—	—	14.685	43.3
Danja	—	—	8.182	21.6	—	—	—	—	8.638	12.7	—	—
Holandja	—	—	5.224	13.8	—	—	—	—	15.461	22.7	—	—
Niemcy	13.354	1.8	5.563	14.7	2.819	6.2	16.756	2.7	9.445	13.9	4.315	12.7
Włochy	—	—	—	—	—	—	—	—	2.429	3.6	12.165	35.8
Inne kraje	988	0.1	2.268	6.0	1.514	3.2	9.554	1.5	3.022	4.1	1.837	5.4
Ogółem:	742.390	100.0	37.892	100.0	45.465	100.0	617.139	100.0	68.298	100.0	33.949	100.0

W porównaniu z poprzednim rokiem gospodarczym nastąpiły znaczne przesunięcia w znaczeniu poszczególnych rynków zbytu zwierząt żywych. Z powodu podniesienia stawek celnych w Czechosłowacji wywóz trzody chlewnej do tego kraju zmniejszał się od połowy roku sprawozdawczego w szybkim tempie, spadając do zera w ostatnim miesiącu omawianego okresu. Ogółem w 1930/31 r. wywieziono do Czechosłowacji o ok. 220 tys. szt. trzody mniej niż 1929/30 r. W tym czasie obserwujemy zwiększenie wywozu do Austrii, wynoszące ok. 100 tys. szt., t. j. o 33% więcej niż w 1929/30 r., oraz nieznaczne zwiększenie wywozu do Niemiec (ok. 3.400 szt.).

Głównym rynkiem zbytu dla koni, wywożonych z Polski, była w roku sprawozdawczym Belgja (eksport wzrósł w ciągu roku przeszło czterokrotnie), drugie miejsce zajęła Holandia, do

której w 1930/31 r. eksport koni wzrósł trzokrotnie w porównaniu z 1929/30 r. Zwiększenie wywozu nastąpiło również do Niemiec i Danji oraz do innych krajów. Po raz pierwszy w r. ub. pojawił się i dość poważnie rozwinął się eksport do Włoch. Nieznacznie spadł eksport do Austrii.

Podobne przesunięcia nastąpiły w kierunkach eksportu bydła. Czechosłowacja, która w 1929/30 r. przyjęła 89.3% bydła, wywiezionego z Polski, w roku sprawozdawczym wykazuje prawie trzykrotnie mniejszy przywóz (43.3% ogólnego wywozu). Strata ta została w znacznej części pokryta pomyslnie rozwijającym się wywozem do Włoch, gdzie zdołaliśmy umieścić 35.8% eksportu.

Zmniejszenie wywozu trzody i bydła znalazło rekompensatę w zwiększonym eksporcie mięsa i przetworów mięs.

n y c h, który z 36.515 t wartości zł 107.101 tys. w 1929/30 r. wzrósł w ostatnim roku do 74.503 t wartości zł 154.109 tys.

Wzrost eksportu wykazują wszystkie artykuły tej grupy, przy czym najsilniej zwiększył się wywóz bekonów, osiągając 42.017 t wartości zł 93.051 tys. wobec 18.978 t wartości zł 65.911 tys., stanowiących eksport 1929/30 r. W podobnym stosunku wzrósł wywóz wędlin i szynek, który osiągnął 6.094 t wartości zł 19.108 tys., w 1929/30 r. zaś tylko 2.679 t na sumę zł 9.668 tys.

Kierunki wywozu tej grupy nie wykazują w 1930/31 r. większych odchyśleń w porównaniu z rokiem poprzednim. Najważniejsze kraje, do których kierowany był nasz eksport artykułów, objętych tą grupą, przedstawia następujące zestawienie:

K r a j e :	1929/30		1930/31		1929/30		1930/31	
	tonn	%	tonn	%	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Anglia	21.649	60·5	47.726	62·2	74.701	110.714	74.701	110.714
Austria	11.540	32·5	18.927	25·7	25.490	29.940	25.490	29.940
Belgia	591	—	1.143	—	274	605	274	605
Czechosłowacja	1.727	4·9	3.589	4·8	3.557	5.646	3.557	5.646
Francja	433	1·2	2.447	3·3	1.371	5.071	1.371	5.071
Szwajcaria	54	—	123	—	240	392	240	392
Inne	521	0·9	548	5·4	1.468	1.741	1.468	1.741
Razem :	36.515	100·0	74.503	100·0	107.101	154.109	107.101	154.109

Jak widzimy, najważniejszą odbiorcą pozostała w roku sprawozdawczym Anglia, drugie miejsce zajmowała, podobnie, jak w 1929/30 r., Austria. Przytem na uwagę zasługuje wzrost wywozu do Francji i Belgii.

Skó r y, stanowiące dość ważną pozycję w polskim bilansie handlowym, dają saldo ujemne. W roku sprawozdawczym nastąpił wzrost obrotów zarówno w przywozie, jak i wywozie tego artykułu. W 1930/31 r. przywieziono 24.566 t skór za zł 72.838 tys., w 1929/30 r. zaś 19.880 t za zł 70.251 tys. Wywóz wynosił w roku sprawozdawczym 11.293 t wartości zł 29.859 tys. w porównaniu do 9.680 t wartości zł 32.839 tys. w r. ub. Wzrost ilości wywozu przy jednoczesnym spadku jego wartości częściowo jest skutkiem spadku cen, głównie jednak wynika ze zwiększenia się eksportu tańszych skór świeżych kosztem zmniejszenia skór suszonych. Pewna poprawa nastąpiła w obrotach skórami futrzanymi, import ich bowiem spadł z 2.865 t w 1929/30 r. do 2.513 t w 1930/31 r., eksport zaś wzrósł z 820 t w 1929/30 r. do 1.024 t w okresie sprawozdawczym. Podjęte przez Polski Syndykat Skór i Odpadków Poubojowych w Poznaniu prace, zdążające do zorganizowania eksportu oraz poprawy jakości towaru drogą wyeliminowania z obrotów skór, nieracjonalnie zdjętych, pozwala przypuszczać, iż niekorzystnie kształtujący się bilans tej grupy będzie ulegał stopniowej poprawie.

Główne artykuły grupy n a b i a ł u, m a ś l a i s e r ó w utrzymały się, jeśli idzie o wywóz, na poziomie 1929/30 r., w przy-

wozie natomiast wykazują nieznaczny wzrost. Obroty masłem w okresie sprawozdawczym były następujące: przywieziono 18 t za zł 86 tys., wywieziono 13.145 t za zł (1.146 tys. (w 1929/30 r. przywieziono 25 t za zł 135 tys., wywieziono 13.761 t za zł 75.441 tys.). Należy nadmienić, iż w ostatnim kwartale roku sprawozdawczego wywóz masła wzmógł się znacznie i przewyższył wywóz z tego kwartału roku poprzedniego, co wpłynęło na wyrównanie zmniejszonego wywozu w I półroczu.

Ważniejsze kierunki wywozu masła kształtowały się w sposób następujący:

K r a j e :	1929/30		1930/31	
	tonn	%	tonn	%
Anglia	2.866	20·8	1.109	8·4
Belgia	469	3·4	1.085	8·3
Dania	240	1·7	105	0·8
Niemcy	9.147	66·5	7.691	58·5
Szwajcaria	3	—	1.422	10·8
Szwecja	—	—	500	3·8
Pozostałe kraje	1.036	7·6	1.223	9·4
Razem :	13.761	100·0	13.145	100·0

W porównaniu z 1929/30 r. obserwujemy zmniejszenie w roku sprawozdawczym wywozu masła do Niemiec, Anglii i Danii, wzrost wywozu do Belgii i Szwecji oraz umieszczenie dość znacznych partii w Szwajcarii, do której przedtem zupełnie masła nie eksportowano. Największe nasilenie wywozu masła na rynek szwajcarski przypada w czerwcu 1931 r. (553 t).

J a j wywieziono w roku sprawozdawczym 51.265 t za zł 117·4 miljn., czyli o 5.164 t w wadze i w wartości o zł 27·2 miljn. mniej niż w roku poprzednim.

Kierunki wywozu jaj ilustruje następujące zestawienie:

K r a j e	1930/31		1929/30	
	tonn	%	tonn	%
Anglia	10.910	9·3	12.131	25·5
Austria	7.529	13·4	8.699	17·0
Czechosłowacja	4.662	8·3	6.846	13·4
Francja	1.629	2·9	2.751	5·4
Łotwa	677	1·2	155	0·3
Niemcy	25.219	44·7	15.890	31·0
Włochy	2.057	3·6	1.775	3·5
Szwajcaria	1.575	2·8	1.764	3·4
Pozostałe kraje	2.171	3·8	254	0·5
Razem :	56.429	100·0	51.265	100·0

Wywóz jaj rozwijał się pomyślnie do Anglii, Austrii, Czechosłowacji i Francji, natomiast uległ zmniejszeniu na rynki niemieckie i włoskie, głównie z powodu wzmagającej się na tych rynkach podaży jaj węgierskich i rumuńskich, oferowanych po cenach konkurencyjnych.

W. F.

H A N D E L

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE¹⁾

ZBOŻA I PRZETWORY

RUCH CEN ZBÓŻ w okresie od 16 do 30 września r. b. kształtował się następująco (ceny za 100 kg):

	16 — 22/IX		23 — 30/IX		+ wzrost — zmniej- szenie %
	zł	g	zł	g	
P s z e n i c a					
Warszawa	23·37½	2·62½	23·25	2·61	— 0·5
Poznań	21·00	2·36	20·29	2·28	— 3·3
Lwów	21·25	2·38½	21·50	2·41	+ 1·1
Przeciętna	21·87½	2·45½	21·68	2·43½	— 0·8

¹⁾ Na podstawie danych Min. Przemysłu i Handlu i Min. Rolnictwa, sprawozdań organizacji gospodarczych, własnych korespondentów, depeż P. A. T. oraz Agencji Wschodniej i t. d.

Z y t o

Warszawa	21·06	2·36½	21·31	2·39	+ 1·1
Poznań	21·75	2·44	21·66½	2·43	— 0·3
Lwów	20·50	2·30	20·37½	2·29½	— 0·6
Przeciętna	21·10	2·37	21·11½	2·37	—

O w i e s

Warszawa	21·34	2·39½	21·97	2·47	+ 2·9
Poznań	20·70½	2·32½	20·00	2·24½	— 3·5
Lwów	20·25	2·27	22·25	2·50	+ 9·8
Przeciętna	20·76	2·33	21·40	2·40½	+ 3·0

J e c z m i e Ń b r o w a r o w y

Warszawa	22·87½	2·57	23·12½	2·59½	+ 1·0
Poznań	23·66½	2·66	24·00	2·69	+ 1·4
Lwów	—	—	—	—	—
Przeciętna	—	—	—	—	—

		Jęczmień zwykły			
Warszawa	20:31	2:28½	20:50	2:30	+ 0:9
Poznań	19:58	2:20	20:12½	2:26	+ 2:7
Lwów	—	—	17:50	1:96	—
Przebieżna	—	—	19:37	2:17½	—

— Dla zbóż chlebowych panowała w okresie sprawozdawczym (od 28 września do 3 października) tendencja utrzymana. Ceny ulegały naogół niewielkim wahaniom, to też różnice w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego są nieznaczne: na giełdzie warszawskiej niewielkie zwyki osiągnęły: żyto, jęczmień browarowy oraz owies jednolity, zniżkowały zaś otręby pszenne, na giełdzie natomiast poznańskiej zniżkowała pszenica, poprawiło się żyto. Różnice cen nie przekraczają $\mathcal{Z}$ 0:50 na 100 kg. Słabiej nieco kształtowały się ceny pszenicy i żyta na giełdzie gdańskiej, na pozostałych zaś giełdach panowała przeważnie tendencja spokojna.

Warszawa. — Ceny orientacyjne — w $\mathcal{Z}$ za 100 kg parytet wagon Warszawa (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica 23:00 — 23:50 (23:00 — 23:50), żyto 21:25 — 21:75 (21:00 — 21:50), jęczmień brow. 23:50 — 24:50 (22:00 — 24:00), — przemiałowy 20:50 — 21:00 (20:00 — 21:00), owies jednolity 22:50 — 24:50 (22:00 — 24:00), — zbierany 20:50 — 21:00 (20:00 — 21:00), mąka pszenna luksusowa 45:00 — 55:00 (45:00 — 55:00), — pszenna 4/0 40:00 — 45:00 (40:00 — 45:00), — żytnia (typ przepisowy) 37:00 — 39:00 (37:00 — 39:00), otręby pszenne szale 14:50 — 15:00 (14:50 — 15:00), — pszenne średnie 13:00 — 14:00 (14:00 — 14:50), — żytnie 12:00 — 12:50 (12:00 — 12:50).

Poznań. — Ceny orientacyjne — w $\mathcal{Z}$ za 100 kg parytet Poznań (jak wyżej): pszenica nowa, zdrowa, sucha 19:50 — 20:50 (19:75 — 20:75), żyto nowe, zdrowe, suche 22:00 — 22:50 (21:50 — 22:00), jęczmień brow. 23:50 — 24:50 (23:50 — 24:50), — przemiałowy 64 do 66 kg 19:00 — 20:00, — 68 kg 20:50 — 21:50, mąka pszenna 65½-owa wraz z workiem 31:50 — 33:50 (31:50 — 33:50), — żytnia 65½-owa wraz z workiem stand. 33:00 — 34:00 (33:00 — 34:00), otręby pszenne grube 12:75 — 13:75 (12:75 — 13:75), — pszenne średnie 11:75 — 12:75 (11:75 — 12:75), — żytnie 12:50 — 13:25 (12:50 — 13:25).

Gdańsk. — Notowano — w guld. gd. za 100 kg (jak wyżej): pszenica (zależnie od gatunku) 11:50 — 12:75 (12:25 — 13:00), żyto 12:65 (12:75 — 13:00), jęczmień prima 15:00 — 16:00, — średni 14:00 — 15:00, — pastewny 13:00, otręby pszenne grube 7:75 — 8:00 (7:75 — 8:00), — żytnie 8:00 — 8:25 (8:00 — 8:25).

PASZA

— Rynek paszy kształtował się ostatnio niejednolicie; dla siana, koniczyny i słomy panowała tendencja mocniejsza, dla makuchów oraz otrąb słabsza; różnice cen w poszczególnych wypadkach są dość znaczne.

Warszawa. — Ceny orientacyjne — w $\mathcal{Z}$ za 100 kg — dostawa wozowa (w nawiasach podane są ostatnie notowania): siano zwykłe średnie 15:00 (11:00 — 13:00), siano koniczynowe 17:00 (14:00 — 16:00), słoma prosta (przeważnie żytnia) 10:00 — 11:00 (9:00 — 10:00); franco wagon stacja załadowania: siano zwykłe 8:50 — 9:50 (7:50 — 8:50), słoma prasowana 5:50 — 6:00 (4:00 — 4:50); franco skład Warszawa (detal.): mączka arachidowa (z orzecha ziemnego) 50% białka i tłuszczu w workach brutto za netto 35:00 — 36:00 (36:00 — 37:00), kuch sojowy śrutowy 46% w workach brutto 36:00 — 37:00 (36:00 — 37:00), makuchy słonecznikowe w taflach 25:00 — 26:00 (26:00 — 27:00), — mielone 26:00 — 27:00 (27:00 — 28:00), — lniane 31:00 — 32:00 (33:00 — 34:00), — mielone 32:00 — 33:00 (34:00 — 35:00), rzepak ekstraktowy (śrut rzepakowy w taflach) 20:00 — 21:00 (22:00 — 23:00), mielony wraz z workiem 21:00 — 22:00 (23:00 — 24:00), mączka mięsokostna 40:00 — 45:00, — zagraniczna 60:00 — 65:00; parytet wagon Warszawa: kuchy rzepakowe 17:00 — 18:00, otręby pszenne szale 14:00 — 14:50 (14:75 — 15:25), — pszenne średnie 13:00 — 14:00 (14:50 — 15:00), żytnie 12:00 — 12:50 (12:00 — 12:50).

CHMIEL

— Ostatnie dni Targów Chmielowych w Lublinie przyniosły osłabienie tendencji wskutek niewielkiego zapotrzebowania, szczególnie ze strony rynku wewnętrznego.

Lublin. — Notowania Targów Chmielowych — w $\mathcal{Z}$ za 50 kg (w nawiasach podane są ostatnie notowania): chmiel przedni 70:00 (75:00 — 76:00), — dobry 50:00 — 55:00 (50:00 — 65:00), — średni 30:00 — 35:00 (40:00 — 50:00).

BYDŁO I MIĘSO

— Krajowy rynek bydła rogatego w II połowie września stał pod znakiem zniżkowego kształtowania się cen. Notowania

poznańskie wykazują dość poważną zniżkę dla wszystkich prawie kategorii bydła rogatego. Również w Mysłowicach, Krakowie i Lwowie ceny bydła rogatego kształtowały się słabiej. Cena mięsa uległa częściowej zniżce. W Warszawie na hali hurtu w rzeźni w okresie od 20 do 26 września płacono — w $\mathcal{Z}$ za 1 kg bitej wagi: wołowina w ćwiartkach warszawska zadnia I gat. 1:80, — II gat. 1:60, cielęcina w ćwiartkach warszawska zadnia I gat. 2:60, wieprzowina z uboju warszawskiego, słoimowa 2:10, — mięsna 1:90. Ceny cieląt w okresie sprawozdawczym kształtowały się niejednolicie: i tak notowania poznańskie oraz myślowickie wykazują spadek cen cieląt, lwowskie natomiast — zwyczaj; w Krakowie uległa zwyżce jedynie cena cieląt I gat.

Na rynku trzody chlewnej ceny kształtowały się, naogół biorąc, słabiej. W Warszawie wprawdzie zniżka dotknęła tylko dolną granicę notowań, w innych zaś miejscowościach miała miejsce ogólna zniżka. Ceny wieprzowiny również obniżyły się.

Warszawa. — Notowania świni na targu żywcia w/g Kasy Ubezpieczeniowej wynosiły za 1 kg $\mathcal{Z}$ 1:30 — 2:00.

Poznań. — Płacono — w $\mathcal{Z}$ za 100 kg żywej wagi (ceny loco Targowica Poznań łącznie z kosztami handlowymi 22/IX): woły I gat. 100 — 108, — II 76 — 86, — III 60 — 68, — IV 50 — 54, stadniki I gat. 86 — 92, — II 70 — 80, — III 58 — 64, — IV 46 — 56, krowy I gat. 96 — 110, — II 82 — 90, — III 54 — 62, — IV 40 — 50, jałowice I gat. 92 — 110, — II 80 — 90, — III 60 — 90, — IV 50 — 54, młodzię I gat. 50 — 54, — II 44 — 48, cielęta I gat. 108 — 120, — II 96 — 106, — III 84 — 96, — IV 70 — 80; świnię pełnom. od 120 do 150 kg żywej wagi 140 — 152, — pełnom. od 100 do 120 kg żywej wagi 120 — 136, — pełnom. od 80 do 100 kg żywej wagi 116 — 120, mięs. ponad 80 kg żywej wagi 100 — 108, maciory 110 — 130, świnię bekonowe 108 — 116.

Mysłowice. — Płacono — w $\mathcal{Z}$ za 1 kg żywej wagi loco targowica w okresie od 26/IX do 2/X: woły 0:78 — 1:20, buhaje 0:75 — 1:16, krowy 0:76 — 1:18, jałowice 0:78 — 1:19, cielęta 0:70 — 1:10, nierogaczyna A 1:91 — 2:10, — B 1:76 — 1:90, — C 1:50 — 1:75, — D 1:10 — 1:49.

MASŁO

— II połowa września na krajowych rynkach maślarskich zaznaczyła się osłabieniem tendencji na masło oraz spadkiem cen. Wywołane to zostało interwencją czynników administracyjnych w kierunku obniżenia cen oraz niepewną sytuacją na rynkach zagranicznych, wywołaną załamaniem się funta. Zapotrzebowanie rynku wewnętrznego jest małe i nie dorównuje zapotrzebowaniu w tymże okresie w latach ubiegłych. Trwająca zima i deszczowa pogoda wpływają ujemnie na wydajność mleczną bydła, wskutek czego dowozy masła na rynek są ograniczone. Jednakże i w tych warunkach pozostają znaczne nadwyżki towaru na eksport.

Ceny kształtowały się — w $\mathcal{Z}$ za 1 kg:

Warszawa. — W/g notowań komisji nabiałowej, która w okresie sprawozdawczym dwukrotnie obniżyła notowania łącznie o $\mathcal{Z}$ 40 na gatunkach wyborowych i o $\mathcal{Z}$ 50 na gatunkach gorszych: I gat. 4:80 — 4:80, II gat. 3:40 — 3:20, solone 3:50 — 3:40, osekłkowe 3:10 — 3:00.

Łódź. — I gat. 4:30 — 4:10 — 4:00, II gat. 4:10 — 3:90 — 3:80, solone 3:80 — 3:50 — 3:60, osekłkowe 3:20.

Katowice. — I gat. 4:30 — 4:10 — 4:00, II gat. 4:10 — 3:90 — 3:80, solone 3:40 — 3:20.

Lwów. — W/g notowań Giełdy Nabiałowej: I gat. 3:10 — 3:30, II gat. 2:70 — 2:90, kuchenne 2:30 — 2:50.

Wilno. — I gat. 3:60 — 3:80, II gat. 3:40, niesolone 3:50 — 3:80, solone 2:80 — 3:00.

Poznań. — I gat. 4:40 — 4:20, II gat. 4:00.

JAJA

— Na rynku jajczarskim w II połowie września dowozy świeżego towaru nie były duże. Przeważała tendencja mocniejsza, połączona ze zwyczają cen. Brak większych obrotów na rynkach odbiorczych towarem konserwowanym jeszcze bardziej wzmacniał tendencję w kraju. Krach finansowy w Anglii i spadek funta zmienił sytuację i zmusił kupców polskich do skierowania na inne rynki odbiorcze towaru, przeznaczzonego uprzednio na eksport do Anglii. Brak na rynku największego odbiorcy jaj polskich spowodował w kraju dezorientację w handlu jajczarskim. Dotychczas mocniejsza tendencja ustąpiła miejsce słabszej.

W poszczególnych ośrodkach handlu jajczarskiego sytuacja przedstawiała się następująco (cena — w $\mathcal{Z}$ za skrzynię à 1.440 szt.;

Bochnia. — Położenie na rynku niewyjaśnione. Spadek waluty angielskiej pociąga za sobą obniżenie cen zakupu.

Kraków. — Mocniejsza tendencja naskutek kryzysu w Anglii ustąpiła miejsce słabszej. Cena spadła.

Lwów. — Jaja eksportowe z powodu ostatnich wypadków w Anglii — bez obrotów. Tendencja naogół utrzymana, usposobienie bardzo spokojne, jaja w obrocie krajowym wybitnie zniżkowały. Cena gat. 48/51 kg spadła do 130 — 132.

Tarnopol. — Załamanie się funta angielskiego spowodowało chaos w interesie jajczarkim. Cena towaru oryginalnego wynosi 150.

Łódź. — Na rynku jaj podaż większa aniżeli zapotrzebowanie, w związku z czem tendencja słabsza.

Wilno. — Cena towaru eksportowego franco granica wynosi 142.

SKÓRY

— Dla skór surowych nadal utrzymuje się tendencja słaba, i na większości rynków ceny zniżkują.

Kraków. — Notowania Centralnej Targowicy — w zł za 1 kg: skóry wołowe 1'05, — krowie 1'00, — z jałówek 1'05; za 1 sztukę: skóry cielęce 3'50 — 5'00.

DREWNO

RYNEK DRZEWNY W LIPCU I SIERPNIU 1931 R. — Równocześnie z nastaniem martwego sezonu letniego nastąpiła pewna stabilizacja cen na rynku drzewnym. Transakcje drewnem okrągłym dokonywane są wprawdzie już tylko w minimalnych rozmiarach, co przypisać należy zarówno wpływowi konjunktury, jak i sezonowości; te jednak, które dochodzą do skutku, nie odbiegają pod względem poziomu cen zbyt daleko od przeciętnych z poprzednich miesięcy. Zniżka cen drewna doszła już do rozmiarów tak poważnych, że o dalszym jej pogłębieniu trudno jest nawet myśleć.

Obrotów wewnętrznych nadal ograniczał się do szczupłych ram. Pewne ożywienie może nastąpić naskutek zamierzonej akcji podjęcia budownictwa drewnianego. W r. b. ożywienie to jednakże nie wyrazi się w większych liczbach, gdyż budowle drewniane projektowane są na r. b. w rozmiarach dość szczupłych, ponadto mają one być wykonane wyłącznie z drewna z lasów państwowych.

W eksporcie intensywność wprawdzie nie zmalała w stosunku do mies. poprzednich, lecz konjunktury eksportowe doznały wybitnego pogorszenia. Niespodziewane zamknięcie rynku francuskiego dla importu drewna, układy preferencyjne austriacko-węgierskie, dalsza depresja na rynku niemieckim — stwarzały atmosferę, wysoce nie sprzyjającą rozwojowi transakcji eksportowych i zagrażającą ich przyszłości. W szczególności nie nastąpiło nadal żadne odprężenie na rynku papierówki, mimo, iż miesiące letnie są okresem najintensywniejszego jej wywozu. Tegoroczny eksport papierówki nie przekracza 10% ilości, eksportowanych jeszcze przed kilku laty w czasach największego rozkwitu tego eksportu.

Eksport tarczy wychodzi naogół obronną ręką z kryzysu dzięki wzmoczonej ekspansji na rynki zachodnie, wyrównywującej utratę rynku niemieckiego. Zmiana na niekorzyść może nastąpić w tej dziedzinie w najbliższych miesiącach naskutek zarządzeń francuskich, jakoteż przez wpływ angielskiego przesilenia finansowego na tamtejszy rynek drzewny.

METALE I WYROBY METALOWE

— Zapotrzebowanie niewielkie, tendencja dla odlewów z metali pólzslachetnych spokojna.

Katowice. — Ceny orientacyjne — w zł za 1 kg loco odlewnia Katowice: mosiądz pręty 2'40, — tuleje i inne odlewy 2'50, bronz specjalny pręty 2'30, — tuleje i inne odlewy 2'40, bronz fosfo-

rowy pręty 2'50, — tuleje i inne odlewy 2'60, bronz Dr. Kinzla pręty 3'50, — tuleje i inne odlewy 3'60, bronz niklo-fosforowy 3'80, bronz niklowy do pary przegrzanej 5'50; kuty materiał w prętach: bronz kujny 3'20, — kuty 3'90, bronz manganowy kuty wytrzymałości 40 do 50 kg na 1 mm² 4'20, — stalowy wytrzymałości 50 do 60 kg na 1 mm² 5'20, — wytrzymałości 60 do 70 kg na 1 mm² 9'20, — djamentowy 14'90, miedź elektrolityczna w prętach okrągłych lub płaskich ponad 20 mm grubości franków szwajcarskich 2'60.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 28 września do 3 października 1931 r.

Ogólna sytuacja w dziale akcji na giełdzie warszawskiej nie wykazuje w okresie sprawozdawczym zasadniczych zmian; zainteresowanie nadal było ograniczone, obroty naogół dość niewielkie, z jednej strony dla braku większej podaży, z drugiej — wskutek różnicy kursów. Dla większości notowanych akcji panowała tendencja słabsza.

W grupie akcji bankowych nadal obracano wyłącznie akcjami Banku Polskiego, na które też przypada gros zawartych wogóle transakcji; kurs ich obniżył się o dalsze zł 1'50. Sporadyczne transakcje akcjami Warsz. T-wa Kopalń Węgla dały zwyczaj ich kursu o zł 1'25. Z pośród akcji przedsiębiorstw metalurgicznych ukazały się w okresie sprawozdawczym na rynku oddawna nienotowane akcje Cegielskiego; kurs ich nieznacznie tylko odbiega od ostatnich notowań. Poza tem obracano akcjami Lilpopa i Starachowic, które wykazują dość znaczną zniżkę. Z akcji pozostałych grup przedsiębiorstw notowano jedynie akcje Haberbuscha i Schielego, które uzyskały niewielką poprawę. Z dniem 1 b. m. akcje S. A. Bracia Jabłkowscy notowane są bez kuponu z 1930 r. wartości 4%.

Na giełdach prowincjonalnych nie przyniósł okres sprawozdawczy żadnych poważniejszych zmian; zainteresowanie nadal było niewielkie, tendencja naogół utrzymana, kursy nie wykazują większych różnic w porównaniu z ostatnimi notowaniami.

GIĘŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna	Kurs naj-wyższy	Kurs naj-niższy	Kurs w dn. 3/X
w zł				
Bank Polski	zł 100	112'50	111'50	111'50
Warsz. T-wa Kopalń Węgla	zł 100	19'25	19'25	—
Cegielski	zł 100	28'50	28'50	—
Lilpop	zł 25	12'50	11'25	11'25
Starachowice	zł 50	6'00	6'00	—
Haberbusch i Schiele	zł 100	67'50	65'00	—

GIĘŁDA KRAKOWSKA

Akcje (maksimum i minimum — w zł ; w nawiasach podane są notowania z okresu poprzedniego): Zieleniewski — 10'50 — 10'00 (10'90), Chybie — 14'00 (15'00 — 14'00), Elektrownia — 21'00.

GIĘŁDA LWOWSKA

Akcje (jak wyżej): Chodorów — 120'00, Bank Polski — 131'00.

GIĘŁDA POZNAŃSKA

Akcje (jak wyżej): Bank Polski — 113'50 (113'00), Cegielski — 31'00, Herzfeld i Victorius — 12'00 (13'00).

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA KOMUNIKACJI

KOLEJE PRUSKIE A GDAŃSK. — Pod takim tytułem zamieścił Dr. Born, prezes Wrocławskiej Dyrekcji Kolejowej, artykuł we wrześniowym zeszycie „*Archiv für Eisenbahnwesen*”, w którym stara się obalić twierdzenie polskie, iż Gdańsk przed wojną był upośledzony przez Rząd pruski na rzecz innych portów „rdzennie niemieckich”, a przedewszystkiem na korzyść Szczecina i Hamburga.

W tym celu Dr. Born przytacza kolejność budowy linii kolejowych, obsługujących Gdańsk i jego zaplecze najbliższe, i zmuszony jest stwierdzić, że z Berlinem otrzymał Gdańsk połączenie dopiero w 1852 r. (wówczas gdy Szczecin posiadał je już od 1846 r.) z Warszawą zaś dopiero w 1862 r., gdy Szczecin posiadał je od tegoż 1846 r., czyli 16 lat przedtem. Jako wytlomaczenie tego faktu podaje Dr. Born specjalne znaczenie

Szczecina dla Berlina pod względem komunikacyjnym oraz znacznie większą gęstość zaludnienia okręgów, na zachód od Gdańska leżących. Jest to słuszne, ale nie zmienia niczem faktu, że włączenie Gdańska do sieci kolejowej nastąpiło znacznie później, niż innych portów niemieckich.

Również potwierdzony być musiał zarzut, że stosunki Niemiec z łódzkim okręgiem przemysłowym w zakresie towarów zamorskich koleje pruskie utrzymywały przez porty zachodnie — Poznań—Kalisz, a nie przez Gdańsk. Zarzut ten stara się jedynie Autor przerzucić na władze kolejowe rosyjskie, które, rzekomo, same ten kierunek obrały, aczkolwiek trudno przeoczyć fakt, że obiór kierunku jest wynikiem umowy dwustronnej.

Jako przykład taryfowego uprzywilejowania Gdańska przed portem królewieckim Dr. Born przytacza taryfę bezpośredniej komunikacji pomiędzy stacjami kolei południowo-zachodnich a Gdańskiem i Królewcem, gdzie obliczenie przewożonego za przesyłki do Gdańska, odległego o 120 km dalej niż Królewiec, dokonywane było nie za odległość rzeczywistą, ale w postaci pewnego stałego dodatku do niższej opłaty Królewieckiej. Jest to niewątpliwie pewien sukces, ale nie należy zapominać, że uczyniono to pod naciskiem samych eksporterów rosyjskich, pragnących mieć możność dowolnego skierowywania swoich transportów do obu portów, a poza tem w polityce taryfowej kolei niemieckich znane są bardzo częste wypadki całkowitego zrównania opłat do portów konkurujących z sobą pomimo wielkiej różnicy w odległościach — czego w danym wypadku dla Gdańska nie uczyniono.

Równocześnie Dr. Born zmuszony jest przyznać, że gdy w 1914 r. istniało w niemieckiej taryfie tylko 25 wyjątkowych taryf za wywóz i przywóz towarów przez Gdańsk, w taryfie polskiej od 1929 r. obowiązują 33 takich taryf, obejmujących niemal cały obrót towarowy polski z krajami zamorskimi. Na usprawiedliwienie tego Autor podkreśla, że stare porty niemieckie — Hamburg i Brema — posiadają dzięki swym zarządzeniom portowym oraz organizacji handlowej taką przewagę nad Gdańskiem, że nie czyniono prób kierowania na Gdańsk takich towarów, jak np. bawełna. Uwadze tej przeciwstawić można właśnie uporczywe zabiegi Rządu polskiego o pozyskanie tych ładunków dla Gdańska, czego Rząd niemiecki nie czynił. Jeżeli zabiegi te nie dały dotąd wyników pożądaných, to w znacznej mierze z powodu samego Gdańska, którego koła handlowe nie wykazały żadnego w tej sprawie zainteresowania.

W wyniku przytoczonych zestawień Dr. Born przychodzi do wniosku, że jeżeli przedstawiciele kupiectwa gdańskiego w ciągu długich lat współpracy z kolejami pruskimi nie doznali urzeczywistnienia wielu swoich żądań i uważali się za upośledzonych w porównaniu ze stanem rzeczy w innych portach niemieckich, to należy pamiętać, że także same skargi na nieuwzględnienie potrzeb i na pokrzywdzenie interesów rozlegały się również ze strony kół handlowych portów sąsiednich. Natomiast nigdy nie mogli oni uskarżać się na takie upośledzenie i zaniedbanie swoich interesów, jak obecnie, po włączeniu Gdańska do polskiego obszaru celnego, po przekazaniu kolei gdańskich do zarządu polskiego i po otwarciu dla Polski dostępu do morza przy ujściu Wisły. „Nie Królewiec i Szczecin, nie Brema i Hamburg zagrażały nerwom życia Gdańska, ale czyni to obecnie nowy polski port Gdynia!”

Na poparcie tego patetycznego okrzyku P. Born przytacza

następujące liczby. W 1911 — 1913 r. obrót towarowy portu gdańskiego stanowił okragło 2.200 tys. t, a w 1928 r. po potrąceniu węgla, drzewa, złomu, piryków oraz fosforytów, jako towarów tanich i ściąganych na Gdańsk tylko drogą dumpingu — tylko 2.039.335 t.

Otóż zestawienie to jest dla człowieka logicznie myślącego dziwolągiem wprost niezrozumiałym. Wartość towaru wywożonego czy przywożonego ma doniosłe znaczenie dla bilansu handlowego kraju eksportującego lub importującego, ale dla portu przeładunkowego posiada znaczenie minimalne. Decydującym czynnikiem jest dla dochodowości portu ilość przeładowywanych towarów, gdyż większość opłat portowych, jak opłata od statków, opłata za pilotaż, opłata za przystań, opłaty składowe — są jednakowe dla wszystkich towarów, i jeżeli inne opłaty, np. ładunkowe, za użycie dźwigów i t. p. ulegają pewnemu różniczkowaniu, to nie ze względu na wartość towaru, a na jego charakter masowy, który ułatwia czynności z nim.

W tych warunkach odrzucanie z ogólnego obrotu portu gdańskiego takich ładunków, jak węgiel, drzewo, złom, piryty, fosforyty, ładunków masowych, a więc dla każdego portu najbardziej pożądaných — bo najmniej kłopotliwych w przeładunku, a zwiększających ogromnie ruch okrętowy, główne źródło dochodu dla portu — nie jest niczem logicznie usprawiedliwione, a wytłomaczone być może jedynie świadomą chęcią zasugerowania czytelnikowi pewnej koncepcji, zgóry uplanowanej, w nadziei na jego bezkrytyczny do niej stosunek.

Że tak jest istotnie, o tem świadczy inny manewr P. Borna, mianowicie przeciwstawienie sobie dwóch liczb: 2.039.335 t obrotu Gdańska w 1928 r. po wyłączeniu z rzeczywistego obrotu — 8.615.682 t — węgla, drzewa, złomu, piryków i fosforytów, i 2.200.000 t obrotu Gdańska w okresie 1911 — 1913 r., bez wyłączenia tych artykułów. Tymczasem samego węgla i drzewa (co do złomu, piryków i fosforytów danych za okres przedwojenny pod ręką nie posiadani) przeładowywano w Gdańsku w tym samym okresie 1911 — 1913 r. okragło 470.000 t rocznie. A zatem porównanie liczb analogicznych stanowi: 2.039.335 t w 1928 r. i 1.730.000 t w 1911—1913 r. Czyli że nawet przy absurdalnym neglizowaniu 6.576.350 t towarów masowych, przechodzących przez Gdańsk, ilość towarów najdroższych jest obecnie o 310 tys. t większa, niż była przed wojną.

Tak się prowadzi ze strony niemieckiej walkę o Gdańsk i o korytarz pomorski.

J. G.

DOPLATY TARYFOWE NA RZECZ FUNDUSZU DLA BEZROBOTNYCH. — Jak już pisaliśmy¹⁾, z dniem 15 b. m. na okres 6-miesięczny, a więc do dn. 15 kwietnia 1932 r., Ministerstwo Komunikacji wprowadziło specjalne dopłaty do opłat taryfowych na rzecz funduszu dla bezrobotnych. Dopłaty te stanowią: od biletów osobowych, których cena przekracza zł 2, — 10 od każdych zaczętych zł 10 ceny biletu; od biletów, obliczanych według taryfy normalnej z obniżką 50%, dopłatę powyższą pobiera się jak od biletu normalnego; od bagażu — zł 50 od każdego kwitu bagażowego; od przesyłek towarowych wagonowych — zł 1'50 od każdej przesyłki, przyczem jeżeli za jednym listem przewozowym przewozi się większą ilość wagonów, dopłatę powyższą pobiera się od każdego wagonu osobno. Wyjątek stanowią przesyłki, które z powodu swoich wymiarów muszą być załadowane do dwóch lub więcej wagonów; w tych wypadkach pobiera się dopłatę w wymiarze pojedynczym. Od dopłat tych wolne są przesyłki ekspresowe i drobnicowe.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

PROJEKT REFORMY OPŁAT PORTOWYCH W GDYNI. — Od miesiąca już Rada Portowa w Gdyni pracuje nad projektem zmian obowiązujących opłat portowych. Ostatnio uzgodniony projekt

został przesłany do Ministerstwa Przemysłu i Handlu i ma niedługo ukazać się w postaci rozporządzenia Ministrów Przemysłu i Handlu oraz Skarbu.

P. zesz. 40, 1931, str. 1406.

Zaznaczyć należy, że obowiązująca w tej chwili ustawa o morskich opłatach portowych, datująca się z 1924 r., t. j. z okresu, kiedy port gdyński właściwie nie istniał, w wielu punktach przestała być aktualna. Poza tem w każdym razie wysokość opłat, ustalona w swoim czasie na wyjątkowo niskim poziomie, usprawiedliwionym brakiem prymitywnych udogodnień w porcie gdyńskim w okresie jego budowy, obecnie, kiedy przeladujący w Gdyni mają tu wszystko, czego im potrzeba — jest niepomernie niska. Dosyć dla przykładu wskazać, że zasadnicze opłaty, uiszczane przez statki za wejście i wyjście, są w Gdyni 5- i 6-krotnie niższe niż w Gdańsku, mimo to, że Gdańsk jest, poza Gdynią, najtańszym portem na Bałtyku. W tych warunkach obecna reforma jest właściwie nie zmianą systemu opłat portowych, a raczej jego pierwszym opracowaniem. Trudno też mówić o podwyższeniu opłat. Prostu skalkulowano je poraz pierwszy, przytem na poziomie kosztów własnych pracy portu. Ponieważ zaś koszty te w Gdyni, jak wiadomo, są dużo niższe, niż w jakimkolwiek innym porcie — okazało się możliwym utrzymanie opłat portowych na poziomie niskim, poważnie niższym niż gdzieindziej.

Ogólnie biorąc, stosunek nowych opłat gdyńskich do obecnych opłat gdańskich jest zbliżony do stosunku złotego do guldena. System opłat uwzględnia przytem szeroko ulgi i przywileje dla określonych form żeglugi i przeladunku. W szczególności linje regularnej żeglugi przy nowym systemie uzyskują warunki nieraz nawet dogodniejsze niż obecne.

Termin wejścia nowych opłat w życie nie jest jeszcze ustalony.

OSTATNIE WIADOMOŚCI Z NAD MORZA. — Poniżej podajemy w paru wierszach garść krótkich informacji aktualnych. Ciekawsze sprawy poruszemy poza tem w najbliższych eszytach oddzielnie, bardziej wyczerpująco:

— Dn. 8/IV odbyło się kolejne posiedzenie Rady Portu, na którym przyjęto ostatecznie projekt rozporządzenia w sprawie opłat portowych oraz przedyskutowano, potrzebne nowe stycje pocztowo-telegraficzne w Gdyni.

— Rozpoczęto budowę torów odstawczych dla złomu.

— W dn. 1/X rozpoczął regularną pracę samoważący zasobnik dla rudy. Wagi zasobnika zostały przyjęte przez P. K. P.

— W tygodniu 21/IX — 27/IX osiągnięty został nowy rekord przeladunku tygodniowego — 129.354 t (poprzedni — 122.458 t).

KRONIKA BIEŻĄCA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW:

Podatek wojskowy — rozp. z dn. 24/VIII 1931 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 89, poz. 697).

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA:

Zniesienie Centralnej Kasy Państwowej — rozp. Ministra Skarbu z dn. 10/IX 1931 („Dz. Ust. R. P.” Nr. 88, poz. 687).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

12 października:

— **Cukrownia i Rafinerja „Milejów”,** S. A. — o godz. 16 w lokalu Klubu Obywatelskiego w Lublinie, ul. Krakowskie Przedmieście 43.

13 października:

— **„Łódzka Czesalnia i Przędzalnia Wełny”,** S. A. — o godz. 18 w lokalu S-ki w Łodzi, ul. Sienkiewicza 61.

14 października:

— **Cukrownia i Rafinerja „Gosławice”,** S. A. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Zgoda 15.

— **„Marmury Kieleckie”,** S. A. — o godz. 16 w lokalu S-ki w Kielcach, ul. Marszałka Focha 29.

— **Przemysł Handel Wełniany „Polskie Runo”,** S. A. — o godz. 10 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Miodowa 12.

— **„Częstochowska Fabryka Guzików”,** S. A. — o godz. 12 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Marszałkowska 39a.

15 października:

— **Cukrownia i Rafinerja „Borowiczki”,** S. A. — o godz. 17 w lokalu S-ki „Gosławice” w Warszawie, ul. Zgoda 15.

— **Zakłady Przemysłowe „Żar”,** S. A. — o godz. 14 w lokalu S-ki w Nowym Tomysku, ul. Fabryczna.

16 października:

— **S. A. dla Poszukiwania i Wydobywania Mineralów Bitumicznych „Pionier”,** S. A. — o godz. 17 w lokalu S-ki we Lwowie, ul. Mikołaja 23.

— **Polska Żarówka „Osram”,** S. A. — o godz. 10½ w lokalu S-ki w Warszawie, pl. 3 Krzyży 8.

— **Towarzystwo Warszawskie Oczyszczania i Sprzedaży Spirytusu „Rektyfikacja Warszawska”,** S. A. — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Dobra 48/50.

17 października:

— **„Henryka Francka Synowie”,** S. A. — o godz. 15 w lokalu S-ki w Skawinie.

— **„Pomorskie Zakłady Ceramiczne”,** S. A. — w lokalu S-ki w Warszawie, al. Ujazdowskie 30 m. 16.

— **Cukrownia i Rafinerja „Nieledeu”,** S. A. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Mokotowska 25.

— **„Cerealia”,** S. A. — o godz. 11 w lokalu S-ki w Poznaniu, ul. Sew. Mielżyńskiego 23 m. 6.

— **Warszawska Fabryka Mebli Stylowych „Z. Szczerbiński i S-ka”,** S. A. — o godz. 16 w lokalu S-ki w Warszawie, pl. Małachowskiego 2.

19 października:

— **„Małopolska Fabryka Żarówek”,** S. A. — o godz. 11 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Świętokrzyska 25.

— **„A. Schwanefeld”,** S. A. — o godz. 10 w lokalu S-ki w Tarnowie.

— **„Konfekcja Damska”,** S. A. — o godz. 18 w lokalu Dr. J. Sławskiego w Poznaniu, ul. Rzeczypospolitej 1.

20 października:

— **„TKalnia i Manufaktura Jedwabi”,** S. A. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Leszno 12.

— **Zakłady Ceramiczne „Stella”,** S. A. — o godz. 11 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Mazowiecka 16.

— **Zakłady Amunicyjne „Pocisk”,** S. A. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Mińska 25.

— **„Albertyńska Fabryka Papieru i Tektury”,** S. A. — o godz. 16 w lokalu S-ki w Albertynie.

- „TKalnia i Manufaktura Jedwabi”, S. A. — o godz. 12 w Warszawie, ul. Leszno 12.
- 21 października:
— „Drukarnia Dziennika Poznańskiego”, S. A. — o godz. 16 w lokalu S-ki w Poznaniu, ul. Pocztowa 9.
- 22 października:
— Cukrownia „Nakło”, S. A. — o godz. 12 w lokalu Strzelnicy w Nakle.
— Hodowla Nasion „Spójnia”, S. A. — o godz. 16½ w lokalu Banku Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego w Poznaniu, ul. Wjazdowa 11.
— „Polskie Towarzystwo Kopalniane”, S. A. — o godz. 18½ w hotelu „Savoy” w Katowicach.
- 23 października:
— Cukrownia „Chybie”, S. A. — o godz. 17 w lokalu Akcyjnego Banku Hipotecznego w Krakowie, ul. Bracka 1.

24 października:

- Cukrownia i Rafinerja „Wieluń”, S. A. — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Trębacka 15.
- Cukrownia „Młynów”, S. A. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Trębacka 15.
- Fabryka Cukru i Rafinerja „Michałów”, S. A. — o godz. 18½ w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Trębacka 15.
- Fabryka Cukru i Rafinerja „Józefów”, S. A. — o godz. 17½ w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Trębacka 15.
- Cukrownia „Opalenica”, S. A. — o godz. 10½ w lokalu S-ki w Opalenicy.
- Cukrownia i Rafinerja „Rejowiec”, S. A. — o godz. 17 w hotelu „Wiktorja” w Lublinie.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

SPRAWY BUDŻETOWE

DOCHODY I WYDATKI BUDŻETOWE W SIERPNIU 1931 R. — Według danych tymczasowych dochody i wydatki budżetowe w sierpniu 1931 r. w zestawieniu z odpowiednimi danymi za sierpień 1930 r. przedstawiały się następująco (w tys. zł):

	Dochody:		Wydatki:	
	sierpień 1931	sierpień 1930	sierpień 1931	sierp. 1930
A. — ADMINISTRACJA:				
Prezydent Rzeczypospolitej	16	23	215	346
Sejm	20	16	562	812
Senat	5	3	80	171
Kontrola Państwowa	—	1	440	447
Prezydium Rady Ministrów	1	3	244	283
Min. Spraw Wojskowych	900	537	5.963	2.303
„ „ Wewnętrznych	265	185	63.179	62.873
„ „ Wewnętrznych	1.170	1.464	17.713	19.339
„ Skarbu	85.423	118.859	9.310	10.616
„ Sprawiedliwości	3.472	3.575	7.820	9.290
„ Przemysłu i Handlu	1.125	1.088	2.159	3.638
„ Komunikacji	60	39	285	1.653
„ Rolnictwa	417	613	1.863	4.314
„ Wyzn. Rel. i Ośw. Publ.	145	93	28.143	35.054
„ Robót Publicznych	1.145	2.970	4.339	9.899
„ Pracy i Opieki Społecznej	22	51	5.339	6.652
„ Reform Rolnych	68	452	1.467	4.385
„ Poczta i Telegrafów	1	2	167	208
Emerytury	2.733	1.958	11.971	9.177
Renty inwalidzkie i pensje	—	—	11.980	11.354
Długi państwowe	—	—	7.681	20.559
Razem:	96.988	131.932	180.926	213.373

B. — PRZEDSIĘBIORSTWA:				
Prezydium Rady Ministrów:				
a) Polska Agencja Telegraf.	—	—	60	82
b) Drukarnie Państwowe	12	13	—	—
c) Wydawnictwa Państwowe	60	58	—	—
M-stwo Spraw Wojskowych:				
Państw. Wytwór. Uzbrojenia	—	—	—	1.000
Państw. Zakł. Inżynierji	—	—	1.500	65
M-stwo Spraw Wewnętrznych:				
Zdrowiska Państwowe	3	—	—	—
Ministerstwo Przem. i Handlu:				
Przedsięb. przemysłowe, handlowe i górn.-hut.	—	—	—	—
Ministerstwo Komunikacji:				
Polskie Koleje Państwowe	8.000	—	—	—
Ministerstwo Rolnictwa:				
Lasy Państwowe	3.000	10.500	—	—
M-stwo Poczta i Telegrafów:				
Polska Poczta, Telegraf i Telefon oraz przedsiębiorstwa pomocnicze	1.989	1.700	—	—
Razem:	13.064	12.271	1.560	1.128

C. — MONOPOLE:

Monopol solny	4.000	4.063	—	—
„ tytoniowy	33.000	38.000	—	—
„ spirytusowy	20.052	26.125	—	—
„ zapalczany	3	802	—	—
Loterja państwowa	2.000	2.000	—	—
Razem:	59.056	70.990	—	—
Ogółem:	169.107	215.193	182.486	214.501

Sierpień, podobnie jak i pierwsze 4 miesiące bież. roku budżetowego, dał deficyt (zł 13'4 miljn.), lecz znacznie mniejszy niż w kwietniu (zł 21'1 miljn.), czerwcu (zł 43'6 miljn.) i lipcu (zł 25'4 miljn.), a nieco większy jedynie od majowego (zł 12'1 miljn.). Skurczenie się deficytu w sierpniu w stosunku do lipca prawie do połowy nastąpiło dzięki silniejszej niż w sierpniu wydatków (o zł 35'7 miljn.) niż dochodów (o zł 23'7 miljn.). Porównanie gospodarki budżetowej w sierpniu r. b. i r. ub. wykazuje znaczny spadek w r. b. zarówno dochodów, jak i wydatków. W dochodach widzimy spadek o przeszło ¼ dochodów administracji (głównie wpływów Min. Skarbu) oraz spadek wpłat monopolów — o blisko 17%; natomiast wpłaty przedsiębiorstw nieco wzrosły, bo chociaż wpłata Lasów Państwowych stanowiła w r. b. niespełna 1/3 zeszłorocznej, zjawiała się w r. b. poważna wpłata P. K. P., której w r. ub. nie było. W wydatkach najsilniejszą zniżkę — w liczbach absolutnych — wykazują w r. b. wydatki na obsługę długów (w lipcu był odwrotny stosunek), wydatki Min. W. R. i Ośw. Publ. oraz wydatki Min. Robót Publ.

W ciągu pierwszych 5 miesięcy 1931/32 r. dochody wyniosły zł 96'4 miljn., a więc były mniejsze od dochodów, osiągniętych w tym samym okresie 1930/31 r. (zł 1.140'4 miljn.). Wydatki budżetowe w okresie kwiecień — sierpień 1931/32 r. wyniosły zł 1.082'0 miljn., gdy w 1930/31 r. zł 1.136'2.

Stosunek dochodów i wydatków w okresie pierwszych 5 miesięcy roku budżetowego do sum, ustalonych w budżecie na cały rok, przedstawia się następująco: dochody administracji stanowiły 34'5% budżetu, wpłaty przedsiębiorstw — 47'0%, wpłaty monopolów — 30'7%, wydatki administracji — 37'9% budżetu, dopłaty do przedsiębiorstw — 15'3%. Jak widzimy, zarówno dochody, jak i wydatki budżetowe nie osiągnęły idealnego procentu budżetu (41'7% za 5 miesięcy) — z wyjątkiem jedynie wpłat przedsiębiorstw.

Obok wydatków inwestycyjnych, uskutecznianych z budżetu administracji na rok 1931/32, oraz przez przedsiębiorstwa, wydatkowano też w sierpniu dalsze kwoty na nadzwyczajne inwestycje z rezerw skarbowych (ustawa z dn. 31 marca 1928 r.), a mianowicie (w tys. zł):

	Wydatki netto
Prezydium Rady Ministrów	2'7
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych	0'5
„ Skarbu	9'4
„ Sprawiedliwości	1'8
„ Wyzn. Rel. i Ośw. Publ.	84'4
„ Robót Publicznych	80'8
Razem:	179'5

W okresie do sierpnia 1931 r. włącznie wydatkowano z kredytów na nadzwyczajne inwestycje 92,3 miljn.

Obroty kasowe w sierpniu r. b. przedstawiały się następująco (w miljn. 2):

	Dochody	Wydatki
Pozostałość w dn. 1/VIII	200 8	—
Rachunek specjalny pożyczki stabilizacyjnej w Banku Polskim w dn. 1/VIII	11 8	—
Rachunek specjalny pożyczki zapłaconej w Banku Polskim w dn. 1/VIII	37 0	—
Obroty budżetowe	169 1	182 5
Autonom. obroty budżetowe Województwa Śląskiego	7 6	9 8
Nadzwyczajne wydatki inwestycyjne	—	0 2
Wypłata zaległego dodatku mieszkaniowego za 1928 r.	—	0 0
Pożyczki państw. (wewnętrzne) — obroty gotówką:		
pożyczka konwersyjna	—	0 0
" premjowa dolarowa	0 0	0 0
" " budow.	—	10 0
Pożyczki zagraniczne:		
6½% pożyczka zapłaconą	—	6 2
Sumy obrotowe	440 9	429 1
" obce	185 7	181 8
Pozostałość w dn. 31/VIII	—	192 0
Rachunek specjalny pożyczki stabilizacyjnej w Banku Polskim w dn. 31/VIII	—	11 8
Rachunek specjalny pożyczki zapłaconej w Banku Polskim w dn. 31/VIII	—	29 5
Ogółem:	1.052 9	1.052 9

WPŁYWY Z DANIN I MONOPOLÓW W SIERPNIU 1931 R. — Według danych tymczasowych wpływy z danin publicznych oraz monopolów państwowych w sierpniu 1931 r. przedstawiały się następująco (w tys. 2):

	Prelimino- wano	Wpły- nęło
1. — PODATKI BEZPOŚREDNIE		
Podatki gruntowe	1.000	1.934
" od nieruchomości miejskich i nie- których wiejskich	3.000	3.538
Podatek przemysłowy	20.000	23.410
" dochodowy	15.000	10.738
" wojskowy	50	13
" od kapitałów i rent	500	722
Zaległości podatków zniesionych	20	43
Odsetki zwłoki, kary, należności egzekucyjne i grzywny	2.500	2.496
RAZEM:	42.070	42.624
2. — PODATEK MAJĄTKOWY	1.000	1.812
3. — PODATKI POŚREDNIE		
Podatek od wina	100	123
" " piwa	1.200	1.234
" " cukru	7.500	7.741
" " drożdży	400	611
" " olejów mineralnych	1.850	1.842
" " zapalniczek	5	—
" " kwasu octowego	20	18
Akcyzowe opłaty patentowe	50	50
Odsetki zwłoki, kary i grzywny	100	47
Podatki zniesione	—	32
RAZEM:	11.225	11.698
4. — CŁO		
Cło przywozowe	13.530	10.113
Wpływy uboczne od cła przywozowego	1.405	1.263
Cło wywozowe	60	80
Wpływy uboczne od cła wywozowego	5	5
RAZEM:	15.000	11.461
5. — OPŁATY STEMPOWE	13.000	10.689

6. — NADZWYCZ. DODATEK DO DANIN 6.112 6.960

7. — MONOPOLE

Monopol solny	4.000	4.000
" tytoniowy	33.000	33.000
" spirytusowy	20.000	20.052
" zapłacony	—	3
Loterja państwowa	2.000	2.000
RAZEM:	59.000	59.055
OGÓŁEM:	147.407	143.299

Sierpień należy do miesięcy letnich, mało wydajnych dla Skarbu, często dając najniższe wpływy w ciągu roku budżetowego. Ma to przyczynę z jednej strony w tem, że na sierpień nie są wyznaczane większe płatności podatków bezpośrednich, z drugiej zaś w tem, że w sierpniu obroty gospodarcze są mało ożywione.

Wpływy w sierpniu r. b. były najniższe z dotychczasowych wpływów miesięcznych. Spadek w stosunku do lipca (o 2,5 miljn.) wyraził się tylko w dziale danin (o 14,7 miljn.), gdyż w dziale monopolów wpłaty ich były w sierpniu wyższe (o 4,2 miljn.) niż w lipcu, osiągając poziom rekordowy w r. b.

W stosunku do preliminarza miesięcznego, ustalonego przez Min. Skarbu na sierpień, wpływy osiągnięte okazały się niższymi o 4,1 miljn. Większość pozycji wykazuje przewyżkę wpływów rzeczywistych nad prelimiowanymi, silniejszy niedobór widzimy tylko w zakresie cel oraz opłat stempłowych.

Podatki bezpośrednie zwyczajne (a więc bez majątkowego) obniżyły się w sierpniu w stosunku do lipca o 5,8 miljn., a w stosunku do sierpnia r. ub. o 10,3 miljn. Wpływy z podatków gruntowych utrzymały się na niskim poziomie poprzedniego miesiąca (2,93 miljn. wobec 2,97 miljn.), wykazując niewielką zniżkę w stosunku do sierpnia r. ub. (o 0,2 miljn.). Wpływy z podatku od nieruchomości, mimo że na sierpień przypadała jego płatność (za II kwartał r. b.), wykazały w stosunku do lipca zniżkę o 1,0 miljn., w stosunku zaś do sierpnia r. ub. niewielki spadek o 0,3 miljn. W podatku przemysłowym, oprócz płatności comiesięcznych, była płatna w sierpniu odroczone zaliczka od obrotu za II kwartał; i tu jednak wpływy mimo to obniżyły się w stosunku do lipca (o 2,0 miljn.), wykazując jednocześnie w stosunku do sierpnia r. ub. poważny spadek o 7,0 miljn. Podatek dochodowy, po niewielkiej tylko zniżce wpływów w lipcu, w sierpniu dał dochód o 2,5 miljn. mniejszy niż w lipcu, wykazując w stosunku do r. ub. spadek o 2,0 miljn.

Dochód z podatku majątkowego, którego rata płatna była w czerwcu — lipcu i sierpniu spadał, osiągając w sierpniu poziom o 0,2 miljn. niższy od zesłorocznego.

Wpływy z podatków pośrednich w sierpniu — podobnie jak i w lipcu — zniżkowały, lecz w mniejszym stopniu (o 1,2 miljn.). Zniżka dotyczy wszystkich pozycji. Porównanie z sierpniem r. ub. wykazuje, że ogólne sumy sumy są prawie identyczne, ale przy wyższych wpływach z podatku od cukru w r. b. (o 0,8 miljn.) nastąpiły drobne zniżki w innych pozycjach (w podatku od olejów mineralnych 0,2 miljn.).

Równoległe ze spadkiem przywozu obniżyły się w sierpniu silnie wpływy z cel — z 14,9 miljn. do 11,5 miljn., stanowiąc niespełna 60% wpływów zesłorocznych.

Wpłaty monopolów wzrosły w sierpniu w stosunku do lipca o 4,2 miljn., były jednak niższe o 11,9 miljn. od wpłat w sierpniu r. ub. Wzrosły w sierpniu w stosunku do lipca wpłaty wszystkich monopolów z wyjątkiem tytoniowego, który wniósł do Skarbu w sierpniu tyleż co w lipcu. Porównanie z sierpniem r. ub. wykazuje spadek wpłaty monopolu tytoniowego o 5,0 miljn. i spirytusowego o 6,0 miljn.

Zestawienie wpływów z danin i monopolów w sierpniu 1931 r. z przeciętną miesięczną wpływów, przewidzianych w budżecie na 1931/32 r., oraz z wpływami, osiągniętymi w sierpniu 1930 r., przedstawia się następująco (w miljn. 2):

	¹ / ₁₂ budżetu na 1931/32	Sierpień 1931	Sierpień 1930
Podatki bezpośrednie	58 8	42 6	53 0
Podatek majątkowy	3 7	0 8	1 1
Podatki pośrednie	15 5	11 7	11 8
Cło	29 2	11 5	19 3
Opłaty stempłowe	15 1	10 7	13 1
Nadzwycz. dodatek do danin	9 4	7 0	7 3
Monopole	73 5	59 1	71 0

Jak widzimy, wpływy, osiągnięte w sierpniu, są niższe od teoretycznie obliczonej miesięcznej normy budżetowej.

Dochód z danin i monopolów w pierwszych 5 miesiącach 1931/32 r. wyniósł zł 781'6 miljn., a więc mniej zarówno od dochodu, uzyskanego w tym samym okresie 1930/31 r. (zł 948'0 miljn.), jak i od kwoty, przewidzianej w budżecie ($\frac{1}{12}$ kwoty, preliminowanej na cały 1931/32 r. — zł 1.025'8 miljn.). Zestawienie wpływów w okresie pierwszych 5 miesięcy 1931/32 r. z wpływami, osiągniętymi w tym samym czasie w 1930/31 r., oraz z budżetem na 1931/32 r., przedstawia się następująco:

	Marzec — lipiec		
	1930/31	1 9 3 1 / 3 2	
	miljn. zł		% budżetu ¹⁾
Daniny	610'5	510'6	32'3
Podatki bezpośrednie	294'8	248'3	35'2
w tem:			
podatki gruntowe	18'4	16'7	27'9
podatek od nieruchomości	19'4	19'1	39'7
" przemysłowy	127'4	104'1	34'7
" dochodowy	110'6	91'8	36'7
Podatek majątkowy	6'2	10'9	24'8
Podatki pośrednie	73'4	69'7	37'5
w tem:			
podatek od cukru	46'8	46'0	36'7
Cło	115'1	75'3	21'5
Opłaty stempłowe	75'9	64'1	35'3
Nadwycz. dodatek do danin	45'1	42'3	37'5
Monopole	337'5	271'1	30'7
w tem:			
monopol tytoniowy	175'0	151'0	38'6
" spirytusowy	131'0	96'7	24'1
Ogółem daniny i monopole:	948'0	781'6	31'8

K.

PODATKI I OPŁATY

NABYWANIE ŚWIADECTW PRZEMYSŁOWYCH NA ROK 1932. — Wobec zbliżającego się terminu nabywania świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych na rok podatkowy 1932 Min. Skarbu okólnikiem z dn. 25 września r. b. poleciło wszystkim izbom skarbowym, aby niezwłocznie zapomocą publicznego obwieszczenia podały do wiadomości płatników państwowego podatku przemysłowego termin nabywania świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych (art. 30 ustawy) z podaniem ceny świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych, według kategorii i klasy miejscowości, z powołaniem się na przepisy karne, zawarte w art. 98 ustawy o państwowym podatku przemysłowym.

Jednocześnie Min. Skarbu poleciło wszystkim izbom skarbowym wydać podwładnym sobie urzędowi skarbowym zarządzenia, niezbędne do rozpoczęcia akcji wydawania świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych na rok podatkowy 1932.

Nadto wydane będą odpowiednie zarządzenia, mające przede wszystkim na celu utworzenie pomocniczych kas skarbowych i zapewnienie płatnikom należytej obsługi w okresie nabywania świadectw przemysłowych.

Od płatników państwowego podatku przemysłowego pobierane będą dodatki do ceny świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych na rzecz niżej wymienionych związków według następujących zasad:

1) dodatki na rzecz związków komunalnych będą pobierane w wysokości 30% sumy, określonej w art. 119 ustawy z dn. 15 lipca 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym, a o ile przed rozpoczęciem akcji wydawania świadectw przemysłowych gmina doniesie izbie skarbowej o uchwaleniu niższej stopy procentowej tych dodatków, wówczas będzie pobierana ta niższa stopa;

2) dodatki na rzecz instytucji, wymienionych w punktach a i b art. 120 ustawy, będą również pobierane w maksymalnej wysokości, określonej w tymże artykule; wobec postanowień rozp. Prezydenta Rzplitej z dn. 15 lipca 1927 r. dodatki na rzecz izb przemysłowo-handlowych oraz izb rzemieślniczych będą pobierane na całym obszarze Państwa.

Do należności skarbowych będzie pobierany również przy nabywaniu świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych na rok 1932 nadwyzwyczajny dodatek 10%.¹⁾

KALENDARZYK PODATKOWY NA PAŹDZIERNIK 1931 R. — W październiku r. b. płatne są następujące podatki:

1) do 15 października — państwowy podatek przemysłowy od obrotu, osiągniętego we wrześniu r. b., przez przedsiębiorstwa handlowe I i II kategorii i przedsiębiorstwa przemysłowe I—V kategorii, prowadzące prawidłowe księgi handlowe, oraz przez przedsiębiorstwa sprawozdawcze;

2) do 15 października — zaliczka na poczet państwowego podatku przemysłowego od obrotu za III kwartał 1931 r. w wysokości $\frac{1}{3}$ kwoty tegoż podatku, wymierzonego za rok 1930, przez przedsiębiorstwa handlowe i przemysłowe, nie prowadzące prawidłowych ksiąg handlowych, zajęcia przemysłowe oraz samodzielne wolne zajęcia zawodowe;

3) od 15 października — II rata państwowego podatku gruntowego za rok 1931;

4) do 1 listopada — państwowy podatek dochodowy w wysokości różnicy między kwotą podatku, wymierzonego na rok podatkowy 1931 (wymienionej w doręczonych nakazach płatniczych), a kwotą podatku, zapłaconego w terminie do 1 maja r. b.;

5) do 7 października — podatek dochodowy od uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę, potrącony w miesiącu wrześniu r. b.

Nadto płatne są w październiku zaległości, odroczone na raty z terminem płatności w październiku, tudzież podatki, na które płatnicy otrzymali nakazy płatnicze również z terminem płatności w tym miesiącu.

KREDYT

WKŁADY W INSTYTUCJACH KREDYTOWYCH

W I PÓŁROCZU 1931 R. — Przez 1930 r. z wyjątkiem tylko III kwartału odbywał się jeszcze ruch zwykły wkładów, I półrocze r. b. wykazuje natomiast spadek wkładów, który właściwie — po lekkiej zwwyżce w I kwartale — ujawnił się dopiero w II kwartale r. b. Ruch niżkowy wkładów odbywał się w bankach już i przez I kwartał r. b., ale jednoczesny ruch zwykły wkładów w instytucjach oszczędnościowych był większy, i ogólna suma wkładów nieznacznie wtedy jeszcze wzrastała.

Spadek wkładów w II kwartale r. b., odbywający się przede wszystkim w bankach prywatnych, był wywołany rozlicznymi przyczynami. W pierwszym rzędzie oddziaływały tu wypadki zewnętrzne. Krach wiedeńskiego Kreditanstaltu spowodował w maju i czerwcu odpływ lokat zagranicznych, a w pewnym stopniu i wkładów krajowych z niektórych banków, związanych z kapitałami zagranicznymi. Dalej, przesilenie czerwcowe na rynku niemieckim (a w ślad za tem i na szeregu innych rynków środkowo-europejskich) wywołało silniejszy odpływ lokat zagranicznych, a poza tem i zwykłą kursu dolara gotówkowego, który był u nas poszukiwany w związku z gwałtownym zapotrzebowaniem nań w Niemczech. Ta zwykła kursu dolara wywołała zaniepokojenie wśród wielu wkładców, którzy wycofywali wkłady, lokując je w bankach państwowych albo tezauryzując. Banki, pod wpływem wypadków na rynkach zagranicznych i zjawiających się choć w stosunkowo bardzo słabym stopniu ich reperkusji w Polsce, prowadziły szczególnie ostrożną politykę, nie rozszerzając, a nawet zważając swą działalność kredytową, dzięki czemu też mogły łatwo przetrwać falę odpływu wkładów. Ale tymczasem na rynku kredytowym wystąpiło zwiększone zapotrzebowanie rolnictwa (spłata kredytów, zbliżające się żniwa) oraz niektórych gałęzi przemysłu i handlu (sezonowe ożywienie), a także budownictwa. Nie znajdując zaspokojenia (z wyjątkiem Banku Polskiego) — wobec restrykcyjnej polityki kredytowej banków — nacisk ten na rynek kredytowy objawił się również w formie wycofywania wkładów, w formie finansowania sezonowych potrzeb kredytowych łącznie z ruchem budowlanym z pozostałych jeszcze szczupłych rezerw. Wreszcie na ruch niżkowy wkładów działał też nacisk ze strony urzędników o zredukowanych poborach.

Liczbowo ruch wkładów przedstawia się następująco: w latach 1927—1929 wkłady wzrosły z zł 1.193'0 miljn. do zł 2.756'1 miljn. W I półroczu 1930 r. wzrost wkładów był jeszcze silny: o zł 176'0 miljn. do zł 2.932'1 miljn., w II półroczu (wobec przejściowego spadku w III kwartale) wzrost wkładów wynosi tylko zł 66'6 miljn. — do zł 2.998'7 miljn. W I półroczu r. b. wkłady początkowo jeszcze wzrastają (do zł 3.005'2 miljn. w I kwartale), później spadają, osiągając w końcu półrocza poziom (zł 2.919'6 miljn.) nieco niższy niż w końcu I półrocza 1930 r.

Trzeba zaznaczyć, że omawiane tu dane Gł. Urzędu Statystycznego nie obejmują gminnych kas oszczędności oraz części kas miejskich i powiatowych, tudzież szeregu spółdzielni kredytowych (przedewszystkiem nie należących do związków re-

¹⁾ Idealny procent za okres 5 miesięcy wynosi 41'7%.

RYNEK DEWIZ I PAPIEROW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA

za okres od 27 września do 3 października 1931 r.

— W okresie sprawozdawczym utrzymała się dla walut nadal tendencja niejednolita. Niewyjaśniona dotąd sprawa poziomu stabilizacji funta szterlingów powoduje silne wahania kursowe nie tylko funta, ale i szeregu innych walut. W porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego zwykowały franki szwajcarskie oraz belgi, bez zmiany pozostały kursy dolarów, franków francuskich i koron czeskosłowackich, obniżyły się floreny holenderskie oraz guldeny gdańskie. Szereg popularniejszych walut nie był notowany.

Na dolary gotówkowe zapotrzebowanie nie było znaczne; kurs ich pozostał bez wahań na poziomie $\text{zł } 8.91$ za $\$ 1$. Na rynku prywatnym kurs ten jest nieco wyższy i wynosi $\text{zł } 8.9175$ za $\$ 1$.

Wysokość dziennego zapotrzebowania utrzymywała się na dotychczasowym niezbyt wysokim poziomie.

wizyjnych), przyczem niektóre dane są ustalone szacunkowo. Z drugiej strony, ogólna suma wkładów w instytucjach, uwzględnionych przez Gł. Urz. Stat., może być faktycznie mniejsza od uwidocznionej, gdyż przy sumowaniu nie zostały potrącone — w braku odpowiednich danych — wzajemne wkłady jednych instytucji kredytowych w drugich.

Podane wyżej ogólne sumy wkładów w różnych okresach czasu nie stanowią właściwego materiału dla porównań, gdyż obejmują zarówno wkłady terminowe (na dłuższe czasem nawet terminy), jak i wkłady natychmiast płatne, a oczywiście, zupełnie inne znaczenie mają wkłady terminowe czy oszczędnościowe, inne zaś — czekowe czy żyrowe; miarą bowiem wkładu nie jest tylko jego kwota, ale i czas, na który jest on ulokowany.

Wobec powyższego znacznie już dokładniejszy obraz ruchu wkładów przedstawia następujące zestawienie (według poszczególnych rodzajów wkładów):

	31/XII 1930		31/III 1931		30/VI 1931	
	miljn. zł	%	miljn. zł	%	miljn. zł	%
Wkłady oszczędnościowe ¹⁾	1.264.3	42.2	1.352.1	45.0	1.385.5	47.5
„ terminowe	569.2	19.0	556.9	18.5	503.2	17.2
Razem:	1.833.5	61.2	1.909.0	63.5	1.888.7	64.7
Rachunki bieżące i żyrowe	479.0	16.0	444.2	14.8	411.4	14.1
Wkłady bezterminowe i à vista	395.6	13.2	392.9	13.1	326.4	11.2
Wkłady czekowe	290.6	9.6	259.1	8.6	293.1	10.0
Razem:	1.165.2	38.8	1.096.2	36.5	1.030.9	35.5
Ogółem:	2.998.7	100.0	3.005.2	100.0	2.919.6	100.0

Jak widzimy, wkłady kapitalizacyjne (oszczędnościowe i terminowe) w I półroczu r. b. wykazały wzrost, który jednak dotyczył tylko I kwartału. Same jednak wkłady oszczędnościowe wzrastały nieprzerwanie przez całe półrocze, zbliżając się szybko do potowy ogólnej sumy wkładów. Jedynie spadek o blisko 10% wkładów terminowych w II kwartale r. b. sprawił, że suma wkładów kapitalizacyjnych w tym kwartale obniżyła się, choć w znacznie mniejszym stopniu niż ogólna suma wkładów.

Rezerwy gotówkowe (rachunki bieżące, żyrowe, czekowe, bezterminowe) spadały przez całe I półrocze, przyczem najsilniej spadły wkłady bezterminowe, w mniejszym stopniu bieżące i żyrowe, a wkłady czekowe nawet lekko wzrosły (wyłącznie w II kwartale).

Jeżeli weźmiemy pod uwagę wkłady w poszczególnych instytucjach (względnie grupach instytucji), to stwierdzić musimy przede wszystkim silny spadek w I półroczu r. b. w bankach akcyjnych przy niezmiennym poziomie wkładów w oddziałach zagranicznych banków akcyjnych (spadek w II kwartale). Również na tym samym poziomie (spadek w II kwartale) utrzymał się wkład w Centr. Kasie Spółek Rolniczych. Nieznaczny spadek w I półroczu r. b. wykazują wkłady w spółdzielniach kredytowych oraz bankach komunalnych. Nieprzerwanie, i to dość znaczny, wzrost przez całe I półrocze r. b. wykazują wkłady w instytucjach państwowych: w P.K.O. i obu bankach państwowych, jak również wkłady w kasach oszczędności.

Powyższe zmiany ilustruje następujące zestawienie (w milin. zł):

	31/XII 1930	31/III 1931	30/VI 1931
Banki akcyjne	979.6	934.6	773.5
Kasy oszczędności	582.1	636.4	658.6
Pocztowa Kasa Oszczędności	431.3	444.6	479.2
Spółdzielnie kredytowe	392.4	392.0	378.3
Bank Gospodarstwa Krajowego	243.1	251.9	262.7
Bank Polski	162.4	135.5	155.0
Państwowy Bank Rolny	62.3	58.0	71.5
Oddziały zagranicznych banków akcyjnych	71.5	77.2	71.7
Banki komunalne	68.5	67.4	63.6
Centralna Kasa Spółek Rolniczych	55	76	55

D.

¹⁾ Wkłady kas oszczędnościowych i spółdzielni kredytowych zostały zaliczone w całość do tej grupy. Według danych Rady Spółdzielczej na dz. 30/VI 1931 r. było w spółdzielniach kredytowych (należących do związków rewizyjnych) wkładów na sumę $\text{zł } 343.6$ miljn. oraz pozostałości na rachunkach bieżących w sumie $\text{zł } 34.7$ miljn. Po uwzględnieniu tego wkłady oszczędnościowe należałoby zmniejszyć do $\text{zł } 1.350.8$ miljn., a rachunki bieżące zwiększyć do $\text{zł } 446.1$ miljn.

	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Kurs w dn. 3/X
--	----------------	----------------	----------------

Dolary St. Zjedn.	\$ 1	8.925	8.925	8.925
„ „ „ telegr.	\$ 1	8.929	8.929	8.929
Funty szterlingów	£ 1	35.65	34.25	35.30
Franki francuskie	100 fr.	35.20	35.15	35.20
Franki szwajcarskie	100 fr.	175.00	174.60	174.60
Belgi	100 blg.	124.75	124.10	124.75
Korony czeskosłowackie	100 kor.	26.44	26.44	26.44
Floreny holenderskie	100 fl.	360.00	358.00	360.00
Guldeny gdańskie	100 gul.	173.95	173.80	173.80

Dla papierów lokacyjnych państwowych panowała w okresie sprawozdawczym tendencja słaba, wywołana w dużej mierze silną depresją na giełdach europejskich i związaną z tem realizacją. Uwidoczniło się to szczególnie w II połowie okresu sprawozdawczego, kiedy kursy silnie zniżkowały: 4% Pożyczka Inwestycyjna — sztuki straciła $\text{zł } 9.50$, 6% Pożyczka Dolarowa 9%, 7% Pożyczka Stabilizacyjna 9%. Z pozostałych papierów tej grupy 3% Pożyczka Budowlana zniżkowała o $\text{zł } 1.00$, 5% Pożyczka Konwersyjna o $1\frac{1}{2}\%$, natomiast 10% Pożyczka Kolejowa zyskała $\frac{1}{2}\%$. Kursy listów zastawnych i obligacji banków państwowych pozostały bez zmiany.

Wyżej omówiona ogólna sytuacja giełdowa odbiła się również i w dziale listów zastawnych. Dla wszystkich papierów tego działu panowała tendencja zniżkowa i w rezultacie tygodniowym większość listów zastawnych tak miejskich i ziemskich, jak i prowincjonalnych poniosła straty, wynoszące przeciętnie ok. 6%. Z listów zastawnych w walucie obcej obracano 7% L. Z. T-wa Kredytowego Ziemińskiego w Warszawie 1928 r.; kurs ich również zniżkował.

Dział obligacji był w okresie sprawozdawczym niemal zupełnie zaniedbany; obligacjami miejskimi nie obracano zupełnie, niewielkie zaś transakcje po kursach utrzymanych zawierano 8% Obligacjami Polskiego Banku Komunalnego III em.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Kurs w dn. 3/X
w zł				
3% Pożyczka Budowlana	zł w zł. 50	30.00	30.00	—
4% „ Inwestycyjna	zł w zł. 100	82.00	71.00	72.00
4% „ „ (serje)	zł w zł. 100	89.00	88.00	—
w % nominalu				
5% Pożyczka Konwersyjna	zł	43.75	42.50	42.50
6% „ Dolarowa	\$	54.00	53.00	—
7% „ Stabilizacyjna ¹⁾	\$	54.50	50.00	51.50
				-52.50
				-51.00
10% „ Kolejowa	fr. w zł.	100.00	99.50	99.50
				-100.00
7% L. Z. Państ. Banku Roln.	zł w zł. 1927	83.25	83.25	83.25
8% „ „ „ „	zł w zł. 1927	94.00	94.00	94.00

¹⁾ Z wyłączeniem transzy francuskiej.

7%	L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8%	" " " "	zł w zł. 1924	94'00	94'00	94'00
7%	Obl. Kom. " " "	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8%	" " " "	zł w zł. 1924	94'00	94'00	94'00
8%	Obl. Bud. " " "	zł w zł. 1927	93'00	93'00	—
8%	Obl. Polskiego Banku Komunalnego III em.	zł w zł. 1924	93'00	93'00	—
4%	L. Z. T-wa Kred. Ziems.	zł	37'50	37'50	—
4½%	" " " " "	zł	46'25	40'00	40'00
7%	L. Z. T-wa Kred. Ziems. w Warszawie 1928 r.	zł	66'00	66'00	—
4½%	L. Z. T-wa Kred. m. Warsz.	zł	44'00	44'00	—
5%	" " " " "	zł	49'25	46'50	—
8%	" " " " "	zł	64'50	57'00	58'75
					57'00
					58'00
8%	" " " " Częstochowy	zł	52'00	51'00	—
8%	" " " " Kalisza	zł	54'00	54'00	54'00
8%	" " " " Lublina	zł	51'00	51'00	—
8%	" " " " Łodzi	zł	61'50	56'50	56'50
8%	" " " " Piotrkowa	zł	51'50	50'50	50'50
					51'00
10%	" " " " Siedlec	zł	65'00	58'50	58'50
					59'00

ZŁOTY ZAGRANICĄ

1931	Gdańsk ¹⁾	Berlin ¹⁾	Wiedeń ¹⁾	Paryż ¹⁾	Zurych ¹⁾
28/IX	57'46—57'58	47'15—47'35	—	282'00	—
29/ "	57'48—57'59	47'10—47'30	—	—	57'25
30/ "	57'46—57'58	47'15—47'35	—	—	"
1/X	57'47—57'59	47'10—47'30	—	—	"
2/ "	57'455—57'57	47'075—47'275	—	—	57'00
3/ "	57'47—57'59	"	—	—	57'25

1931	Londyn ²⁾	Praga ¹⁾	New-York ¹⁾	Amsterdam ¹⁾
28/IX	—	—	—	—
29/ "	36'00	376'25	—	—
30/ "	32'50	376'00	—	—
1 X	34'50	—	—	—
2/ "	"	375'75	—	—
3/ "	35'00	—	—	—

Z BANKU POLSKIEGO

STAN RACHUNKÓW BANKU POLSKIEGO W DN. 30 WRZEŚNIA 1931 R.

— Trzecia dekada września przyniosła silny spadek rezerw walutowych Banku Polskiego — z zł 281'5 miljn. do zł 250'0 miljn., lecz spadek ten był pozorny tylko, mianowicie wywołany przeniesieniem zapasu funtów szterlingów (w Banku Angielskim) w wys. ok. zł 50 miljn. z rezerw, zaliczonych do pokrycia, do „innych aktywów” (a nie — jak podawaliśmy — w zesz. 40 tygodnika — do rezerw, niezaliczonych do pokrycia), a to w związku z zawieszeniem w dn. 21/IX r. b. wymieniałości funta na złoto; właściwie więc III dekada była w zakresie bilansu walutowego Banku dodatnia. Cały jednak miesiąc wrzesień wykazał — w przeciwieństwie do sierpnia — nieznaczny deficyt walutowy, który powstał głównie dzięki wyższemu sprzedaniu walut i dewiz przez Bank (o ok. zł 17 miljn. w stos. do sierpnia) przy prawie niezmiennym w porównaniu z sierpniem skupie. Sprzedaż wzrosła jedynie dzięki znacznie zwiększonemu (przeszło 2½ razy w stos. do sierpnia) zapotrzebowaniu urzędów (głównie obsługa długów), podczas gdy sprzedaż na giełdzie, klientom Banku oraz zagranicą we wrześniu nawet zmalała. Skup utrzymał się na wysokim poziomie dzięki dalszemu dopływowi dewiz z tytułu kredytów dla Banku. Należy zauważyć, że we wrześniu r. ub. sprzedaż była o ok. zł 35 miljn. większa od tegorocznej, skup zaś o ok. zł 25 miljn. mniejszy.

Rezerwy walutowe Banku w ciągu całego września zmniejszyły się o zł 30'8 miljn., przyczem spadek dotyczy głównie rezerw, zaliczonych do pokrycia (o zł 29'4 miljn.), podczas gdy rezerwy, nie wchodzące w skład pokrycia, zmniejszały bardzo nieznacznie (o zł 1'4 miljn.). Te ostatnie w I dekadzie września nawet zwiększały, tylko w III dekadzie wykazały nieco poważniejszy spadek (z zł 137'7 miljn. do zł 134'1 miljn.).

Zapas złota wykazał w III dekadzie września zwykłą o zł 16 tys. — dzięki drobnemu skupowi, dokonywanemu przez oddziały Banku; w całym miesiącu podniósł się o zł 0'08 miljn. Oczywiście, wzrost ten dotyczy jedynie zapasu złota w skarbcu Banku, który w ciągu sierpnia zwiększył się z zł 486'26 miljn.

do zł 486'34 miljn., natomiast zapas złota zagranicą pozostał przez cały miesiąc niezmienny w wys. zł 81'7 miljn.

Zmiany w stanie rezerw złoto-walutowych, stanowiących pokrycie obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań Banku, ilustruje następujące zestawienie (w tys. zł):

	31/VIII	20/IX	30/IX
Złoto	567.979	568.040	568.056
Waluty i dewizy netto . .	145.170	143.807	115.841
Razem:	713.149	711.847	683.897

W stosunku do sumy obiegu biletów bankowych i natychmiast płatnych zobowiązań powyższe pokrycie złoto-walutowe stanowiło w dn. 30/IX 48'07%, gdy w dn. 20/IX 50'52% i w dn. 31/VIII 48'48% (statutowe minimum 40%). Samo pokrycie złotem wynosiło w dn. 30/IX 39'92%, w dn. 20/IX 40'31%, w dn. 31/VIII 38'61% (statutowe minimum 30%).

Silny spadek procentu pokrycia w III dekadzie września wiąże się z wyeliminowaniem z pokrycia dewiz i należności funtowych, ale został pogłębiony przez wzrost sumy obiegu banknotów i natychmiast płatnych zobowiązań, która podniosła się z zł 1.409'1 miljn. do zł 1.422'8 miljn. Wzrost ten dotyczy tylko obiegu biletów bankowych, który zwiększył, jak zwykle na ultimo miesiąca; zwykła (z zł 1.140'6 miljn. do zł 1.224'8 miljn.) odpowiada co do wysokości mniej więcej wyższe na ultimo sierpnia (z zł 81'1 miljn.).

Natychmiast płatne zobowiązania wykazały jednocześnie spadek — z zł 268'5 miljn. do zł 198'0 miljn., przyczem spadek ten dotyczy w lwiej części lokat żyrowych, które zmniejszały się z zł 212'7 miljn. do zł 148'6 miljn.; z pozostałych pozycji zobowiązań obniżyło się o zł 8 miljn. saldo rachunku Skarbu na zakup srebra, podczas gdy saldo rachunku państwowego funduszu kredytowego wzrosło (z zł 0'3 miljn. do zł 1'7 miljn.), podobnie jak i saldo pozycji „różne rachunki” (z zł 44'0 miljn. do zł 44'2 miljn.).

Z lokat żyrowych spadek w ostatniej dekadzie września wykazują zarówno lokaty kas państwowych — z zł 33'7 miljn. do zł 18'8 miljn., a więc do poziomu niższego niż w dn. 31/VIII (z zł 26'2 miljn.), jak i lokaty prywatne — z zł 178'9 miljn. do zł 129'8 miljn., czyli również poniżej salda z dn. 31/VIII (z zł 142'8 miljn.).

Wzrost obiegu w III dekadzie września o ok. 7½% do poziomu (z zł 1.224'8 miljn.) nieco niższego niż w dn. 31/VIII (z zł 1.245'1 miljn.), a poważnie niższego niż w dn. 30/IX r. ub. (z zł 1.373'0 miljn.) — stanowi przedewszystkiem odpowiednik spadku lokat żyrowych, poza tem zaś wiąże się z dopływem walut do Banku i wzrostem kredytów Banku.

Kredyty dyskontowe Banku (wykorzystane) podniosły się w III dekadzie września z zł 624'7 miljn. do zł 634'5 miljn., wykazując jednak w skali miesięcznej spadek o zł 9'1 miljn. oraz spadek o ok. 10% w stosunku do stanu w dn. 30/IX r. ub. Suma pożyczek zastawowych wzrosła w dekadzie sprawozdawczej o zł 12'1 miljn. do zł 102'8 miljn., wykazując w ciągu miesiąca wzrost o zł 4'8 miljn. Poza tem zwiększył się nieco i portfel weksli zagranicznych (o zł 0'8 miljn.) i pożyczki rejestrowe rolnicze, co wpłynęło na wzrost „innych aktywów” w stopniu silniejszym, niż to wynikałoby z przesunięcia zapasu funtów.

Z innych — poza dyskontem i zastawami — pozycji bankowego pokrycia obiegu wzrost w III dekadzie września wykazują: zapas monet srebrnych i bilonu, przyjętych przez Bank na własność — o zł 2'2 miljn., oraz zapas papierów procentowych własnych — o zł 0'3 miljn.; dług Skarbu Państwa pozostał niezmienny.

Całe bankowe pokrycie obiegu przedstawiało się następująco (w tys. zł):

	31/VIII	20/IX	30/IX
Weksle	643.606	624.749	634.468
Weksle zagraniczne	113.258	119.357	120.113
Polskie monety srebrne i bilon	22.322	27.386	29.642
Pożyczki, zabezpieczone zastawami	98.042	90.716	102.845
Papiery proc. własne	13.244	13.424	13.693
Dług Skarbu Państwa	20.000	20.000	20.000
Razem:	910.472	895.632	920.762

Emisja skarbową wykazała w III dekadzie września wzrost o zł 236'3 miljn. do zł 242'2 miljn. Na sumę tę składa się: 1) obieg biletów bankowych (5-złotowych — podlegających już tylko wymianie) w wys. zł 1'4 miljn. (w dn. 20/IX zł 1'4 miljn.), 2) obieg monet srebrnych (5-, 2- i 1-złotowych) w wys. zł 165'2 miljn. (w dn. 20/IX zł 160'6 miljn.), 3) obieg bilonu nikłowego i brązowego w wys. zł 75'7 miljn. (w dn. 20/IX zł 74'3 miljn.). W ciągu całego września obieg skarbowy wzrósł o zł 2'3 miljn.

1) Za zł 100.

2) Za £ 1.

PRZEGLĄD ZAGRANICZNYCH Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

ARTYKUŁY SPOŻYWCZE I KOLONJALNE

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie od dn. 16 do 30 września r. b. kształtowały się następująco (w \$ za kwintal):

	16-22/IX	23-30/IX	+ wzrost - zmniejszenie %
Pszenvica:			
Berlin . . .	5'03½	5'13	+ 1'9
Praga . . .	3'90	4'02½	+ 3'2
Chicago . . .	1'87	1'85	- 1'0
Buenos Aires	2'27	2'45	+ 7'9
Liverpool . .	2'34½	2'32	- 1'0
Wiedeń . . .	3'75½	3'72	- 0'9
Hamburg . . .	2'52	4'10	- 4'4
Żyto:			
Berlin . . .	4'38	4'49½	+ 2'6
Praga . . .	4'51	4'52½	+ 0'3
Chicago . . .	1'81	1'45	- 19'8
Wiedeń . . .	3'99	0'4	+ 1'1
Hamburg . . .	—	—	—
O wies:			
Berlin . . .	3'23½	3'32½	+ 2'7
Praga . . .	3'45½	3'50	+ 1'2
Chicago . . .	1'68	1'58	- 5'9
Buenos Aires	1'98½	2'34½	+ 18'1
Liverpool . .	2'28½	2'53	+ 10'7
Wiedeń . . .	3'51	3'63	+ 3'3
Hamburg . . .	1'81	1'80	- 0'5
Jęczmień browarowy:			
Berlin . . .	—	3'90½	—
Praga . . .	4'00½	3'86½	- 3'4
Chicago . . .	2'27	2'29	+ 0'8
Wiedeń . . .	4'77½	5'00	+ 4'9
Hamburg . . .	1'70	1'66	- 2'3
Jęczmień zwykły:			
Berlin . . .	3'63½	3'62	- 0'2

BYDŁO I MIĘSO

— Zapoczątkowana w sierpniu zniżka cen bekonów w Anglii w I połowie września jeszcze bardziej się pogłębiła. Ceny bekonu duńskiego oraz szwedzkiego w dalszym ciągu zniżkowały, ceny bekonu polskiego natomiast utrzymały się na poziomie poprzednich notowań. Mimo zniżkowej tendencji popyt na bekon, zwłaszcza polski, nie był mały. Spokojna tendencja, cechująca wiedeński rynek trzody chlewnej jeszcze w pierwszych dniach września, stopniowo uległa poprawie, a ceny częściowo się podniosły. W Pradze również zarysowała się tendencja mocniejsza. Mocniejsza tendencja w początku września cechowała i rynki trzody chlewnej w Berlinie oraz Gdańsku.

Londyn. — Na rynku bekonów notowano oficjalnie — w sh za 1 cwt: duńskie Nr. 1 sizeable 62, — Nr. 2 61, — Nr. 3 59, — ciężkie Nr. 1 62, — Nr. 2 61, — szóstki Nr. 1 58—60, — Nr. 2 59, szwedzkie Nr. 1 sizeable 55—58 — Nr. 2 53—56, — ciężkie Nr. 1 54—57, — Nr. 2 53—56, holenderskie Nr. 1 sizeable 52—55, — Nr. 2 51—54, — Nr. 3 50—52, — ciężkie Nr. 1 52—55, — Nr. 2 50—53, — szóstki Nr. 1 46—50, — Nr. 2 46—49, polskie Nr. 1 sizeable 48—50, — Nr. 2 48—49, — Nr. 3 48, — ciężkie Nr. 1

47—48, — Nr. 2 47—48, — szóstki Nr. 1 40—42, — Nr. 2 42.

Praga. — W jatkach Praga VII płacono — w Kcz. za 1 kg bitej wagi łącznie z podatkiem: cielęta 8'00 — 10'00, — bite w Pradze 7'00 — 10'50, świnie krajowe 9'00 — 11'00. Na targu była żywego płacno bez podatku: woły krajowe 5'00 — 6'00, stadniki 4'10—5'50, krowy 3'80—5'25, jałówki 4'30—6'25. Za świnie żywe płacono: krajowe 8'00—8'50, jugosłowiańskie 7'70—9'10, rumuńskie 7'00—9'00, polskie 9'50—10'10.

Wiedeń. — Notowano — w szyl. austr. za 1 kg żywej wagi: świnie słoninowe prima 1'55—1'65, angielskie krzyżówki 1'70—1'80, stare 1'45—1'55, chłopskie 1'55—1'75, mięsne lekkie z Polski 1'40—2'10, grube 1'40—1'80, tertio 1'30.

JAJA

— Pokazna zwyżka cen, która miała miejsce na międzynarodowym rynku jajczarskim w końcu sierpnia, spowodowała kurczenie się popytu, w związku z czem w pierwszych dniach września utrwaliła się tendencja nieco słabsza, a ceny towaru uległy redukcji. W ciągu I połowy września, w związku z coraz mniejszymi dowozami, ceny ponownie rozpoczęły ruch zwyżkowy.

Na rynku niemieckim ceny wykazywały tendencję zwyżkową, aczkolwiek zapotrzebowanie nie było duże.

Na rynku angielskim zaznaczyła się zwyżka cen dla wszystkich gatunków, z wyjątkiem towaru duńskiego, którego cena uległa nawet pewnej niżce. Na jaja polskie popyt dobry, przy cenach zwyżkowych.

Na rynku austriackim ceny w okresie sprawozdawczym zwyżkowały, popyt ze strony konsumentów naogół jednak był słaby.

Na rynku czeskosłowackim ceny również zwyżkowały.

Na rynku francuskim dało się zauważyć pokażne zmniejszenie się dowozów tak jaj francuskich, jak i zagranicznych. Usposobienie na rynku żywsze, przy cenach rosnących. Na rynku włoskim cokolwiek mocniejsza tendencja dała się obserwować w odniesieniu jedynie do towaru włoskiej produkcji, dla jaj importowanych tendencja spokojna, nawet z odzieniem słabszym. W Szwajcarii ceny wyraźnie zwyżkowały.

Berlin. — Notowano — w fen. za 1 sztukę franco wagon Berlin: niemieckie do picia wagi ponad 65 g 11½, — ponad 48 g 9½, — wysortowane 7, duńskie 18 lbs 11½, — holenderskie 68 g 11½, rumuńskie 8½—9, zagraniczne drobne 6½.

Londyn. — Notowano — w sh za 120 sztuk: angielskie specjalne 17/6, duńskie 18 lb. 12/6—13, holenderskie bronzowe 18 lb. 13/3—13'9, belgijskie 17 lb. 12/3—12'6, polskie 54/57 kg 8/0—8/6, — 51/54 kg 7/3—7/9, — 48/51 kg 7—7/3, — czerwone 6/0, — poznańskie 54/57 kg 8—8/6.

Wiedeń. — Notowano — w gr. austr. za 1 sztukę: jugosłowiańskie i węgierskie przerobione 14½, — oryginalne 14, polskie 51/54 kg 12½—13½, — 48/51 kg 11½—11¾.

Liberec. — Notowano — w Kcz. za kopę: czeskie i morawskie 39 — 40, polskie 51/54 kg 35, — 48 51 kg 33.

METALE

ŻELAZO. — Rynek żelazny znajdował się w tygodniu od 26 września do 2 października ciągle pod wpływem angielskich wydarzeń walutowych i, jeżeli można mówić o korzyściach z tego tytułu, to w pierwszym rzędzie może je wyciągnąć przemysł angielski, którego konkurencja dała się już odczuć w państwach europejskich. Na międzynarodowym rynku sytuacja pozostawała bez zmiany; ruchu nie było prawie żadnego i ceny nie wykazały zmiany, z tą jedynie różnicą, że notowania funtowe rozumiane są obecnie w funtach złotych. Na rynku starego żelastwa panował w dalszym ciągu zastój. W poszczególnych krajach sytuacja przedstawiała się następująco:

W Niemczech wewnętrzny rynek ze azny wykazuje dalsze osłabienie. Ceny wewnętrzne utrzymywały się bez zmian przy zasadniczej cenie żelaza sztabowego RM 128 loco Oberhausen za tonnę.

Interesy wywozowe nie rozwijały się zupełnie ze względu na brak zapotrzebowania i na niezmiernie niskie ceny, wahające się ok. £ zlot. 3 za żelazo sztabowe. Rynek starego żelastwa był prawie że nieczynny i notowanie ok. RM 30 za tonnę żelastwa I gat. w okr. westfalskim było raczej papierowe.

Na rynku francuskim położenie nie uległo poważniejszym zmianom. Dała się odczuć w silniejszym stopniu konkurencja przemysłu angielskiego, który dzięki spadkowi waluty mógł nawet pomimo cel znać drogę do Francji. Zjawisko to zaniepokoiło przemysł francuski, gdzie zaczęto już omawiać środki przeciwdziałania, choć naogół nie jest spodziewana długotrwała konkurencja, gdyż przemysłowcy angielscy już zaczynają podnosić swoje ceny. Ceny zewnętrzne wielkich zmian nie wykazują przy zasadniczej cenie żelaza sztabowego 500 fr. loco huta w okr. wschodnim.

Położenie w Belgii jest nadzwyczaj trudne. Spadek funta wywołał kompletny beład i powstrzymywanie się od zakupów. Między przemysłowcami panuje nie zgodność co do ustosunkowania się do spadku funta i podczas gdy jedne przedsiębiorstwa nie zaprzestają swoich dostaw kontraktowych, inne zawiesiły wykonanie umów funtowych do czasu wyjaśnienia wartości tego funta. Ceny mają ciągle tendencję zniżkową.

Na rynku angielskim dało się zauważyć nieco zwiększony ruch, choć nie taki, jakiego można się spodziewać dzięki zmniejszeniu się kosztów własnych o 20%. Wynika to częściowo z tego, że przemysłowcy od razu chcieli do wykorzystać dla siebie i w wielu razach popodnosili ceny. Tak surówka Northamptonshire podskoczyła z sh 35 do sh 45, t. j. w stosunku nawet wyższym, niż spadek funtu; w Walji cena płytyn podniosła się o sh 10 do £ 5.2.6. Również podniosły się i ceny blachy. Naogół jednak na rynku angielskim panuje jeszcze zamieszanie. Konkurencja hut kontynentalnych zmniejszyła się w bardzo znacznym stopniu.

Ceny wywozowe żelaza większych wytwórców europejskich: Anglii, Belgii wraz z Luksemburgiem i Francji— w £ złotych f. o. b. port — notowane były w dn. 2 października 1931 r., jak następuje:

	Wielka Brytania za 1 016 kg	Belgia i Luksemburg za 1 000 kg	Francja
Surówka: odlewn. Nr. III (2.5-3.0% Si)		2. 8.6	2. 8.0
tomasowska		2. 5.6	—
hematytowa	o	—	—
ferromangan	o	—	—
Półwytwór: kęsy	o	2.17.0	2.16.6
platyny	o	2.18.6	2.18.0
Wytwory gotowe:			
żelazo sztabowe	o	3. 1.6	3. 1.6
belki	o	3. 0.0	3. 0.0
kątowniki	o	3. 1.6	3. 1.0
blacha okrętowa	o	—	—
rezervoarowait.p.	o	—	—
szyny stalowe	o	6.10.0	6.10.0
bednarka	o	3.19.0	3.19.0
drut-walcówka	o	5. 2.6	5. 2.6
blacha tomasowska	o	3.18.0	3.18.0
blacha czarna (24 gage)	o	—	—
drut ocynkow.	o	6. 5.0	6. 5.0
gwoździe druc.	o	4.18.6	4.18.6

METALE NIEŻELAZNE. — Położenie na rynku metalowym w Londynie znajdowało się w tygodniu od 26 września do 2 października ciągle pod wpływem spadku funta. Zauważać się dało jednak zjawisko odwrotne do pierwotnego, t. i. z zahamowaniem spadku funta zapotrzebowanie na metale zmniejszyło się bardzo znacznie, i jednocześnie ceny wykazały silne cofnięcie się, tak że w przeliczeniu na wartość złota ważniejsze metale spadły poniżej swojej wartości z przed załamania funta.

Ożywienie na rynku miedzi zmniejszyło się w znacznym stopniu w porównaniu do poprzedniego tygodnia. Ceny wykazywały dosyć znaczny spadek w funtach nominalnych, w porównaniu zaś do

cen ostatnich (w £ złotych) wykazywały w końcu tygodnia wzrost o 16%, t. j. mniejszy niż był spadek funta w tym tygodniu, który wahał się od 18 do 20%. Miedź elektrolityczna utrzymała swoją wartość w zlocie, gdyż w £ nominalnych podniosła się ok. 20%. Cena kartelowa utrzymana była na wysokości 7.50 cts. za lb.

Podobnie i na rynku cyny obroty zmniejszyły się znacznie, ze strony konsumentów, ze strony jednak spekulacji utrzymywały się w dalszym ciągu. Cena w tygodniu sprawozdawczym obniżyła się dosyć znacznie, w porównaniu zaś do ostatnich cen w £ złotych podniosła się o 10%, t. j. zaledwie o połowę spadku funta.

Na rynku ołowiu ożywienia nie było. Konsumentów powstrzymało prawie zupełnie swoje zapotrzebowanie. Ceny wahały się w stosunku do wartości funta, tak że w £ nominalnych wykazały dosyć znaczny spadek w porównaniu z poprzednim tygodniem, w porównaniu zaś z £ w zlocie wykazały wzrost o 21%. Naogół rynek ten utrzymywał się mocniej od innych.

gorzej przedstawiał się rynek cynkowy, gdzie zapotrzebowanie było bardzo małe, i ceny spadły stosunkowo więcej niż w ołowiu. W £ nominalnych cena podniosła się od czasu spadku funta o 15%, a więc faktycznie obniżyła się ok. 5%. Zapasy cynku zmniejszają się w bardzo powolnym stopniu, o wiele wolniej niż rachowano, ustalając 45%-ową obniżkę produkcji.

Ruch cen w funtach nominalnych przedstawiał się, jak następuje (w nawiasach podany jest wzrost procentowy do ostatnich notowań przy pełnej wartości funta): Miedź standard straciła przy operacjach kasowych £ 3¹/₈ (16%), przy terminowych zaś £ 3³/₈; miedź elektrolityczna spadła w cenie o £ 3¹/₂ (20%), rafinowana zaś o £ 1³/₄. Cyna wykazała stratę przy sprzedaży za gotówkę £ 10¹/₄ (10%) i przy operacjach na termin £ 11. Ołów wykazał stratę po £ 2¹/₂ (21%) przy obu rodzajach transakcji. Cynk stracił £ 1¹³/₁₆ (1%) przy operacjach kasowych i £ 1¹³/₁₆ przy terminowych. Glin nie był notowany zupełnie, nikiel zaś nie był notowany w transakcjach za-

granicznych, w krajowych zaś stracił £ 10 (26%). Blacha biała zyskała £ 3¹/₄ na skrzynce (17%), platyna straciła £ 1 na uncji (22%), srebro straciło 3⁹/₁₆ d (26%) na uncji i złoto straciło sh 10/6 na uncji (24%).

W poniższym zestawieniu podane są ceny wymienionych metali (w £ za 1.016 kg z wyjątkiem: blachy białej, która notowana jest w sh za skrzynkę o 112 arkuszach, platyny—w £ za uncję, złota—w sh za uncję i srebra—w d za uncję):

Metal	Poprzed. tydz. ultmo	Tydz. maksymum	mini-mum	ulti-mo
Miedź: standard: kasa	35 ¹ / ₇ - ³ / ₈	34	32 ¹ / ₄	32 ¹ / ₄ - ³ / ₈
term.	36 ⁹ / ₈ - ³ / ₄	35 ¹ / ₂	33 ¹ / ₄	33 ¹ / ₄ - ³ / ₈
elektrol.	43 44	42	39 ¹ / ₂	39 ¹ / ₂ -40
rafinow.	37 ¹ / ₂ -38 ¹ / ₂	37 ¹ / ₂	34 ¹ / ₂	35 ¹ / ₂ -37
Cyna: kasa	132 ¹ / ₂ - ¹ / ₂	125 ¹ / ₂	120 ¹ / ₂	122- ¹ / ₂
term.	136 ¹ / ₂ - ¹ / ₂	129 ¹ / ₂	124 ¹ / ₈	125 ¹ / ₂ - ¹ / ₂
Ołów: kasa	15 ¹ / ₂	14 ⁷ / ₁₆	13	13
term.	15 ¹ / ₂	14 ¹ / ₂	13	13
Cynk: kasa	13 ¹³ / ₁₆	13 ⁷ / ₈	12 ⁵ / ₁₆	11 ⁷ / ₈
term.	14 ⁹ / ₁₆	13 ³ / ₈	12 ¹ / ₂	12 ¹ / ₂
Glin: dla kraju	95	—	—	—
„ zagr.	—	—	—	—
Blacha biała: kasa	14	15 ¹ / ₂	14 ¹ / ₂	14 ¹ / ₂ -15
Nikiel: dla kraju	197 ¹ / ₂	225	215	215
„ zagr.	—	—	—	—
Platyna „Spong”	10 ¹ / ₂	19.9	9.15.6	9.15.6
Srebro: kasa	19 ¹ / ₂	16 ³ / ₈	15 ¹⁵ / ₁₆	15 ¹⁵ / ₁₆
term.	19 ¹¹ / ₁₆	16 ⁹ / ₁₆	16 ¹ / ₈	16 ¹ / ₈
Złoto	114.9	108/1	103/8	104/3

Na rynkach starych metali zapotrzebowanie było minimalne, i ceny wykazywały tendencję zniżkową.

PRZEDRUK DOZWOŁONY, LECZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:

ELEKTORALNA 2, pokój 26 (partor)

telefony:

412-66 (Red.), 412-73 (Adm.) i 412-68 (Druk.)

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA

w kraju:

kwartalnie—zł 15, półrocznie—zł 30, rocznie—zł 60

z zagranicą:

kwartalnie—zł 25, półrocznie—zł 50, rocznie—zł 100

CENY OGŁOSZEŃ

w zeszytach zwykłych:

IV str. okładki—zł 1.200; II i III str. okł.—zł 900;

1/2 str.—zł 500; strony zwyczajne — zł 600,

1/4 str.—zł 350, 1/8 str.—zł 200, 1/16 str.—zł 110

Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%

Redaktor Naczelny: CZESŁAW PECHE

Redaktor: WACŁAW SZURIG

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
PAWEŁ MICHALSKI

Redaktor działu rolniczego:
LEONARD KRAWULSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
JÓZEF GIEYSZTOR

Wydawca: MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

Zarząd

Cukrowni i Rafinerji „NIELEDEW“, S. A.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 17 października 1931 r. o godz. 5 po poł. odbędzie się w Warszawie, w biurze Zarządu, przy ul. Mokotowskiej Nr. 25

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIJUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie Zebrania i wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu;
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 4) Zatwierdzenie sprawozdań, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1930/31 r. i udzielenie Zarządowi absolutorjum;
- 5) Uchwalenie budżetu na 1931/32 r.;
- 6) Upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytu w instytucjach i bankach, z prawem udzielania zabezpieczeń hipotecznych i innych, oraz zatwierdzenie już dokonanych w roku bieżącym umów i udzielonych zabezpieczeń;
- 7) Uzupełnienie §§ 11 i 19 Statutu Spółki przez dodanie:
  - a) w § 11 zdania: „Zwyczajne Walne Zgromadzenie odbywa się corocznie w ciągu 5-ciu miesięcy od daty upływu roku operacyjnego”;
  - b) w § 19: „Zarząd winien w ciągu 3-ch miesięcy od upływu roku operacyjnego przedstawić Komisji Rewizyjnej do zbadania sprawozdanie rachunkowe i bilans za rok ubiegły”;
- 8) Wybór jednego członka Zarządu;
- 9) Wybór Komisji Rewizyjnej;
- 11) Wnioski Zarządu.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Zebraniu, winni złożyć dawne akcje Spółki, względnie kwity depozytowe instytucji kredytowych na zdeponowane akcje, do Biura Zarządu — na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

CUKROWNIA ŚRODA, S. A.

Na mocy ustaw naszych zapraszamy PP. Akcjonariuszów naszej Spółki na

Zwyczajne Walne Zgromadzenie

które odbędzie się w **środe dn. 28 października 1931 r., o godz. 4 po poł.** w Poznaniu, na sali malinowej Hotelu Bazar, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1930/31 r.;
- 2) Zatwierdzenie podziału czystego zysku;
- 3) Wniosek o udzielenie absolutorjum;
- 4) Wybory trzech członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących;
- 5) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni — w myśl § 20 statutu — złożyć swe akcje w naszej Spółce przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia lub przesłać Spółce w tymże samym czasie dowód złożenia akcji u notariusza, względnie w Banku Cukrownictwa w Poznaniu lub w Komunalnej Kasie Oszczędności powiatu śródzkiego w Środzie, przyczem w dowodach o złożeniu akcji musi być wymienione numery akcji i stwierdzenie, że nie będą one wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia. Akcje, złożone w naszej Spółce, zwrócone będą zaraz po Walnym Zgromadzeniu.

PP. Akcjonariuszom przysługuje prawo zgłoszenia dodatkowych wniosków do punktu 5 porządku dziennego; wnioski winne być zgłoszone Spółce na piśmie najpóźniej na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Uchwały Walnego Zgromadzenia mogą dotyczyć wyłącznie spraw, objętych porządkiem dziennym i wniosków formalnie w terminie zgłoszonych.

Środa, dn. 1 października 1931 r.

Rada Nadzorcza:

Stanisław Stablewski, przewodniczący

Zarząd firmy „ŻAR“, S. A. Zakłady Przemysłowe w Nowym Tomysłu

zwołuje niniejszem

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIJUSZÓW

na dz. 27 października 1931 r. o godz. 14 w lokalach Spółki w Nowym Tomysłu, przy ul. Fabrycznej, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie Walnego Zgromadzenia oraz wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej z czynności za rok obrachunkowy 1930/31 oraz przedłożenie bilansu i rachunku zysków i strat za tenże czasokres;

- 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za 1930/31 r. oraz wniosku na podział zysku;
- 4) Udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 5) Uzgodnienie statutu Spółki z prawem o Spółkach Akcyjnych z dn. 22/III 1928 r.;
- 6) Wolne wnioski.

W zebraniu uczestniczyć i głosować mogą ci akcjonariusze, którzy złożą swe akcje w jednym z banków, wzgl. u polskiego notariusza i odnośne kwity depozytowe nadesła najpóźniej w dn. 21 października b. r. do Zarządu Spółki.

Zarząd: (—) Fabrowski (—) Jankiewicz

Z A W I A D O M I E N I E

Rada Zarządzająca Spółki Akcyjnej „POLSKIE RADJO“

zawiadamia PP. Akcjonariuszów Spółki, że począwszy od dn. 12 października r. b. Zjednoczony Bank Ziemiański w Warszawie, ul. Kredytowa 1,

wypłacać będzie za kupon Nr. 5 dywidendę

od akcji S. A. „Polskie Radio“ za rok operacyjny 1930/31, uchwaloną przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy w dn. 30 września 1931 r., w wysokości zł 10 od każdej akcji serji A i C oraz wysokości zł 15 od każdej akcji serji B.

„Cukrownia Trawniki“, S. A.

Bilans w dn. 31 marca 1931 r.

STAN CZYNNY

Grunty zł 51.968 00; Budowle zł 1.303.522 59; Maszyny, aparaty i urządzenia zł 1.265.604 40; Bocznicza kolejowa zł 9.600 00; Inwentarz fabryczny zł 242.457 28; Inwentarz żywy zł 14.977 50; Remanenty: cukier, melasa, wysłodki zł 2.112.063 70; Materiały magazynowe zł 153.886 41; Kasa—gotowizna zł 5.256 08; Papiery procent. zł 111.530 00; Dłużnicy zł 589.004 51; Sumy przechodnie zł 65.048 70; Kaucje zł 2.140 00; Rozrachunki kartelowe zł 924.791 39; Gwaran. i depozyty zł 2.259.638 39; **Razem zł 9.111.488 95.**

STAN BIERNY

Kapitał akcyjny zł 1.200.000 00; Kapitał zapasowy zł 511.080 78; Kapitał amortyzacyjny zł 1.248.328 09; Fundusze specjalne zł 401.276 98; Weksle zł 575.394 00; Wierzyciele zł 1.309.949 30; Niepodniesiona dywidenda zł 19.840 00; Rozrachunki kartelowe zł 1.176.752 65; Zyski zł 409.228 76; Gwarancje i depozyty zł 2.259.638 39; **Razem zł 9.111.488 95.**

Rachunek strat i zysków za 1930/31 r.

WINIEN

Strata na zniszczonych ruchomościach zł 1.065 00; Strata na wołach i koniach zł 774 00; Strata na walutach obcych zł 606 42; Ogółem zł 2.445 42; Zysk z okresu sprawozdawczego zł 409.228 76; **Razem zł 411.674 18.**

MA

Reszta z funduszu międzyzwiązkowego zł 5.378 72; Z tytułu ostatecznego rozliczenia za cukier 1928/29 r. zł 6.010 52; Za dywid. od akcji i udziałów zł 10.733 00; Nadwyżka, otrzymana na sprzedaży mater. mag. zł 4.728 79; 0 50% premii od wartości kryształu na sprzedaż miejscowego cukru zł 280 08; Zwroty zadłużeń cukrowni Lesmierz zł 1.215 08; Tw-o Wzaj. Ubezp. w Polsce zwrot asekuracji zł 7.163 92; T-wo Wzaj. Ubezp. w Polsce udział w kapit. zapasow. zł 8.063 00; T-wo Wzaj. Ubezp. w Polsce udział w kaucji zł 49 10; Za wyreklamowane za przewóz i t. p. zł 706 75; Odszkodowanie za nieposiane buraki zł 95 00; Za kupony od listów zast. Tow. Kred. Ziems. zł 2.683 69; Za 1 list wylosowany Tow. Kred. Ziem. zł 2.640 00; Za wyreklamowane 4 listy zast. Tow. Kred. Ziems. zł 4.730 00; Ogółem zł 54.477 65; Zysk brutto z fabrykacji zł 357.196 53; **Razem zł 411.674 18.**

CUKROWNIA OPALENICA, S. A.

PP. Akcjonariuszów naszego Towarzystwa zaprasza się uprzejmie na

ZWYCZAJNE WALNE ZEBRANIE

w naszej cukrowni w sobotę, dn. 24 października 1931 r. o godz. 10 min. 30 przed południem.

Porządek obrad: 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie techniczne i przedłożenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok obrachunkowy 1930/31; 3) Wniosek o udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 4) Uchwała, dot. bilansu oraz rachunku strat i zysków i podziału zysku; 5) Zmiana statutu §§ 24 i 34; 6) Wybory do Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących członków; 7) Wolne głosy; 8) Zamknięcie Walnego Zebrania.

Do udziału w Walnym Zgromadzeniu są uprawnieni: a) wszyscy posiadaciele akcji imiennych; b) posiadaciele akcji na okaziciela, którzy najmniej 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem swój udział w niem zgłosili i wylegitymują się na Walnym Zgromadzeniu jako posiadaciele akcji. Legitymacja następuje przez złożenie akcji najpóźniej 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem w biurze fabryki samej, lub u polskiego notariusza, lub w Banku Cukrownictwa w Poznaniu, lub w Banku Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego w Poznaniu. Bilans, rachunek strat i zysków oraz sprawozdania wyłożone są z dniem dzisiejszym w biurze Cukrowni. Opalenica, dnia 4 września 1931 r.

Rada Nadzorcza: (—) Pennock przewodniczący

KOLEJ LOKALNA TARNOPOL — ZBARAŻ, S. A.

I OGŁOSZENIE

XVI Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

Spółki Akcyjnej „Kolej Lokalna Tarnopol-Zbaraż” odbędzie się w dn. 7 listopada 1931 r., o godz. 10 przed południem we Lwowie, ul. Andrzeja Potockiego L. 11, parter, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Zarządu z czynności za 1930/31 r. i sprawozdanie Rady Nadzorczej o zamknięciu rachunków za ten rok, wraz z udzieleniem absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej za ten okres czasu;
- 2) Oznaczenie wynagrodzenia za czynności i znaczka obecności dla członków Rady Nadzorczej na okres od 1/IV 1931 r. do 31/III 1932 r. oraz na dalsze lata aż do odwołania.

Każda akcja daje prawo do jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu, jeżeli będzie złożona przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia w Kasie Spółki i nie będzie odebrana przed ukończeniem tegoż, albo jeżeli będzie przedstawione w tym terminie zaświadczenie na dowód złożenia u notariusza lub w instytucji kredytowej krajowej przy wymienieniu liczby akcji i stwierdzeniu, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Ewentualne dodatkowe konkretne sprawy do porządku dziennego mają prawo zgłosić do Zarządu Spółki (Lwów, ul. Andrzeja Potockiego L. 11, parter) za równoczesnym udowodnieniem posiadania wymaganej ilości akcji, najpóźniej do dn. 23 października 1931 r., akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej jedną dziesiątą część kapitału akcyjnego.

Zarząd Spółki

ZARZĄD

Małopolskiego T-wa Cukrowniczego „Przeworsk”, S. A.

zawiadamia, że

XXXV ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIJUSZÓW

odbędzie się w dn. 26 października 1931 r., o godz. 1 po poł. w sali posiedzeń w Cukrowni w Przeworsku.

Porządek dzienny:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1930/31 r. operacyjny;
- 2) Powzięcie uchwały o rozdziale zysku;
- 3) Pokwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków;
- 4) Wyznaczenie wynagrodzenia dla Rady Nadzorczej oraz remuneracji dla Zarządu i gratyfikacji dla pracowników;
- 5) Uchwała co do innych ogłoszonych przedmiotów obrad, podanych na piśmie do Centralnego Biura Spółki w Przeworsku w terminie, przepisany w ustawie.

Właściciele akcji imiennych mają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostaną zapisani do księgi akcyjnej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Posiadacze akcji na okaziciela winni złożyć przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia w kasie Biura Cukrowni w Przeworsku swe akcje lub kwity, wydane jako dowód złożenia akcji u polskiego notariusza lub też w instytucji kredytowej krajowej. Na kwitach powinny być oznaczone numery akcji oraz umieszczona adnotacja, że akcje złożone są do przechowania aż do ukończenia Walnego Zgromadzenia.

Przeworsk, dn. 21 września 1931 r.

Zarząd Spółki Akcyjnej pod firmą

ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE „ETERNIT”, S. A.

podaje do wiadomości P.P. Akcjonariuszy, że

ZWYCZAJNE ZGROMADZENIE WALNE

zwołane zostaje w lokalu Spółki, Warszawa, Czackiego 14- na dz. 31 października 1931 r., w sobotę o g. 2 popoł.

Porządek dzienny:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Odczytanie protokołu ostatniego Zgromadzenia Walnego z dn. 4 października 1930 r.; 3) Sprawozdanie Zarządu za rok operacyjny 1930; 4) Zatwierdzenie zamknięcia rachunkowego, jak również bilansu i rachunku zysków i strat za 1930 r., oraz budżetu i planu działania na 1931 r.; 5) Zatwierdzenie wniosku Komisji Rewizyjnej o udzielenie Zarządowi absolutorjum; 6) Upoważnienie Zarządu do zbywania należących do Spółki nieruchomości w drodze kupna-sprzedaży lub zamiany, oraz do nabywania na rzecz Spółki wszelkiego rodzaju nieruchomości; 7) Wybory uzupełniające do władz Spółki; 8) Oznaczenie wynagrodzenia członkom Komisji Rewizyjnej; 9) Wolne wnioski P. P. Akcjonariuszów.

P. P. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu Walnem, winni conajmniej na siedem dni przed terminem tego Zgromadzenia złożyć w Zarządzie Spółki (ul. Czackiego 14 m. 7) w godz. od 11 do 1 swoje akcje lub świadectwa tymczasowe, względnie świadectwa zastawowe, lub depozytowe polskich instytucji kredytowych lub prywatnych, działających na mocy statutów, przez Rząd zatwierdzonych. W świadectwach tych winny być wymienione ogólna suma nominalnej wartości i numery akcji, względnie świadectw tymczasowych, oraz wyraźnie zaznaczone, że akcje te, wzgl. świadectwa tymczasowe nie będą wydane właścicielom, ani też sprzedane przed ukończeniem Zgromadzenia Walnego.

Zarząd Warszawskiej Spółki Akcyjnej

BUDOWY PAROWOZÓW

zawiadamia, że

XI Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

odbędzie się we wtorek, dn. 27 października 1931 r. o godz. 16 w lokalu Banku Dyskontowego Warszawskiego, Warszawa, ul. Fredry Nr. 8, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie z czynności za rok operacyjny 1930/31 i przedstawienie bilansu na 30 czerwca 1931 r.;
- 3) Sprawozdanie i wnioski Komisji Rewizyjnej w sprawie absolutorjum dla Rady Nadzorczej;
- 4) Podział zysku;
- 5) Budżet na 1931/32 r.;
- 6) Kupno, sprzedaż i obciążenie nieruchomości;
- 7) Wybory cz onków Rady Nadzorczej i zatwierdzenie kooptacji;
- 8) Określenie wynagrodzenia dla Rady Nadzorczej i członków Rady, delegowanych do stałego nadzoru;
- 9) Wolne wnioski.

W zgromadzeniu tem mają prawo wziąć udział akcjonariusze, którzy swoje akcje lub kwity bankowe złożyą do dn. 20 października 1931 r. w biurze Zarządu Warszawskiej S. A. Budowy Parowozów, Warszawa, ul. Kolejowa Nr. 57, lub w Banku Dyskontowym Warszawskim i jego oddziałach lub filjach oraz w biurze Trust Metallurgique Belge-Français, w Brukseli 168 rue Royale, gdzie będą wydane legitymacje, uprawniające do udziału w Walnem Zgromadzeniu.

Zarząd Sp. Akc.

CUKROWNIA „CIECHANÓW”, S. A.

zawiadamia P.P. Akcjonariuszów, że w dn. 30 października 1931 r. o godz. 5 po poł. odbędzie się w Warszawie przy ul. Boduena Nr. 1 m. 3

ZW. CZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIJUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i bilansu za 1930/31 r.;
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 4) Udzielenie Zarządowi absolutorjum;
- 5) Podział zysków;
- 6) Budżet na 1931/32 r.;
- 7) Oznaczenie wysokości kredytu, z jakiego Zarząd będzie miał prawo korzystać;
- 8) Wybór 2 członków Zarządu i 5 członków Komisji Rewizyjnej;
- 9) Zmiana § 7 statutu. W paragrafie tym zdanie „Zgromadzenie zwyczajne corocznie zwołuje Zarząd w czasie przez prawo wskazanym”—brzmienie obecne zastąpić zdaniem — „Zgromadzenie zwyczajne corocznie zwołuje Zarząd najpóźniej w listopadzie” brzmienie proponowane; pozostała część § 7 bez zmiany;
- 10) Wnioski Akcjonariuszów, zgłoszone w terminie, przez prawo przepisany.

Na zasadzie § 59 Prawa o spółkach Akcyjnych — dla uzyskania głosu z akcji bezimiennych należy akcje te lub świadectwa depozytowe, wydane przez Bank lub notariusza, złożyć w Zarządzie Spółki przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia, t. j. do dn. 23 października b. r. włącznie.

OGŁOSZENIE PIERWSZE

T-wo „ELEKTRYCZNOŚĆ”, S. A.

zawiadamia P.P. Akcjonariuszów, że w w dn. 31 października 1931 r. o godz. 1 popoł. w biurze Zarządu w Warszawie, przy ul. Zgoda Nr. 10 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1930/31;
- 3) Powzięcie uchwały o podziale zysków;
- 4) Pokwitowanie Zarządu z czynności;
- 5) Upoważnienie Zarządu do poczynienia wydatków inwestycyjnych;
- 6) Ustalenie liczby członków Zarządu, wysokości ich uposażenia oraz ich wybór;
- 7) Oznaczenie wynagrodzenia członków Komisji Rewizyjnej i ich wybór.

Prócz tego na porządek dzienny wejdą dodatkowo sprawy, które Akcjonariusze zgłoszą najpóźniej do dn. 17 października 1931 r.

Właściciele akcji, życzący sobie uczestniczyć w Walnem Zgromadzeniu, winni najpóźniej do dn. 17 października r. b. złożyć w Zarządzie Spółki swe akcje, lub też zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza, lub w instytucji kredytowej krajowej. W zaświadczeniu winny być wymienione: imię i nazwisko akcjonariusza, jego adres, ilość i numery akcji, oraz winno być zawarte oświadczenie, iż akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Karty wstępu wydawane będą w Biurze Zarządu na 3 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

CUKROWNIA WE WRZEŚNI, S. A.

Bilans na dz. 30 Kwietnia 1931 r.

STAN CZYNNY		zł	zł
Grunty			126.583·06
Zabudowania		1.375.734·34	
Maszyny i aparaty		3.573.970·57	
Susznarnia wytloków		584.354·54	
Studnia		103.212·98	
Urządzenie pola irygacyjnego		97.524·00	
			<hr/>
		5.861.379·49	
Dom mieszkalny		9.511·60	
Ruchomości		63.238·96	
Kasa		16.431·00	
Udziały		4.400·00	
Papiery wartościowe		1,151.500·00	
Dłużnicy	165.401·17		
" dostawcy buraków	370.372·81	535.773·98	
Banki		1,751.779·90	
Zapasy:			
Cukier	4.735.362·65		
Melas	33.490·00		
Wytloki suszone	6.600·00		
Wapno defekacyjne	3.000·00		
Nasienie buraczane	83.830·18		
Woraki	174.675·00		
Płótno filtracyjne	28.328·32		
Materiały i części zapasowe	112.817·90		
Smary i oleje	3.973·00		
Opał	74.491·50		
Koks	2.324·00		
Kamień wapienny	7.000·00	5,265.892·55	
			<hr/>
			14,659.907·48

STAN BIERNY		zł	zł
Kapitał akcyjny		1,350.000·00	
Fundusz rezerwowy		329.153·95	
" " specjalny		88.932·49	
" " zapomogowy		71.346·65	
Akcepty	2,675.177·88		
Pożyczki	5,663.184·70		
Amortyzacja	1,660.203·43		
Dywidenda niewypłacona	17.814·08		
Wierzyciele	1,066.052·07		
" dostawcy buraków	735.951·18	1,802.003·25	
Banki		639.844·89	
Zysk		362.246·16	
			<hr/>
			14,659.907·48

Rachunek strat i zysków na dz. 30 Kwietnia 1931 r.

STRATY		zł
Rachunek fabrykacji	6,459.601·10	
" kosztów handlowych	239.154·33	
" odsetek	451.742·99	
" podatków	393.357·43	
" amortyzacji	487.386·44	
Zyski	362.246·16	
		<hr/>
		8,393.488·45

ZYSKI		zł
Rachunek fabrykacji	8,371.971·53	
Zagospodarowanie pola irygacyjnego	8.766·02	
Pozostałość z roku poprzedniego	12.750·90	
		<hr/>
		8,393.488·45

Zarząd: (—) St. Lutomski, (—) Fr. Czapski, (—) B. Demby

Bilans powyższy oraz rachunek strat i zysków za 1930/31 r. porównaliśmy z księgami fabryki i zgodność takowych poświadczamy.

Września, dn. 28 sierpnia 1931 r.

Komisja Rewizyjna:

(—) Dr. Błociszewski, (—) Fr. Opiełiński, (—) J. Brzeski

Zarząd Spółki Akcyjnej Towarzystwo Mijaczowskich Odlewni Stali i Zakładów Mechanicznych „BRACIA BAUERERTZ”

na zasadzie art. 49 Prawa o Spółkach Akcyjnych (Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. „Dz. Ust. R. P.” Nr. 39, poz. 383) podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w sobotę **dn. 31 października 1931 r. o godz. 10 przed południem** w biurze Zarządu rzeczony spółki we wsi Mijaczów, gminy Myszków, powiatu Zawierciańskiego (stacja Myszków drogi żel. Warszawa-Kraków) odbędzie się **Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów** wspomnianej spółki.

Porządek dzienny zgromadzenia—zgodnie z art. 50 powołanego prawa oraz §§ 5 i 6 statutu spółki akcyjnej „Bracia Bauerertz” — obejmuje następujące sprawy:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania z działalności Zarządu za 1930/31 r. obrotowy, bilansu na dz. 30/VI 1931 r. oraz rachunku zysków i strat za powołany rok obrotowy; 2) Powzięcie uchwały o rozdziale zysków za wspomniany rok obrotowy 1930/31; 3) Kwitowanie władz spółki z wykonania przez nie obowiązków; 4) Wybór członków Zarządu w miejsce ustępujących oraz wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej na 1931/32 r. obrotowy.

Oprócz spraw, objętych powyższym porządkiem dziennym, PP. Akcjonariusze władni są nie później, jak na 14 dni przed terminem walnego zgromadzenia, żądać umieszczenia na porządku dziennym i innych spraw, o ile rozporządzają przynajmniej jedną dziesiątą częścią kapitału akcyjnego (art. 54 i 57 Prawa Akcyjnego). Omawiane sprawy winny być wyszczególnione. Akcjonariusze, życząc sobie wziąć udział w walnym zgromadzeniu, zechcą — stosownie do art. 59 powołanego prawa — przedstawić swoje akcje, lub odnośne świadectwa depozytowe, względnie zastawowe w biurze Zarządu Spółki najpóźniej na 7 dni przed terminem walnego zgromadzenia. Stosownie do art. 61 Prawa o Spółkach Akcyjnych powyższe Walne Zgromadzenie ważne będzie bez względu na ilość reprezentowanych na niem akcji.

ZARZĄD

Spółki Akcyjnej Zakłady Amunicyjne

„POCISK”

zawiadamia **powtórnie** PP. Akcjonariuszów, że **odwołuje Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów**

zwołane na **dz. 20 października 1931 r. o godz. 17** w lokalu Spółki w Warszawie przy ul. Mińskiej Nr. 25, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1930 r., udzielenie Radzie i Zarządowi pokwitowania z czynności;
- 3) Plan działań i budżet na 1931 r.;
- 4) Kupno i sprzedaż nieruchomości;
- 5) Upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytów i hipotecznego ich zabezpieczenia;
- 6) a) Określenie liczby członków Rady i Zarządu i upoważnienie Rady i Zarządu do kooptacji.
b) Wybory do Rady, Zarządu i Komisji Rewizyjnej oraz określenie wysokości wynagrodzenia członków Rady, Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 7) Wybór pisma do ogłoszeń Spółki;
- 8) Wnioski, które mogą być zgłoszone przez PP. Akcjonariuszów, stosownie do art. 54 prawa o spółkach akcyjnych.

Wobec powyższego w dn. 20 października 1931 r. Walne Zgromadzenie nie odbędzie się.

O wyznaczeniu nowego terminu odbycia Walnego Zgromadzenia dokonane zostaną we właściwym czasie zawiadomienia.

„AZOT“, S. A. w Jaworznie

Rachunek bilansu za czas od dn. 1 stycznia do dn. 31 grudnia 1930 r.

STAN CZYNNY		zł	zł	STAN BIERNY		zł	zł
1. Nieruchomości			3,158.168'68	1. Kapitał akcyjny		4.000.000'00	
2. Ruchomości			53.144'73	2. Bank Gospodarstwa Krajowego, Katowice R-k O. K. 3		4.975'00	
3. Kasa, Banki, P. K. O.			13.590'21	3. Bank Gospodarstwa Krajowego, Warsza- wa, r-k pożyczki terminowej		2,595.425'00	
4. Rymesy w portfelu			40.922'20	4. Bank Gospodarstwa Krajowego, Warsza- wa, r-k %ów pożyczki oblig. i k. adm.		641.348'93	
5. Papiery %we, udziały obce			21.781'23	5. Bank Gospodarstwa Krajowego, Warsza- wa, r-k pożyczki obligacyjnej		2.168.317'21	
6. Dłużnicy :				6. Dostawcy za towary		270.185'77	
a) za towary	196.592'92			7. Różni za przedpłaty		20.059'73	
b) za zaprotestow. rymesy	11.813'00			8. R-k Międzyokresowy		17.657'90	
c) za kaucje gotówkowe	2.439'48			9. Żyro-obligo w Banku Gosp. Krajowego i w Banku Polskim		308.640'07	
d) dłużnicy za różne	32.523'91						
e) dostawcy za przedpłaty	27.389'40	270.758'71					
7. Materiały surowce i artyku- ły techniczne		375.651'67					
8. Półwyroby w fabrykacji		135.776'23					
9. Wyroby gotowe w magazy- nie		370.543'15					
10. R-k Międzyokresowy		4.603'13					
11. Rymesy w obiegu		269.479'53					
12. Strata: z 1929 r.	318.515'63						
za 1930 r.	4.993.674'51	5,312.190'14					
		<u>10,026.609'61</u>				<u>10,026.609'61</u>	
13. Kaucje w listach gwarancyjnych		19.740'00		10. Bank Gosp. Kraj., Katowice, R-k gwaran. 18.000'00			
14. Obciążenia hipoteczne		5.153.000'00		11. Bank Małopolski, Kraków (Bank Dyskon- towy Warszawski)		1.740'00	
		<u>15,199.349'61</u>		12. Gwarancje hipoteczne na rzecz Banku Gospodarstwa Krajowego		5.153.000'00	
						<u>15,199.349'61</u>	

Rachunek strat i zysków za czas od dn. 1 stycznia do dn. 31 grudnia 1930 r.

ROZCHÓD		zł	zł	PRZYCHÓD		zł	zł
1. Koszty produkcji towarów		1,887.698'84		1. Przychód brutto z produkcji		2,322.948'15	
2. Ogólne koszty handl. i admin. oraz kosz- ty transp. wyrob. gotow.		548.493'80		2. Z różnych wpływów		263.633'32	
3. Koszty sprzedaży krajowej i utrzymanie biura w Łodzi		41.219'72		3. Strata: z 1929 r.	318.515'63		
4. Koszty sprzedaży i utrzymanie biura w Warszawie oddz. O. R.		68.072'35		za 1930 r.	4.993.674'51	5,312.190'14	
5. Świadczenia socjalne		63.574'42					
6. Podatek obrotowy i różne podatki		63.095'59					
7. Procenty bieżące i dyskonto weksli		346.023'44					
8. Procenty pożyczki obligacyjnej		280.247'01					
9. Różnica kursu pożyczki obligacyjnej z 1928 r.		390.848'46					
10. Wątpliwi dłużnicy		73.357'04					
11. Odpisy na magazynach surowców i tech- nicznych		38.221'31					
12. Dzierżawa kolejki wąskotorowej		80.000'00					
13. Obligo weksli żyrowanych w obiegu		39.160'54					
14. Koszty likwidacji „Abege”		20.000'00					
15. Odpisy różnicy wartości majątku w/g oszacowania		3,640.243'46					
16. Strata z 1929 r.		318.515'63					
		<u>7,898.771'61</u>				<u>7,898.771'61</u>	

Jaworzno, dn. 29 sierpnia 1931 r.

ZARZĄD SPÓŁKI AKCYJNEJ

Zakładów Ceramicznych „STELLA”

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że w dn. 20 października r. b. o godz. 11 odbędzie się w lokalu Zarządu Spółki w Warszawie, przy ul. Mazowieckiej Nr. 16

**NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawa obciążenia hipotecznego majątku nieruchomości Spółki i udzielenia pełnomocnictw Zarządowi celem zeznania odpowiednich aktów.

PP. Akcjonariusze, pragnący korzystać z prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu, zechcą złożyć swe akcje lub świadectwa depozytowe instytucji kredytowych w biurze Zarządu na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Ze względu na zniekształcenie tytułu S. A. „Plon” w ogłoszeniu, umieszczonym w zesz. 40 Tygodnika, podajemy tekst po raz drugi.

WALNE ZEBRANIE

„PLON”, S. A. W INOWROCŁAWIU

odbędzie się w sobotę dn. 31 października 1931 r., o godz. 15 w lokalu Spółki w Inowrocławiu, ul. Dworcowa 21.

Porządek obrad: 1) Przedłożenie bilansu za rok obrachunkowy 1930/31 i udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 2) Podział zysków; 3) Wybór dwóch członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących; 4) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze winni, celem wzięcia udziału w głosowaniu, złożyć akcje lub kwity depozytowe banków 7 dni przed Walnym Zebraniem w lokalu Spółki w Inowrocławiu.

Inowrocław, dn. 30 września 1931 r.

Zarząd: (—) Tokarski

ZARZĄD SPÓŁKI AKCYJNEJ CUKROWNI „CHOCEŃ”

ma zaszczyt zawiadomić, że w dn. 7 listopada 1931 r. o godz. 4 po poł. w lokalu przy ul. Chmielnej Nr. 2 m. 1 I piętro w Warszawie odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Akcjonariuszów z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu z czynności za rok operacyjny 1930/31;
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 4) Zatwierdzenie bilansu i sprawozdania za rok operacyjny 1930/31 oraz pokwitowanie Zarządu z jego czynności;
- 5) Podział zysków za rok operacyjny 1930/31;
- 6) Zatwierdzenie budżetu za rok operacyjny 1931/32;
- 7) Upoważnienie Zarządu do kredytowania się w instytucjach finansowych i u osób prywatnych, oraz do zapisywania ewikcji hipotecznej na zaciągnięte zobowiązania;
- 8) Upoważnienie Zarządu do sprzedaży, kupna i zamiany gruntów;
- 9) Upoważnienie Zarządu do poczynienia w 1931/32 r. niezbędnych inwestycji;
- 10) Wybór 2 członków Zarządu w miejsce ustawowo ustępujących;
- 11) Wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej;
- 12) Wolne wnioski.

UWAGA: — Zgodnie z art. 59 prawa o Spółkach Akcyjnych, Akcjonariusze, zyczący sobie wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu — winni najpóźniej na 7 (siedem) dni przed terminem Zebrania złożyć w siedzibie Spółki swe akcje, względnie zaświadczenia z wymienieniem Nr. Nr. akcji, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza, albo w instytucji kredytowej. W myśl art. 54 prawa o Spółkach Akcyjnych, Akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej jedną dziesiątą część kapitału akcyjnego — mają prawo żądać umieszczenia poszczególnych spraw na porządku dziennym zwołanego w powyższym terminie Walnego Zgromadzenia. W tym celu akcjonariusze powinni zgłosić do Zarządu piśmienne żądanie ze wskazaniem konkretnych wniosków, oraz udowodnić posiadanie wymaganej ilości akcji. Żądanie pomieszczenia poszczególnych spraw na porządku dziennym powinno być zgłoszone nie później, jak na czternaście dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

BILANS SUROWY

Banku Angielsko Polskiego, S. A.

W WARSZAWIE

na dzień 30 września 1931 r.

STAN CZYNNY

Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim, P. K. O. i B-ku Gospodarstwa Krajow. zł 1,336.228'52. Waluty zagraniczne zł 227.185'25. Papiery wartościowe własne: a) pożyczki państwowe zł 285'00. b) papiery hipoteczne zł 177.651'80. c) akcje zł 319.115'97. Razem: zł 497.052'77. Banki krajowe zł 671.891'54. Banki zagraniczne zł 258.299'51. Weksle zdyskontowane zł 25.071.708'74. Weksle protestowane zł 870.880'13. Rachunki bieżące (saldo debetowe): a) zabezpieczone zł 4.268.764'12. b) niezabezpieczone zł 1.830.290'52. Razem: zł 6.099.054'64. Pożyczki terminowe zł 4.078.929'33. Nieruchomości zł 464.715'50. Różne rachunki zł 1.862.016'63. Koszty, różnice kursowe i t. p. 1.190.444'60. Razem zł 42.628.407'16. Gwarancje zł 1.869.850'00.

STAN BIERNY

Kapitały własne: a) zakładowy zł 2.500.000'00. b) zapasowy zł 411.150'87. c) inne rezerwy zł 148.252'15. d) fundusz amortyzacyjny zł 231.257'58. Razem: zł 3.290.660'60. Wkłady: a) terminowe zł 3.467.961'60. b) à vista zł 2.489.362'08. Razem: zł 5.957.323'68. Rachunki bież. (saldo kredyt.) zł 5.020.407'84. Zobowiązania inkasowe zł 30.956'99. Redyskonto weksli zł 18.184.173'51. Banki krajowe zł 103.865'63. Banki zagraniczne zł 6.263.821'61. Różne rachunki zł 2.449.810'55. Procenty, prow. i różne zyski zł 1.327.386'75. Razem zł 42.628.407'16. Inkaso zł 4.335.018'16.

Rada i Dyrekcja Spółki Akcyjnej p. f.

SKŁADY TOWAROWE „WARRANT”, S. A. W ŁODZI

niniejszym mają zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, iż, stosownie do statutu (uzgodnionego z nowym prawem o spółkach akcyjnych, zatwierdzonego dnia 21/IV 1931 przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu oraz Ministerstwo Skarbu i zarejestrowanego w Wydziale Rejestru Handlowego Sądu Okręgowego w Łodzi 25/VIII 1931 r.), odbędzie się w dn. 15 grudnia r. b. o godz. 6 wiecz. w lokalu Spółki przy ul. Piotrkowskiej Nr. 56, zgodnie z § 21 i § 28 statutu w drugim terminie — prawomocne do wszelkich uchwał bez względu na ilość akcji, reprezentowanych przez przybyłych akcjonariuszów.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego Zgromadzenia;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań Rady i Komisji Rewizyjnej oraz bilansu i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1930;
- 3) Ukonstytuowanie się władz Towarzystwa zgodnie z przepisami nowego statutu, a mianowicie: a) Wybór Zarządu, b) Wybór Komisji Rewizyjnej;
- 4) Określenie wynagrodzenia dla członków Zarządu na 1931 r. i Komisji Rewizyjnej za 1930 r.;
- 5) Zatwierdzenie budżetu na 1931 r.;
- 6) Wolne wnioski.

Panowie Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszów — winni złożyć posiadane akcje w myśl § 26 statutu nie później, jak na 7 dni przed dniem Walnego Zgromadzenia w Dyrekcji Spółki.

Akcjonariusze, pragnący zamieścić dodatkowe sprawy w obradach na Walnym Zgromadzeniu, winni zgłosić je najpóźniej na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Rada i Dyrekcja

OGŁOSZENIE

XXIII NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

„Zjednoczonych Fabryk Maszyn, Kotłów i Wagonów L. ZIELENIEWSKI i FITZNER-GAMPER“, S. A.

odbędzie się w dn. 23 października 1931 r. o godz. 12 w poł. w Krakowie, w Izbie Handlowo-Przemysłowej, Długa 1/I p.

Porządek dzienny:

- 1) Zmiana statutu, celem uzgodnienia z obowiązującymi przepisami o Spółkach Akcyjnych i upoważnienia (pełnomocnictwa), połączone z wykonaniem tej uchwały.

Uprasza się wszystkich akcjonariuszów, uprawnionych do głosowania, a chcących brać udział w Walnym Zgromadzeniu, aby złożyli swe akcje wraz z niepłatnymi kuponami do dn. 17 października 1931 r.:

- a) w Krakowie:
w likwidaturze Spółki przy ul. Wolskiej Nr. 4,
w likwidaturze Filji Banku Gospodarstwa Krajowego,

w likwidaturze Filji Banku Handlowego, S. A.,
w likwidaturze Banku Dyskontowego Warszawskiego.

- b) we Lwowie:
w likwidaturze Banku Dyskontowego Warszawskiego, Oddz. we Lwowie lub —
Banku Gospodarstwa Krajowego.
- c) w Warszawie:
w Banku Dyskontowym Warszawskim,
Banku Handlowym, S. A. w Warszawie.
- d) w Wiedniu:
w likwidaturze Austrj. Zakładu Kredytowego dla Handlu i Przemysłu oraz —
„Mercurbank“.

RADA ZAWIADOWCZA

Kraków, dn. 23 września 1931 r.

WYCIĄG ZE STATUTÓW SPÓŁKI

§ 24) Posiadanie każdego dwudziestu akcji daje prawo jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu.

Aby móc swoje prawo głosowania wykonać, musi każdy akcjonariusz złożyć na sześć dni przed Walnym Zgromadzeniem wymaganą ilość akcji wraz z niezapadłymi jeszcze kuponami w kasie Spółki lub w miejscu składowym, które wskaże Rada Zawiadowcza.

Akcjonariusze otrzymują za złożone akcje pisemne potwierdzenie, które służyć ma zarazem jako legitymacja, upoważniająca do wstępu na Walne Zgromadzenie. Potwierdzenie to opiewa na nazwisko i ma wyrażać ilość głosów, przysługujących odnośnemu akcjonariuszowi.

Legitymacja służyć może wyłącznie osobie w niej wymienionej lub też jej należycie wykazanemu pełnomocnikowi.

Wykaz złożonych akcji i akcjonariuszy, mających prawo głosowania, ma być wyłożony na Walnym Zgromadzeniu i do jego protokołu dołączony. Najpóźniej z chwilą zamknięcia listy akcjonariuszy, którzy złożyli akcje w celu uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, należy każdemu akcjo-

narjuszowi dozwolnić na jego żądanie wglądu w listę w biurach Spółki.

Na żądanie należy każdemu akcjonariuszowi wydać w biurach Spółki, najpóźniej na trzy dni przed Walnym Zgromadzeniem, odpis wniosków, przygotowanych na Walne Zgromadzenie. Prócz tego należy każdemu uprawnionemu do głosowania akcjonariuszowi zezwolić w tym samym czasokresie w lokalu Spółki na przegląd przedłożeń i dokumentów, przygotowanych dla Walnego Zgromadzenia.

§ 25) Każdy akcjonariusz może głosować na Walnym Zgromadzeniu bądź osobiście, bądź przez pełnomocnika, bez względu na to, czy ten pełnomocnik jest akcjonariuszem, czy też nie.

Małoletni i osoby prawnicze głosują przez swoich zastępców ustawowych, względnie statutowych, bez osobnego pełnomocnictwa.

Kobiety mogą wykonać prawo głosowania osobiście, lub przez swych małżonków, jako ustawowych zarządców majątku, bez osobnego pełnomocnictwa, albo wreszcie przez innych pełnomocników, wykazanych wedle ustawy 1 i 2).

Walne Zebranie Akcjonariuszów MŁYNÓW I TARTARÓW WĄGROWIECKICH, S. A. w Wągrowcu

odbędzie się w piątek, dn. 6 listopada 1931 r. o godz. 18,30 w lokalach naszych w Wągrowcu.

Porządek obrad:

- 1) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej oraz przedłożenie bilansu i rachunku zysków i strat za 1930/31 r.;
- 2) Potwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za 1930/31 r. oraz podział zysków i udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 3) Wybory do Rady Nadzorczej;
- 4) Wolne głosy.

Akcjonariusze, którzy chcą brać udział w Walnym Zebraniu, winni najpóźniej 3 dni przed Walnym Zebraniem złożyć akcje swoje i numery tychże: 1) u polskiego notariusza, 2) w jakimkolwiek Banku w Polsce, 3) w Młynach i Tartakach Wągrowieckich.

Wągrowiec, dn. 29/IX 1931 r.

Młyny i Tartaki Wągrowieckie, S. A.

Rada Nadzorcza: *Dr. Tadeusz Moszczeński*, prezes

KOLEJ LOKALNA SIERSZA-TRZEBINIA-SRAWCE, S. A.

Bilans czysty z dn. 31/III 1931 r.

STAN CZYNNY

Wartość kolei zł 8.118.475⁰⁰; Gotówka zł 462.215¹⁷;
Dłużnicy zł 604.094⁴⁰. **Ogółem zł 9.184.784⁵⁷.**

STAN BIERNY

Kapitał akcyjny zł 5.199.840⁰⁰; Pożyczka bankowa zł 1.193.111⁴⁵; Fundusze rezerwowe zł 1.966.666⁵⁵;
Wierzyciele zł 182.255¹¹; Zysk za 1930/31 r. zł 642.911⁴⁶.
Ogółem zł 9.184.784⁵⁷.

Rachunek zysków i strat za 1930/31 r.

WINIEN

Wydatki eksploatacyjne zł 1.978.598⁰⁷; Koszty Zarządu Spółki zł 20.000⁶⁹; Raty umorzenia i oprocentowania pożyczek zł 65.478¹²; Zysk za 1930/31 r. zł 642.911⁴⁶.
Ogółem zł 2.706.988³⁴.

MA

Dochody eksploatacyjne zł 2.678.134⁰²; Przeniesienie z 1929/30 r. zł 4.821¹⁴; Procenty z lokacji zł 24.033¹⁸.
Ogółem zł 2.706.988³⁴.

KRAJOWE TOWARZYSTWO MELJORACYJNE, S. A.

Bilans na dz. 31/XII 1930 r.

AKTYWA	zł	PASYWA	zł	zł
Kasa	2.378'81	Kapitały: a) zakładowy	2.000.000'00	
Ruchomości	456.972'00	b) amortyzacyjny	141.586'52	2.141.586'52
Dłużnicy	2.210.622'61	Banki		1.067.805'00
Banki	5.574'34	Wierzyciele		633.661'71
Kaucje: a) w gotówce	zł 1.800'00	Akcepty własne: a) obiegowe	9.000'00	
b) w akceptach gwarant. zł 208.481'00	210.281'00	b) kaucyjne	208.481'00	217.481'00
Weksle	2.289.078'19	Weksle zredyskontowane		2.050.587'19
Materiały techn. i wartość robót nieskończ.	419.404'00	Gwarancje wekslowe		77.750'00
Sumy przechodnie	83.089'37	Sumy przechodnie		267.190'11
Strata	812.617'47	Dywidenda niewypłacona		33.956'26
	6.490.017'79			6.490.017'79

Rachunek zysków i strat na dz. 31/XII 1930 r.

Koszty handlowe	557.551'55	Prowizje i procenty	94.215'58
Amortyzacja ruchomości	42.793'10	Strata	812.617'47
Strata na robotach i straty z lat ubiegłych	306.488'40		
	906.833'05		906.833'05

St. Downarowicz   A. Longchamps

ZARZĄD SPÓŁKI AKCYJNEJ

Towarzystwo Cukrowni i Rafinerji „KLEMENSÓW”

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że — zgodnie z § 9 Statutu Spółki — w **dn. 31 października 1931 r. o godz. 5** w biurze Zarządu Spółki przy ul. Żabiej 4, odbędzie się doroczne

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

Towarzystwa Cukrowni i Rafinerji „Klemensów”, S. A., z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1930/31 r. oraz udzielenie Zarządowi absolutorjum za tenże okres;
- 4) Powzięcie uchwały o rozdziale zysków;
- 5) Zmiany § 9 i 48 Statutu Spółki, a mianowicie: w treści § 9: „Zwyczajne Walne Zgromadzenie powinno się odbyć w ciągu czterech miesięcy po upływie roku obrotowego etc.” — zamienić słowo „czterech” na słowo „pięciu”, oraz w treści § 48: „Zarząd Spółki obowiązany jest w ciągu 2-ech miesięcy od upływu roku obrotowego sporządzić i złożyć Komisji Rewizyjnej do zbadania bilans na ostatni dzień roku obrotowego etc.” — zamienić słowo „dwóch” na słowo „trzech”;
- 6) Rozpatrzenie i zatwierdzenie preliminarza 1931/32 r.;
- 7) Określenie wynagrodzenia członkom Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 8) Wybór jednego członka Zarządu wzamian ustępującego — przez losowanie — oraz Komisji Rewizyjnej;
- 9) Ewentualne wnioski PP. Akcjonariuszów, złożone ustawowo;
- 10) Wnioski Zarządu.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Ogólnym Zebraniu, zechcą — stosownie do § 7 Statutu Spółki — przedstawić swoje akcje lub świadectwa depozytowe najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia w biurze Zarządu Spółki w Warszawie, ul. Żabia 4.

SĄD OKRĘGOWY W KRAKOWIE

Wydział II handlowy
dnia 1 sierpnia 1931 r.
Firm. II Lo 42/31

B. I. 254

Do ts rejestru handlowego Oddział „B” wykreślono statut firmy: „Polskie Zakłady Garbarskie w Krakowie, Spółka Akcyjna”, a na podstawie nowego statutu, uchwalonego zgodnie z rozp. Prez. Rzpl. z dnia 22 marca 1928 r. o prawie o spółkach akcyjnych Dz. ust. 39 1938n poz. 383 na Walnem Zgromadzeniu z dnia 21/11 1930 r., którego uchwały zatwierdzone zostały postanowieniem Ministrów Przemysłu i Handlu oraz Skarbu z dnia 16 maja 1931 r. wpisano, jak następuje: 1) Dzień spisu: 12 sierpnia 1931 r. 2) Brzmienie firmy: Polskie Zakłady Garbarskie w Krakowie, Spółka Akcyjna. Siedziba przedsiębiorstwa: Kraków, Przedmiot przedsiębiorstwa: a) przerabianie surowca na skóry podeszwowe, wierzchowe, juchtowe oraz futra, wyroby kuśnierskie i galanteryjne; b) przerabianie skóry na gotowe produkty, a w szczególności także fabrykacji obuwia; c) wyrób, nabycie i sprzedaż wszelkiego rodzaju artykułów pokrewnych i pomocniczych a pozostających w związku z przemysłem skórnym. Kapitał akcyjny spółki wynosi zł 600.000'00 i podzielony jest na 6.000 akcji po sto złotych, opiewających na okaziciela. Kapitał wpłacono w całości. Zarząd składa się z trzech członków. Członkami Zarządu są: Franciszek Budischowsky starszy, Kraków, Barska 87, Franciszek Budischowsky, młodszy, Kraków, Barska 87, Marjan Walter-Cronek w Krakowie, ul. Barska. Prokuratorami są: Jan Rojt w Krakowie, ul. Barska, Władysław Szepleniec w Krakowie, ul. Walgierza 88. Rada Nadzorcza składa się z 5-ciu członków. Podpis firmy następuje w ten sposób, że pod wypisanem, wydrukowanem lub stampilą wyciśniętem brzmieniem firmy kładą swe podpisy dwaj członkowie zarządu, albo jeden członek zarządu łącznie z prokurentem. Czas trwania spółki: nieograniczony. Rok obrachunkowy kalendarzowy. Wszelkie publiczne ogłoszenia spółki zamieszczane będą w „Monitorze Polskim” i w czasopiśmie „Polska Gospodarcza”. Przepisy o likwidacji zgodnie z ustawą. Wpisano na podstawie z dnia 16 lipca 1931 r.

Woropajewskie Zakłady Przemysłowe, S. A. w Wilnie

zaprasza niniejszem akcjonariuszy na

ZWYCAJNE WALNE ZGROMADZENIE SPÓŁKI

które odbędzie się w Wilnie w lokalu przy ul. Wileńskiej 16 w dniu 31 października 1931 roku o godz. 7 p. p. z następującym porządkiem dziennym:

- 1) zagajenie i wybór przewodniczącego zebrania;
- 2) sprawozdanie i bilans oraz rachunek zysków i strat za ubiegły rok administracyjny;
- 3) zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat oraz udzielenie absolutorjum zarządowi;
- 4) wybór członków komisji rewizyjnej;
- 5) Wolne wnioski.

Z a r z ą d

Cukrownia Wierzchosławicka, Tow. Akc. Aktien-Zuckerfabrik Wierzchosławice

Bilans zamknięcia w dn. 30 Kwietnia 1931 r.

AKTYWA

Rachunek nieruchomości zł 50.297'00; Rachunek budynków fabrycznych zł 1.147.849'96; Rachunek budynków administracyjnych i mieszkań zł 281.388'29; Rachunek maszyn i aparatów zł 2.782.670'67; Rachunek przyborów i narzędzi fabrycznych zł 36.072'43; Rachunek kolejki wąskotorowej zł 786.480'60; Rachunek taboru kolejki wąskotorowej zł 227.216'67; Rachunek bocznic kolei normalnej zł 103.187'96; Rachunek taboru kolei normalnej zł 56.646'67; Rachunek wag zł 50.123'05; Rachunek studni i wodociągów zł 42.913'28; Rachunek stawu zł 1.501'00; Rachunek urządzenia biur i laboratorium zł 14.876'16; Rachunek urządzenia straży pożarnej zł 4.505'08; Rachunek urządzenia koszar i mieszkań zł 9.347'35; Rachunek sprzężaju zł 2.800'00; Rachunek samochodu zł 21.303'45; Rachunek papierów wartościowych i udziałów zł 579.502'73; Rachun. kaucji zł 57.816'32; Rachunek kasy zł 1.549'04; Rachunek dłużników zł 4.223.645'39; Rachunek sum przechodnich zł 46.683'76; Remanenty inwent. zł 5.145.542'33; Strata zł 282.109'05; Razem zł 15.956.028'24; Gwarancje zł 282.033'00; **Ogółem zł 16.238.061'24.**

PASYWA

Rachunek kapitału akcyjnego zł 1.080.000'00; Rachunek funduszu rezerwowego zł 4.292'67; Rachunek rezerwy specjalnej zł 507.543'01; Rachunek funduszu wyróżnienia dywidendy zł 3.936'28; Rachunek funduszu amortyzacji długów zł 363.127'81; Rachunek kapitału amortyzacyjnego zł 2.550.107'56; Rachunek wierzycieli zł 8.940.913'00; Rachunek weksli zł 1.477.519'31; Rachunek kredytu akcyzowego zł 796.345'87; Rachunek kaucji zł 6.270'55; Rachunek sum przechodnich zł 224.781'03; Zysk z okresu 1929/30 zł 1.191'15; Razem zł 15.956.028'24; Gwarancje zł 282.033'00; **Ogółem zł 16.238.061'24.**

Rachunek zysków i strat w dn. 30 Kwietnia 1931 r.

STRATY

Rachunek buraków zł 2.722.212'86; Rachunek kosztów fabrykacji zł 3.584.902'94; Rachunek ubezpieczeń społecznych zł 115.622'45; Rachunek asekuracji zł 8.363'72; Rachunek podatków zł 387.168'81; Rachunek procentów zł 402.029'53; **Ogółem zł 7.229.700'31.**

ZYSKI

Rachunek towarów zł 6.947.591'26; Strata zł 282.109'05; **Ogółem zł 7.229.700'31.**

Poświadczamy zgodność bilansu, oraz rachunku strat i zysków z ksiązkami handlowymi i inwenturami firmy; Cukrownia Wierzchosławicka, Tow. Akc. — Aktien-Zuckerfabrik Wierzchosławice".

"POWIERNIK", Spółka Rewizyjno - Powiernicza Thiel & Marciniak (—) A. Thiel.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Związku Przedsiębiorców Gorzełń Rolniczych, S. A. we Lwowie

odbędzie się w dn. 30 października 1931 r. o godz. 15 w lokalu Spółki we Lwowie, przy ul. 3 Maja L. 16 z następującym porządkiem dziennym:

1) Odczytanie protokołu z Walnego Zgromadzenia z dn. 27/X 1930 r.; 2) Sprawozdanie Dyrekcji i przedłożenie bilansu z 1930/31 r.; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 4) Udzielenie absolutorjum Dyrekcji za czas od 1/VII 1930 do 30/VI 1931 r.; 5) Rozdział zysków; 6) Wylosowanie 1/3 części członków Rady Nadzorczej i wybór nowych członków; 7) Wybór 3 rewizorów i 2 zastępców; 8) Wolne wnioski akcjonariuszów, które zostaną zgłoszone nie później, jak na 14 dni przed Walnym Zgromadzeniem.

ZARZĄD

Lwów, dn. 5/X 1931 r.

ZARZĄD

Spółki Akcyjnej Przemysł Gumowy „Ardal” w Lidzie

zawiadamia wszystkich akcjonariuszów Spółki, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIJUSZÓW

odbędzie się w Lidzie przy ul. Fabrycznej 8 w siedzibie Spółki w dn. 31 października 1931 r. o godz. 12 w poł. z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie zgromadzenia i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie umów, dotyczących nabycia nieruchomości oraz urządzeń trwałego użytku za rok bilansowy 1929/30 oraz za czasokres od dn. 1 lipca 1930 r. do dn. 1 listopada 1930 r.;

3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań Zarządu i Rady Nadzorczej, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1930/31 r.;

4) Wybory członków Rady Nadzorczej;

5) Zmiana dotychczasowego brzmienia § 7 statutu:

„Ogłoszenia Spółki czynione będą w „Monitorze Polskim”, conajmniej w jednym dzienniku, wybranym przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów, oraz w czasopiśmie „Przemysł i Handel” w Warszawie” na następujące brzmienie:

„Ogłoszenia Spółki czynione będą w „Monitorze Polskim”, oraz w czasopiśmie „Polska Gospodarcza”;

6) Rozpatrzenie i zatwierdzenie preliminarza budżetowego na rok gospodarczy 1931/32;

7) Wolne wnioski;

Uwaga I. — Akcjonariusze, pragnący wystąpić z jakimś wnioskiem własnym, winni zgłosić swój wniosek Zarządowi przynajmniej na dni 14 przed datą odbycia Walnego Zgromadzenia.

Uwaga II. — Akcjonariusze, życzący przyjąć udział w tem Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje w Zarządzie Spółki przynajmniej na 7 dni przed datą odbycia Walnego Zgromadzenia.

KOLEJ ŻELAZNA CHABÓWKA-ZAKOPANE, S. A.

I OGŁOSZENIE

Stosownie do postanowień §§ 12—20 statutu podpisanego Zarząd Spółki Akcyjnej „Kolej Żelazna Chabówka-Zakopane” zwołuje niniejszem

XXVIII ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Spółki Akcyjnej „Kolej Żelazna Chabówka-Zakopane” na dz. 21 listopada 1931 r. o godz. 10 przed poł. w lokalu Biura Zarządów Małopolskich Kolei Lokalnych (gmach Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych IV p. drzwi Nr. 453) we Lwowie.

Przedmiotem obrad będą:

1) Rozpatrzenie sprawozdania Zarządu z czynności oraz sprawozdania Rady Nadzorczej o zamknięciu rachunków za okres od 1/IV 1930 r. do 31/III 1931 r. i uchwała co do udzielenia absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej;

2) Rozdział zysku;

3) Ustalenie wysokości rocznego wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej oraz wartości znaczka obecności.

Po myśli postanowień § 21 statutu, każda akcja daje prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostanie złożona przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia w Kasie Spółki, w Oddziale Banku Gospodarstwa Krajowego we Lwowie lub w Kasie Skarbowej I we Lwowie i nie będzie odebrana przed końcem tegoż.

Eventualne dodatkowe wnioski do porządku dziennego mogą być zgłoszone najpóźniej 5 listopada 1931 r. w Zarządzie we Lwowie, ul. Zygmuntowska 1 (Gmach Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych IV p. drzwi 453).

ZARZĄD

Lwów, dn. 4 października 1931 r.

„POLMIN”

PAŃSTWOWA FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH
SIEDZIBA DYREKCJI: LWÓW, ULICA SZPITALNA Nr. 1

TELEFONY: 2-48, 3-28, 39-20, 39-21

FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH
W DROHOBYCZU — TELEFON 105

REPREZENTACJA W WARSZAWIE
ul. Szkolna 2; telefony: 70-84, 114-75, 512-33 i 177-8

Reprezentacja w Gdańsku — Polish Petroleum Company — Krebsmarkt 7 — 8
Przedstawicielstwa zagraniczne we wszystkich stołecznych miastach Europy

POLECA ZNANE ZE SWEJ PIERWSZORZĘDNEJ JAKOŚCI

OLEJE I SMARY SAMOCHODOWE

Polmin AS, Polmin AL, Polmin AZ, Polmin AF, Polmin AP, Polmin AD i Polmin AT

OLEJE CYLINDROWE, ODPOWIEDNIE DO
WSZYSTKICH WARUNKÓW PRACY. WYSOKOGA-
TUNKOWE OLEJE ŁOŻYSKOWE. OLEJE DO
SILNIKÓW SPALINOWYCH, DO KOMPRESORÓW PO-
WIETRZNYCH I KOMPRESORÓW CHŁODNICZYCH.
OLEJE TURBINOWE i TRANSFORMATORO-
WE. OLEJE WIERTNICZE. TŁUSZCZE MA-
SZYNOWE. SMARY DO LIN I KÓŁ ZĘBATYCH.
SMARY DO WÓZKÓW KOPALNIANYCH I OLEJE
OSIOWE. — PARAFINĘ, ŚWIECE, WAZE-
LINĘ TECHNICZNĄ. — BENZYNY: EKSTRAKCYJ-
NĄ, LOTNICZĄ, SAMOCHODOWĄ I MOTOROWĄ. —
NAFTE: RAFINOWANĄ I SILNOPLOMIENNĄ. OLE-
JE GAZOWE. ASFALTY BEZPARAFINOWE I PARA-
FINOWE. SULFOKWASY, KWASY NAFTENOWE.

ODDZIAŁY W KRAJU:

BIAŁYSTOK, ul. Warszawska 7, tel. 10-34

KRAKÓW, ul. Szczepańska 9, tel. 15-82

LUBLIN, ul. Krak. Przedm. 46, tel. 10-74

LWÓW, ul. Szpitalna 1, tel. 3-23

ŁÓDŹ, ul. Piotrkowska 152, tel. 6-27,

WARSZAWA, ul. Szkolna 2, tel. 714-75

POZNAŃ, ul. św. Marcina 18, tel. 35-36

SOSNOWIEC, ul. Naftowa 4, tel. 2-03

TORUŃ, ul. Mostowa 17, tel. 3-99

WILNO, ul. Jagiellońska 8, tel. 1-72

SKŁADY WŁASNE I KOMISOWE:

BIAŁYSTOK, BIELSK PODLASKI, BIŁGORAJ, BĘDZIN, BRODY, BYDGOSZCZ, CHELM, DOLINA, DRO-
HOBYCZ, GARWOLIN, GDYNIA, GRUDZIĄDZ, JAROSŁAW, KALISZ, KIELCE, KOŃSKIE, KOŁOMYJA,
KOWEL, KRAKÓW, KRASNYSTAW, LIDA, LUBLIN, LUBARTÓW, LWÓW, ŁĘCZYCA, ŁOMŻA, ŁÓDŹ,
MIĘDZYRZEC PODLASKI, NOWOGRÓDEK, OPOCZNO, OSTROWIEC, OSTRÓW, PABJANICE, RADOM,
RADZYŃ, RÓWNE, RYKI, SANDOMIERZ, SAMBOR, SIEMIATYCZE, SIEDLCE, SKIERNIEWICE, SOBOLEW,
SOSNOWIEC, STANISŁAWÓW, STRYJ, TOMASZÓW MAZ., TORUŃ, TARNOPOL, WARSZAWA, WILNO,
WIELUŃ, WIERZBNIK, WÓLKOWYSK, WŁOCŁAWEK, ZDUŃSKA WOLA, ZŁOCZÓW, ŻYRARDÓW

WŁASNY PARK CYSTERNOWY

3
Główna

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

ZAKŁAD CENTRALNY W WARSZAWIE
U L. K R Ó L E W S K A 5

ADRES TELEGRAFICZNY: KRAJOBANK

KAPITAŁ ZAKŁADOWY zł 150.000.000. REZERWY zł 64.216.730

ZALATWIA WSZELKIE OPERACJE BANKOWE

UDZIELA KREDYTU DŁUGOTERMINOWEGO, PRZEDWZYSTKIEM
POŻYCZEK INWESTYCYJNYCH DLA SAMORZĄDÓW W 7% OBLI-
GACJACH KOMUNALNYCH I POŻYCZEK W 7% LISTACH ZASTAWNYCH
NA MAJĄTKI ZIEMSKIE I NIERUCHOMOŚCI MIEJSKIE.

EMISJE BANKU, WYSTAWIONE W PEŁNOWARTOŚCIOWEJ WALUCIE,
ZAOPATRZONE SĄ W GRARANCJĘ SKARBU PAŃSTWA
ORAZ ZABEZPIECZONE HIPOTECZNIE.

19 ODDZIAŁÓW W POLSCE

KORESPONDENCI WE WSZYSTKICH WIĘKSZYCH MIASTACH ŚWIATA